บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง *"วิเคราะห์วาทกรรมกรณีอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60"* ใช้วิธีการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์วาทกรรม (Discoure analysis) เพื่อศึกษาและสืบค้นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์และความหมายของสารกัมมันตรังสีที่มีชื่อว่า *"โคบอลต์ 60"* ภายใต้บริบททางสังคมในขณะนั้น โดยผู้วิจัยทำได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากข่าวหนังสือพิมพ์ทั้งประเภทเพ่งคุณและประเภทประชานิยม 128 ฉบับ บทความและเอกสารทางวิชาการ 89 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 217 ฉบับ ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น

1. กระบวนการในการสร้างอัตลักษณ์และความหมายจากอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60
    1.1.สถานการณ์ก่อนนำไปสู่การเกิดวาทกรรมอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60
    1.2.ช่วงเกิดวาทกรรมอุบัติรังสีโคบอลต์ 60
        1.2.1.ข้อเท็จจริงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนปรากฏในสื่อ
        1.2.2.การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสร้างวาทกรรมสื่อ
        1.2.3.การใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผล

และภาคปฏิบัติการวาทกรรมแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจและอุดมการณ์รายละเอียดของผลการวิจัยที่ได้มีดังนี้

1.<u>กระบวนการในการสร้างอัตลักษณ์และความหมายจากอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60</u>

1.1.<u>สถานการณ์ก่อนนำไปสู่การเกิดวาทกรรมอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60</u>

สารกัมมันตรังสี คือ สารที่มีโครงสร้างปรมาณูไม่คงตัว (unstable) และจะสลายตัว (decay) โดยการปล่อยพลังงานออกมาในรูปของรังสีชนิดก่อไอออน (Ionizing radiation) มี 3 ชนิด คือ รังสีแอลฟา (α) รังสีเบตา (β) และรังสีแกมมา (γ) สารกัมมันตรังสีที่ใช้จำแนกตามลักษณะการเกิดได้ 2 ประเภท คือ สารกัมมันตรังสีตามธรรมชาติ และสารกัมมันตรังสีจากการประดิษฐ์ของมนุษย์

สารกัมมันตรังสีโคบอลต์ 60 (Co –60) นั้น จัดเป็นสารกัมมันตรังสีที่ไม่มีอยู่ตามธรรมชาติ เกิดขึ้นได้จากการนำโคบอลต์ 59 (Co-59) ซึ่งเป็นโลหะในธรรมชาติไปอาบอนุภาคนิวตรอนในเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูเกิดเป็นโคบอลต์ 60 ซึ่งมีค่าครึ่งชีวิต 5.26 ปี และจะสลายตัวให้รังสีเบตาและรังสีแกมมา กลายเป็นธาตุนิกเกิล (Ni-60) เป็นธาตุเสถียร ในธรรมชาติ

โคบอลต์ 60 มีการใช้อย่างกว้างขวางในการรักษาโรคมะเร็งมาตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2493 ในการฆ่าเชื้อจุลินทรีย์สำหรับเวชภัณฑ์ทางการแพย์บางชนิดที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง และนำมาใช้ในผลิตภัณฑ์ยาและเครื่องสำอางบางชนิดเพื่อความสะอาดถูกหลักอนามัยและปลอดเชื้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผลิตภัณฑ์ที่อาจสูญเสียคุณภาพเมื่อถูกความร้อนหรือขบวนการอื่นๆ นอกจากนี้ยังนำมาใช้ในการฉายรังสีอาหารเพื่อยืดอายุอาหาร และกำจัดเชื้อโรคที่ติดมากับอาหาร ทำให้อาหารมีความปลอดภัยในการบริโภคมากขึ้น ดังนั้นโคบอลต์ 60จึงมิได้เป็นเพียงสารกัมมันตรังสีที่เกิดจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น โคบอลต์ 60ยังถือเป็นวาทกรรมที่เกิดจากการจงใจสร้างของมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตของมนุษย์มาเป็นเวลานานแล้ว

ภาพประกอบที่ 1 : แสดงกระบวนการผลิตโคบอลต์ 60 จากการนำโคบอลต์ 59 ในธรรมชาติมาเป็นทรัพยากร

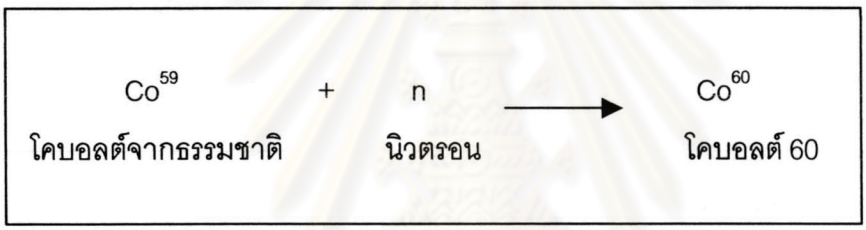

1.1.1.ที่มาของสารกัมมันตรังสีโคบอลต์ 60 ในทางวาทกรรม

"โคบอลต์ 60" เป็นประดิษฐกรรมที่เกิดขึ้นจากฝีมือมนุษย์ มนุษย์ได้สร้างวาทกรรมให้กับโคบอลต์ 60 ในฐานะสารกัมมันตรังสีที่นำมาใช้ประโยชน์ในกิจการต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การแพทย์ อุตสาหกรรม การเกษตร และการศึกษาวิจัย เป็นต้น

ในทางการแพทย์นำมาใช้ตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษาโรคต่าง ๆ ทางอุตสาหกรรมนำมาใช้ประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและระบบการผลิต การฆ่าเชื้อโรคในเวชภัณฑ์ เภสัชภัณฑ์ การฉายรังสี การตรวจสอบรอยเชื่อมโลหะ การวัดความหนาแน่นของวัสดุ การวัดปริมาณของของเหลวหรือ ผงวัสดุ ในด้านการเกษตรมีการนำเทคโนโลยีนิวเคลียร์มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืช การกำจัดแมลงและศัตรูพืช ศึกษาวิจัยดินและปุ๋ย เป็นต้น สำหรับด้านการศึกษาวิจัยนั้นมีการนำเทคโนโลยีนิวเคลียร์วัดหาความชื้นในดิน วัดความเร็วของของไหลในระบบท่อส่งน้ำมันหรือก๊าซ การกำจัดน้ำทิ้งด้วยรังสี วิเคราะห์หาปริมาณธาตุปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

การนำเอาโคบอลต์ 59 ที่มีกระจัดกระจายอยู่ตามธรรมชาติมาผลิตเป็นโคบอลต์ 60 เป็นเสมือนวาทกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการมองธรรมชาติในฐานะทรัพยากร (Nature as resource) ที่มีไว้เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะดำรงอยู่ และ สืบทอดเผ่าพันธุ์มนุษย์ มนุษย์จึงต้องการเอาชนะธรรมชาติด้วยการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เป็นเกราะในการป้องกันตัวเองจากภัยธรรมชาติ โดยอาศัยการบริหารจัดการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเช่นเดียวกับการผลิตสารกัมมันตรังสีขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ในงานด้านต่าง ๆ

ภาพประกอบที่ 2 : แสดงกระบวนการสร้างวาทกรรมให้กับโคบอลต์ 60ก่อนเกิดอุบัติเหตุรังสี

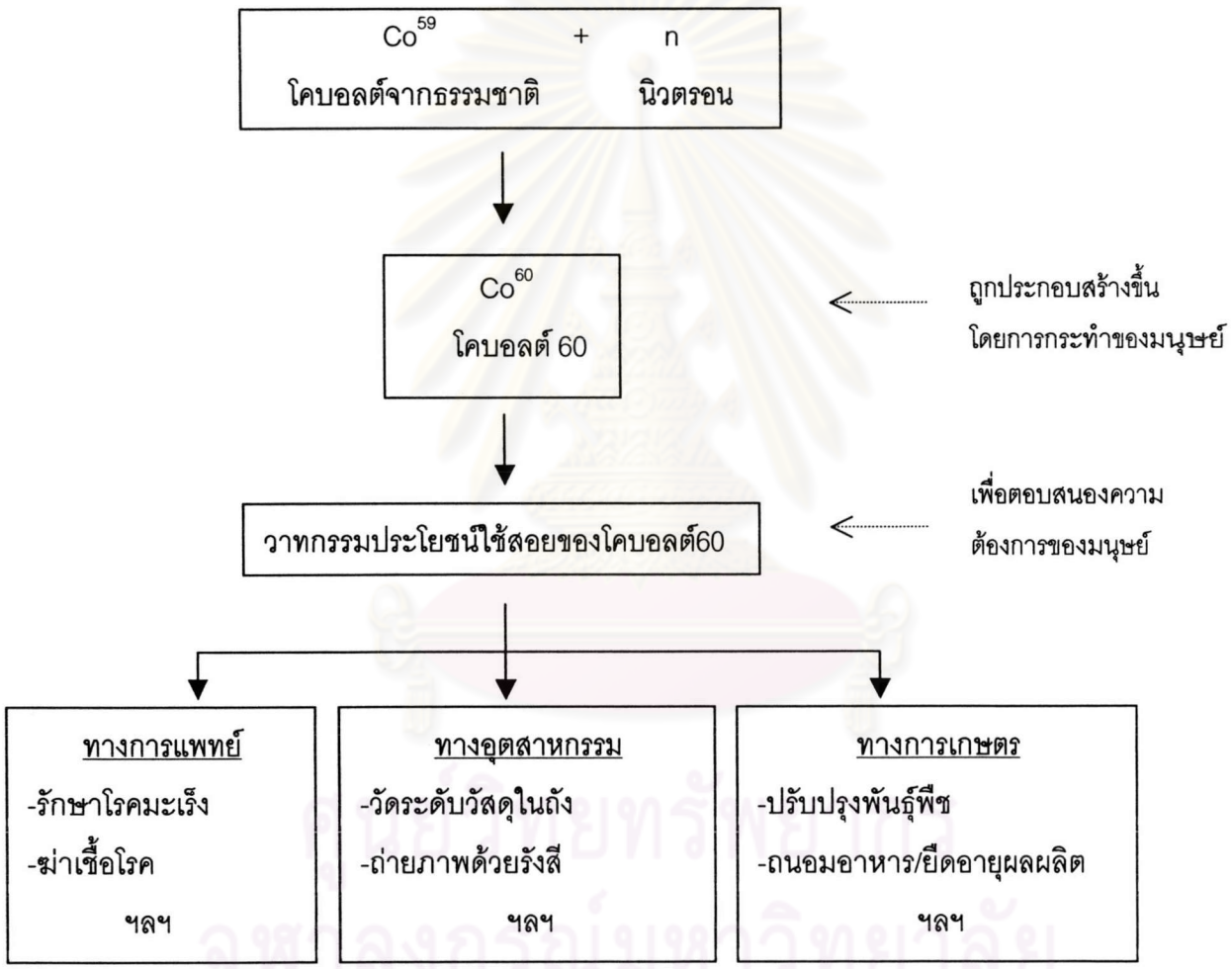

การรับวาทกรรมประโยชน์ใช้สอยของโคบอลต์ 60 มาใช้ในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการนำสารกัมมันตรังสีมาใช้เพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย เฉพาะหน่วยงานที่มีเครื่องฉายรังสีโคบอลต์ 60 ไว้ในครอบครองนั้นมีประมาณ 29 แห่ง และสารกัมมันตรังสีอื่น ๆ อีกประมาณ 650 แห่งทั่วประเทศ โดยสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้รับผิดชอบ

ในการควบคุม กำกับ ดูแลการใช้ประโยชน์จากพลังงานปรมาณูและสารกัมมันตรังสี (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย , 2543) แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยก็รับเอาวาทกรรมจากสารกัมมันตรังสีโคบอลต์ 60 มาใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 1 : แสดงรายชื่อของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยที่มีเครื่องฉายรังสีโคบอลต์ 60 ไว้ในครอบครอง

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	ประโยชน์ใช้สอย
1	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กองรังสีและเครื่องมือแพทย์	เพื่อการศึกษาวิจัย
2	กรมส่งเสริมการเกษตร	เพื่อการศึกษาวิจัย
3	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ ภาควิชารังสีวิทยา หน่วยรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
4	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรมศาสตร์ ภาควิชานิวเคลียร์เทคโนโลยี	เพื่อการศึกษาวิจัย
5	บริษัท เคนดอลล์-แกมมาตรอน จำกัด	เพื่อใช้ในทางอุตสาหกรรม
6	บริษัท สเตอริเจนนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด	เพื่อใช้ในทางอุตสาหกรรม
7	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ภาควิชารังสีประยุกต์และไอโซโทป	เพื่อการศึกษาวิจัย
8	มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะแพทยศาสตร์ ภาควิชารังสีวิทยา หน่วยรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
9	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ ภาควิชารังสีวิทยา หน่วยรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
10	มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี หน่วยรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
11	มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ภาควิชารังสีวิทยา สาขาวิชารังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)

ตารางที่ 1 (ต่อ) : แสดงรายชื่อของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยที่มีเครื่องฉายรังสีโคบอลต์ 60 ไว้ในครอบครอง

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	ประโยชน์ใช้สอย
12	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ หน่วยรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
13	โรงพยาบาลกรุงเทพฯ แผนกรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
14	โรงพยาบาลธนบุรี	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
15	โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า แผนกรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
16	โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช แผนกรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
17	โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา แผนกรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
18	โรงพยาบาลวชิรพยาบาล	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
19	โรงพยาบาลศูนย์มะเร็งกรุงเทพฯ แผนกรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
20	ศูนย์ฉายรังสีอาหารและผลิตผลการเกษตร สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ	เพื่อใช้ในทางอุตสาหกรรม
21	ศูนย์เนื้อเยื่อชีวภาพกรุงเทพฯ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	เพื่อการศึกษาวิจัย
22	ศูนย์ป้องกันและควบคุมมะเร็ง จ.ชลบุรี	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
23	ศูนย์ป้องกันและควบคุมมะเร็ง จ.ลพบุรี	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
24	ศูนย์ป้องกันและควบคุมมะเร็ง จ.ลำปาง	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
25	ศูนย์ป้องกันและควบคุมมะเร็ง จ.สุราษฎร์ธานี	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
26	ศูนย์ป้องกันและควบคุมมะเร็ง จ.อุดรธานี	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
27	ศูนย์ป้องกันและควบคุมมะเร็ง จ.อุบลราชธานี	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
28	สถาบันมะเร็งแห่งชาติ แผนกรังสีรักษา	ใช้ในงานรังสีรักษา (Teletherapy)
29	สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ	เพื่อการศึกษาวิจัย

ที่มา : สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ.กองขจัดกากกัมมันตรังสี. ปุจฉา-วิสัชนากรณีอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60 . วารสารนิวเคลียร์ปริทัศน์. ปีที่ 15 . ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2543)

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้รับเอาเครื่องฉายรังสีโคบอลต์ 60 ซึ่งเป็นประดิษฐกรรมจากฝีมือมนุษย์มาใช้ประโยชน์กันอย่างแพร่หลายทั้งในหน่วยงานราชการ เช่น สถานศึกษา โรงพยาบาล สถาบันวิจัยต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชนด้วย แต่เป็นที่

น่าสังเกตว่าวาทกรรมโคบอลต์ 60 ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงก่อนเกิดเหตุการณ์อุบัติเหตุรังสีที่จังหวัดสมุทรปราการนั้น จัดเป็นวาทกรรมเพียงด้านเดียวคือการให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในด้านบวก โดยมองว่าสารกัมมันตรังสีเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้คุณประโยชน์แก่มนุษย์ แม้แต่หน่วยงานต่าง ๆ ที่นำเอาโคบอลต์ 60 มาใช้ก็เพื่อประโยชน์ใช้สอยด้วยกันทั้งสิ้น ในขณะที่โทษที่เกิดจากการใช้สอยมิได้มีการกล่าวถึง วาทกรรมชุดนี้จึงเป็นเสมือนวาทกรรมที่ทำหน้าที่ปิดบังด้านลบหรือด้านที่โหดร้ายทารุณของธรรมชาติไว้ไม่ให้ปรากฏเห็น อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเองก็ละเลยที่จะป้องกัน ควบคุม กำกับดูแลสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยเหตุผลว่าเท่าที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่เคยประสบเหตุการณ์ที่เป็นอันตรายอันเกิดจากเครื่องฉายรังสีโคบอลต์เลย จนกระทั่งปลายเดือนมกราคม 2543ได้มีบุคคลจำนวนหนึ่งเข้าไปในบริเวณที่เก็บเครื่องฉายรังสีและได้ถอดชิ้นส่วนอุปกรณ์ของเครื่องฉายรังสีออกมา ทำให้บุคคลเหล่านี้มีอาการป่วยคล้ายการได้รับรังสีสูงจากต้นกำเนิดรังสีโคบอลต์ 60 ดังนั้น *"วาทกรรมกรณีอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60"* จึงเป็นเสมือนการเปิดเผยวาทกรรมอีกด้านหนึ่งของธรรมชาติอันเกิดขึ้นเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์เอง ดังลำดับเหตุการณ์อุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60 ที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

1.2.<u>ช่วงเกิดวาทกรรมอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์</u>

1.2.1.ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนปรากฏในสื่อ

1.2.1.1. ลำดับเหตุการณ์อุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60 ณ ซอยวัดมหาวงษ์ จ.สมุทรปราการ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลผลเพื่อ แสดงความสัมพันธ์ของลำดับเหตุการณ์อุบัติเหตุรังสี กับ บุคคล , เวลา , สถานที่ และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะขอกล่าวถึงโครงสร้างพื้นฐานของการป้องกันอันตรายจากรังสีในประเทศไทย บริษัทที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ รายละเอียดเกี่ยวกับต้นกำเนิดรังสี ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอุบัติเหตุรังสี การค้นพบอุบัติเหตุ การปฏิบัติการฉุกเฉินทางรังสี การกู้ต้นกำเนิด และการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในทิศทางเดียวกันก่อนที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์วาทกรรมของกลุ่มต่าง ๆ โดยละเอียด ผลการวิจัยที่ได้เป็นดังนี้

1.2.1.2.โครงสร้างพื้นฐานของการป้องกันอันตรายจากรังสี

สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (พปส.) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานตามนโยบายของคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการใช้พลังงานปรมาณูในประเทศไทย การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามพระราชบัญญัติ

พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 และ พ.ศ. 2508 และกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504) , ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2504) , ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2516) และฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2517) พระราชบัญญัติและกฎกระทรวงเหล่านี้เกี่ยวข้องกับกระทรวง คณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการใช้รังสีหลายแห่งส่งผลทำให้การปฏิบัติงานด้านการควบคุมและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกิดการซ้ำซ้อน

ในพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติได้มีการกำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการพลังงานปรมาณูมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานปรมาณู รวมถึงการออกกฎเกณฑ์และควบคุมการใช้พลังงาน โดยมีกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการทางด้านบุคลากร งบประมาณการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกการวิจัยและการพัฒนาต่าง ๆ ที่จัดทำโดยสำนักงานพปส. , คณะอนุกรรมการทำหน้าที่พิจารณาการออกใบอนุญาตการมีไว้ครอบครอง , การใช้วัสดุกัมมันตรังสีและวัสดุนิวเคลียร์ต้องเสนอรายงานต่อคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ, คณะอนุกรรมการนี้ประกอบด้วยบุคลากรจากสำนักงานพปส. ที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2504) และกองสุขภาพในสำนักงานพปส. ประกอบด้วยส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการออกใบอนุญาตและส่วนที่ทำหน้าที่ป้องกันอันตรายจากรังสี , สำนักงานพปส.มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตกับผู้มีสารกัมมันตรังสีไว้ครอบครองและใช้ ในประเทศไทยประมาณ 650 ราย โดยปกติใบอนุญาตมีกำหนดระยะเวลา 1 ปี โดยขั้นตอนการยื่นคำอนุญาตนั้นกระทำโดยพิจารณามาตรการความปลอดภัย ความเหมาะสมของสถานที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัสดุกัมมันตรังสี และการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ได้รับอนุญาต ตามปกติจะมีการตรวจสอบสถานปฏิบัติการปีละ 1 ครั้ง การจัดลำดับความสำคัญในการตรวจสอบนี้ใช้หลักของการประเมินระดับความเสี่ยงสารกัมมันตรังสีที่มีไว้ครอบครองโดยการจัดแบ่งอย่างไม่เป็นทางการของสำนักงานพปส. นอกจากนี้การตรวจสอบยังขึ้นอยู่กับจำนวนบุคลากรด้วย ในปีพ.ศ. 2532 สำนักงานพปส.ได้เพิ่มเงื่อนไข การขออนุญาตครอบครองและใช้วัสดุกัมมันตรังสีว่าต้องมีบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากรังสี , มีสถานที่เก็บที่ได้มาตรฐาน , มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยที่ดีและบุคลากรที่ทำงานด้านรังสีต้องมีเครื่องวัดรังสีประจำตัว การกำหนดให้มีมาตรการใช้เงื่อนไขนี้เป็นไปตามแนวทางของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ

ตามพระราชบัญญัติและกฎกระทรวงกำหนดว่าผู้ครอบครองวัสดุกัมมันตรังสีต้องไม่เคลื่อนย้ายวัสดุกัมมันตรังสีโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานพปส. ในกรณีอุบัติเหตุนี้สำนักงานพปส.ไม่ได้รับแจ้งจากผู้ได้รับอนุยาตครอบครองดั้งเดิมคือทางโรงพยาบาลที่ได้ขาย

เครื่องฉายรังสีเก่าให้กับผู้แทนจำหน่ายเครื่องฉายรังสีใหม่ และผู้แทนจำหน่ายเครื่องฉายรังสีใหม่ไม่ได้แจ้งการครอบครองต่อสำนักงานพปส. ในช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุนั้นสำนักงานพปส.รายงานว่าไม่มีบุคลากรเพียงพอในการติดตามตรวจสอบประจำปี จากเหตุการณ์ดังกล่าวมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสถานปฏิบัติการเป็นจำนวน 8 คน ด้วยจำนวนบุคลากรที่จำกัดนี้ ทำให้การตรวจสอบผู้ฝ่าฝืนในการมีไว้ครอบครองและใช้วัสดุกัมมันตรังสีไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ,2544)

1.2.1.3.ผู้ได้รับอนุญาต

อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุนี้เริ่มแรกได้ถูกติดตั้งใช้งานในโรงพยาบาลรามาธิบดี โดยผู้ผลิตเครื่องฉายรังสีและต้นกำเนิดรังสีนี้คือบริษัทซีเมนส์ ประเทศเยอรมัน หลังจากตัวแทนจำหน่ายของบริษัทซีเมนส์ในประเทศไทยล้มละลาย ประกอบกับเครื่องฉายรังสีนี้ถูกใช้งานมาเป็นระยะเวลานานจึงไม่สามารถทำการรักษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทางโรงพยาบาลจึงได้ยกเลิกเครื่องฉายรังสีนี้ในปี พ.ศ. 2538 และเซ็นสัญญากับบริษัทผู้ผลิตเครื่องฉายรังสีใหม่ บริษัทผู้ผลิตที่ประเทศแคนาดาไม่สามารถรับต้นกำเนิดรังสีที่ไม่ใช้แล้วจากโรงพยาบาลได้เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้ผลิต ดังนั้นจึงได้ทำการจำหน่ายเครื่องฉายรังสีเก่าและต้นกำเนิดรังสีนี้ให้กับบริษัทกมลสุโกศล อิเลคทริค จำกัด (บริษัท KSE) ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องฉายรังสีจากประเทศแคนาดา โดยไม่ได้แจ้งให้สำนักงานพปส.ทราบ และทางบริษัท KSE ก็ไม่ได้แจ้งการมีเครื่องฉายรังสีเก่านี้ในครอบครอง ก่อนหน้านี้ในปี พ.ศ.2517 บริษัท KSE ได้เก็บรักษาเครื่องฉายรังสีไว้ 1 เครื่องซึ่งนำเข้าจากประเทศแคนาดาสำหรับแพทย์คนหนึ่งและได้ขออนุญาตกับสำนักงานพปส.

ปี พ.ศ. 2531 สำนักงานพปส.ได้ออกใบอนุญาตให้กับบริษัท KSE ในการเก็บรักษาเครื่องฉายรังสีในโรงเก็บสินค้าซึ่งเช่าโดยบริษัท KSE ในกรุงเทพฯ ต่อมาในปี 2536 ทางบริษัท KSE ได้แจ้งให้สำนักงาน พปส. ทราบว่าจะขยายสถานที่เก็บเครื่องฉายรังสีที่ไม่ใช้แล้วที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต โดยเสนอที่จะเคลื่อนย้ายต้นกำเนิดรังสีที่ไม่ใช้จากกรุงเทพฯไปเก็บรักษาในสถานที่ใหม่ จังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ทางเหนือห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 400 กิโลเมตร โดยระบุว่าสถานที่เก็บนี้จะก่อสร้างบนพื้นที่ว่างเปล่าซึ่งทางสำนักงานพปส.เห็นว่าสถานที่นั้นอาจไม่มีการดูแลอย่างเพียงพอ จึงได้เสนอแนะให้บริษัท KSE เก็บรักษาต้นกำเนิดรังสีไว้ในกรุงเทพฯ หรือเขตปริมณฑล โดยแจ้งให้ทางบริษัททราบเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการป้องกันอันตรายจากรังสี รวมถึงการแนะนำให้บริษัทขออนุญาตครอบครองวัสดุกัมมันตรังสีให้แก่สำนักงานพปส.เพื่อเก็บรักษา

ในปี 2539 บริษัท KSE ได้ยื่นคำขออนุญาตต่อสำนักงานพปส. ในการส่งออกต้นกำเนิดรังสีโคบอลต์ 60 ที่ไม่ใช้แล้วจำนวน 2 ชุดไปยังประเทศแคนาดาโดยทางเรือ สำนักงานพปส.ได้ตรวจสอบภาชนะบรรจุก่อนจะมีการส่งออกจึงพบว่าบริษัท KSE มีต้นกำเนิดรังสีไว้ครอบครองอีก 3 เครื่อง โดยไม่ได้ขออนุญาต ดังนั้นจึงมีเครื่องฉายรังสีทั้งหมด 4 เครื่องอยู่ในโกดังเก็บสินค้า หนึ่งในสี่เป็นเครื่องฉายรังสีของแพทย์ที่เก็บรักษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 อีก 2 เครื่องจากญี่ปุ่นและเยอรมันที่ใช้ในสถานพยาบาลของรัฐ ต่อมาได้โอนย้ายไปยังบริษัท KSE เมื่อเลิกใช้แล้ว เครื่องที่สี่คือเครื่องที่นำเข้าจากบริษัทซีเมนส์ ประเทศเยอรมัน โดยบริษัท KSE รับซื้อมาจากโรงพยาบาลและเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุรังสีในครั้งนี้

ในเดือนตุลาคม 2542 บริษัท KSE หมดสัญญาเช่าโกดังเก็บสินค้า จึงทำการย้ายต้นกำเนิดรังสีนี้ออกจากโกดังเก็บสินค้า โดยส่งเครื่องฉายรังสี 1 เครื่องคืนแก่แพทย์และเคลื่อนย้ายหัวฉายรังสีที่เหลืออีก 3 เครื่อง ไปยังพื้นที่ของบริษัทกมลสุโกศลฯ เอง ซึ่งเคยใช้เป็นลานจอดรถ โดยสถานที่ดังกล่าวมีสภาพรกร้าง ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล อีกทั้งไม่ได้แจ้งการย้ายที่เก็บโคบอลต์ 60 ต่อสำนักงานพปส.อีกด้วย (ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ ,2544)

1.2.1.4.เครื่องฉายรังสีและต้นกำเนิดรังสี

อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุนี้ผลิตโดยบริษัทซีเมนส์ ประเทศเยอรมัน เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องฉายรังสีแกมมาโดยใช้ต้นกำเนิดรังสีโคบอลต์ 60 และส่งออกมายังประเทศไทยในปีพ.ศ. 2511 โดยมีต้นกำเนิดรังสี 196 เทอราเบคเคอเรล (5300 คูรี่) ในช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุความแรงของกัมมันตรังสีลดลงเหลือประมาณ 15.7 เทอราเบคเคอเรล (425 คูรี่) โดยมีภาชนะบรรจุและเครื่องกำบังรังสีทำด้วยตะกั่วมีสแตนเลสหุ้มอยู่ภายนอก รูปทรงของภาชนะเป็นทรงกระบอกความยาว 42 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 20 เซนติเมตร ตะกั่วที่หุ้มต้นกำเนิดรังสีหนา 5 เซนติเมตร และน้ำหนักตะกั่วเท่ากับ 97 กิโลกรัม ถูกห่อหุ้มโดยเหล็กเคลือบสแตนเลสหนัก 30 กิโลกรัม

1.2.1.5.ลักษณะของอุบัติเหตุรังสี

ปลายเดือนมกราคม 2543 ได้มีผู้เข้าไปถอดชิ้นส่วนโคบอลต์ 60 ที่ทิ้งไว้ในที่ดังกล่าวออกมาขายให้แก่ซาเล้งรับซื้อของเก่า โดยที่เศษโลหะที่รับซื้อมานั้นมีแท่งโคบอลต์ 60 ห่อหุ้มด้วยสแตนเลสและตะกั่วรวมอยู่ด้วย ซาเล้งทั้งสองได้นำของกลับมาที่บ้านในซอยมหาดไทย 2 เขตประเวศถึงแม้ว่าส่วนหัวของเครื่องฉายรังสีจะมีเครื่องหมายสัญลักษณ์ทางรังสีปรากฏอยู่แต่ไม่มีใครทราบความหมายของสัญลักษณ์นี้ อีกทั้งไม่มีคำเตือนเป็นภาษาไทย กลุ่ม

ซาเล้งจึงพยายามแยกชิ้นส่วนโคบอลต์ 60 โดยมีผู้ช่วยอีก 3 คน แต่ไม่สำเร็จ จึงนำโลหะดังกล่าวไปขายให้แก่ร้านค้าของเก่าชื่อสมจิตร ทางร้านได้ใช้แก๊สตัด ทำให้ชิ้นส่วนที่เป็นสแตนเลสและตะกั่วถูกแยกออกไป ส่วนสารโคบอลต์ 60 ซึ่งบรรจุอยู่ในแท่งโลหะทรงกระบอกเล็ก ๆ ถูกทิ้งไว้ในโกดังของร้าน ซึ่งไม่มีใครทราบว่ามันได้แผ่กัมมันตภาพรังสีออกมาตลอดเวลา ประมวลผลการศึกษาจากเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องสามารถแสดงรายละเอียดของลำดับเหตุการณ์ได้ดังนี้

24 มกราคม 2543

นายจิตรเสน จันทรสาขาและนายบุญถึง ศิลา มีอาชีพตระเวนรับซื้อของเก่าอ้างว่าได้รับซื้อแท่งเหล็กทรงกระบอกจากชาย 3 คนไม่ทราบชื่อ ณ บริเวณลานกว้างริมถนนอ่อนนุช กรุงเทพฯ และได้นำกลับมาที่บ้านพักเลขที่ 20 ซอยมหาดไทย 2 เขตประเวศ กรุงเทพฯ โดยบรรทุกสามล้อเครื่องและใช้เวลาเดินทางประมาณ 20 นาที เมื่อถึงบ้านพักนายจิตรเสนได้ให้ญาติคือ นายสนธยา สระประทุม และนายวิษณุ สงวนพงษ์ ยกแท่งโลหะดังกล่าววางไว้ห่างจากที่พักประมาณ 100 เมตร

1 กุมภาพันธ์ 2543

นายสนธยาและนายวิษณุพยายามใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อแยกชิ้นส่วนโลหะดังกล่าวโดยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงจึงสามารถแยกชิ้นส่วนที่เป็นแผ่นสแตนเลสบางส่วนได้และพยายามนำแท่งสเตนเลสด้านหน้าออกแต่ไม่สำเร็จ นายจิตรเสนสั่งให้หยุดทำงานและสั่งให้นายสนธยายกแท่งโลหะขึ้นรถสามล้อเพื่อนำไปขายที่ร้านรับซื้อของเก่า ต่อมานายสนธยาและนายวิษณุมีอาการวิงเวียน คลื่นไส้ อาเจียน และแสบร้อนบริเวณผิวหนังของมือจึงได้ไปรับการรักษา

ในตอนบ่ายนายจิตรเสนและนายบุญถึงได้นำโลหะมาขายที่ร้านของนางสาวจิตราภรณ์ โดยการเดินทางนี้นายจิตรเสนเป็นผู้ขับรถสามล้อ และนายบุญถึงนั่งอยู่บริเวณด้านหน้าใช้ขาพาดแท่งโลหะเพื่อป้องกันการเคลื่อนที่ของแท่งโลหะไว้ เมื่อแต่นางสาวจิตราภรณ์ไม่ยอมรับซื้อเนื่องจากแท่งโลหะมีหลายชนิดไม่สามารถประเมินราคาได้ นายจิตรเสนพร้อมด้วยนายสุดใจ ใจเร็วและนายนิพนธ์ พันธ์ขันธ์ ลูกจ้างในร้านจึงช่วยกันผ่าเปลือกหุ้มที่เป็นสแตนเลสโดยใช้เครื่องตัดเหล็กที่ใช้แก๊ส มีนางสาวจิตราภรณ์ยืนอยู่บริเวณใกล้เคียงส่วนนายบุญถึงรออยู่ด้านนอก

ขณะที่ทำการผ่านั้น พบโลหะเป็นแท่งสเตนเลสและโลหะมันวาวหลุดออกมา นายสุดใจได้ใช้คีมคีบโลหะดังกล่าวไปไว้ในกองเศษเหล็ก เนื่องจากไม่สามารถใช้มือหยิบได้เพราะความร้อนจากการตัดด้วยแก๊ส และในขณะที่ผ่านั้นมีควันสีเหลือง กลิ่นเหม็นมาก นางสาวจิตราภรณ์จึงสั่งหยุดทำงานและให้นายจิตรเสนกลับไปแยกชิ้นส่วนที่บ้านพักต่อ ขณะที่

เดินทางกลับนายบุญถึงเริ่มมีอาการปวดแสบปวดร้อนบริเวณขาพับ และมีอาการคลื่นไส้อาเจียน เมื่อถึงที่พักนายจิตรเสนได้เก็บแท่งโลหะดังกล่าวไว้บนรถ

2 กุมภาพันธ์ 2543

นายจิตรเสนและนายบุญถึง ได้ใช้เครื่องมือต่าง ๆ งัดแยกชิ้นส่วนแท่งโลหะสามารถแยกส่วนที่เป็นสเตนเลสได้ประมาณ 40 กิโลกรัม และตะกั่วประมาณ 72 กิโลกรัม จึงได้นำกลับมาขายแก่นางสาวจิตราภรณ์อีกครั้ง

12 กุมภาพันธ์ 2543

นางสาวจิตราภรณ์ได้นายจิตรเสนนำชิ้นส่วนที่เป็นตะกั่วไปขายต่อให้ร้านหลอมตะกั่ว เนื่องจากเข้าใจว่าตะกั่วที่นายจิตรเสนนำมาขายเป็นเหตุท่ทำให้คนงานและสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย

17 กุมภาพันธ์ 2543

นายบุญถึงและนายวิษณุได้ไปรับบริการรักษาที่โรงพยาบาลสมุทรปราการด้วยอาการนิ้วมือบวม ผิวคล้ำคล้ายถูกไฟไหม้ โดยแจ้งว่าได้จับต้องสารตะกั่วซึ่งแพทย์ได้ให้การรักษาตามอาการและให้กลับบ้านได้

ในวันเดียวกันนายนิพนธ์และนายสุดใจ ได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสมุทรปราการด้วยอาการอ่อนเพลีย รับประทานอาหารไม่ได้ ลิ้นเป็นฝ้า ปากเปื่อย ผมร่วงซึ่งแพทย์ได้ให้พักรักษาตัวที่โรงพยาบาล

สำหรับแท่งโลหะขนาดเล็กซึ่งหลุดออกมาขณะที่ทำการผ่า นางสาวจิตราภรณ์ได้ให้นายศุภชัย โพธิสถาน ชาวบ้านละแวกนั้นนำไปทิ้งท่อระบายน้ำ ระหว่างซอยพาราอินน์กับซอยมิตรอุดม ต.สำโรงเหนือ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

1.2.1.6การค้นพบอุบัติเหตุรังสีและการแจ้งเหตุ

หลังจากที่นายนิพนธ์และนายสุดใจได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสมุทรปราการนั้น แพทย์พบว่าทั้งสองรายมีอาการบวมที่นิ้วมือ คลื่นไส้ อาเจียน และมีจำนวนเม็ดเลือดขาวลดต่ำลง หลังจากที่คณะแพทย์ได้ทบทวนอาการของผู้ป่วยทั้งสองรายมีอาการคล้ายคลึงกัน นำไปสู่ผลสรุปว่าผู้ป่วยอาจมีอาการสืบเนื่องมาจากผลของรังสีชนิดที่ก่อให้เกิดไอออน ซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นสารกัมมันตรังสีชนิดใด จึงได้แจ้งให้สำนักงานพปส. ได้รับทราบ

18 กุมภาพันธ์ 2543

นายนฤพนธ์ เพ็ญศิริ นักฟิสิกส์รังสี ฝ่ายป้องกันอันตรายจากรังสี กองสุขภาพ ได้รับแจ้งจากนายแพทย์ชัยณรงค์ สมชาติ รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมุทรปราการว่ามีคนไข้ 2 ราย มีอาการบวมที่นิ้วมือ อาเจียน ผมร่วงและเม็ดโลหิตขาวลดต่ำลงมาก มีอาการคล้ายได้รับรังสีขอให้สำนักงานพปส. ช่วยไปตรวจสอบในส่วนที่เกี่ยวข้อง หลังจากได้รับแจ้งเหตุนายนฤพนธ์ได้รายงานให้หัวหน้าป้องกันอันตรายจากรังสี (นายสุวัฒน์ บุนนาค) ทราบ นายสุวัฒน์จึงได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบและสั่งการให้เจ้าหน้าที่ 2 คน (นายกิตติศักดิ์ ชินอุดมทรัพย์และนายนฤพนธ์ เพ็ญศิริ) เดินทางไปพบแพทย์และคนไข้ที่โรงพยาบาลเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง และได้พบกับ นายแพทย์ชัยณรงค์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ (นายอนันต์ พันธ์งอกและนายไพฑูรย์ ผาบจันดา) สรุปอาการคนไข้ที่ปรากฏประเมินได้ว่าสาเหตุน่าจะเกิดจากต้นกำเนิดรังสี จึงได้เดินทางไปพบกับนางสาวจิตราภรณ์ เจ้าของร้านขายของเก่า และทำการตรวจวัดปริมาณรังสี ปรากฏว่าบริเวณหน้าร้านรับซื้อของเก่ามีระดับรังสีสูงมาก จึงได้กั้นบริเวณดังกล่าวและรายงานผู้บังคับบัญชาได้รับทราบเพื่อสั่งดำเนินการต่อไป

1.2.1.7.การตอบสนองต่ออุบัติเหตุรังสีและการกู้ต้นกำเนิดรังสี

เมื่อทางสำนักงานพปส.ทราบแน่ชัดว่าอุบัติเหตุดังกล่าวมาจากต้นกำเนิดรังสีจึงได้แจ้งต่อศูนย์ปฏิบัติงานฉุกเฉินทางรังสี (ERT) และศูนย์สั่งการประสานงานการกู้สารกัมมันตรังสีดำเนินการตรวจวัดระดับรังสีตรวจสอบการเปรอะเปื้อนของสารกัมมันตรังสี

ต่อมานายปฐม แหยมเกตุ รองเลขาธิการสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (พปส.) ในฐานะผู้รักษาการแทนเลขาธิการฯ หัวหน้าฝ่ายป้องกันอันตรายจากรังสี (นายสุวัฒน์ บุนนาค) และนายสมยศ ปรุงเมือง หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบ กองปฏิกรณ์ปฏิบัติในฐานะคณะทำงานฉุกเฉินทางรังสี ได้เดินทางมาถึงที่เกิดเหตุ และได้วางแผนการดำเนินงานในขั้นต้นโดยให้เจ้าหน้าที่เริ่มปฏิบัติงานค้นหาและกู้ต้นกำเนิดรังสี โดยความอนุเคราะห์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ แต่ไม่สำเร็จเนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีกองวัสดุอยู่เป็นจำนวนมาก สถานที่คับแคบประกอบกับระดับรังสีภายในบริเวณมีค่าสูงมาก การปฏิบัติงานจึงเป็นไปได้ยาก

19 กุมภาพันธ์ 2543

นายปฐม แหยมเกตุ รองเลขาธิการสำนักงานพปส. ได้สั่งการให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติงานฉุกเฉินทางรังสีโดยมีนายพูลสุข พงษ์พัฒน์ ผู้อำนวยการกองสุขภาพเป็นผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติงานฉุกเฉิน ประชุมวางแผนและดำเนินการกู้สารรังสี โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ และได้เริ่มดำเนินการตามแผนโดยจัดเตรียม

วัสดุอุปกรณ์ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากจังหวัดสมุทรปราการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด ในการปฏิบัติงานนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กั้นบริเวณทางเข้าออกของซอยวัดมหาวงษ์ แล้วใช้รถตักดินกวาดเศษวัสดุบริเวณหน้าร้านรับซื้อของเก่าเพื่อติดตั้งฉากกำบังรังสีเป็นการลดระดับรังสีแก่ผู้ปฏิบัติงาน จากนั้นจึงเก็บวัสดุในร้านออก การกู้ต้นกำเนิดรังสีได้กระทำโดยใช้อุปกรณ์ด้ามยาวติดแม่เหล็กดูดวัสดุที่สงสัยแล้วตรวจวัดด้วยเครื่องวัดรังสีที่ออกแบบสำหรับการวัดรังสีที่มีปริมาณมาก ในเวลาต่อมานายอาทิตย์ อุไรรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเดินทางมาถึงบริเวณที่เกิดเหตุเพื่อมอบนโยบายและให้คำปรึกษาแก่คณะปฏิบัติงาน

20 กุมภาพันธ์ 2543

คณะปฏิบัติงานฉุกเฉินได้กู้ต้นกำเนิดรังสีโคบอลต์ 60 ได้สำเร็จ และได้พบต้นกำเนิดรังสีที่มีลักษณะเป็นแท่งโลหะทรงกระบอกขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 4 เซนติเมตร จำนวน 1 แท่ง จึงได้จัดเก็บลงในภาชนะกำบังรังสีที่จัดเตรียมไว้แล้วทำการวัดระดับรังสีอีกครั้งพบว่าระดับรังสีลดต่ำลงเป็นระดับปกติที่พบในธรรมชาติ จึงยกเลิกการปิดกั้นบริเวณและคืนพื้นที่ให้กับเจ้าของร้านรับซื้อของเก่า จากนั้นได้นำต้นกำเนิดรังสีไปเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานพปส. เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบคุณสมบัติของต้นกำเนิดรังสี พบว่าเป็นโคบอลต์ 60 จริงจึงได้จัดเก็บภาชนะบรรจุไว้ในบ่อน้ำซึ่งเป็นที่เก็บของแท่งเพลิงนิวเคลียร์ที่ใช้แล้ว

นายมนูญ อร่ามรัตน์ รองเลขาธิการสำนักงาน พปส. ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการฯให้เข้าประชุมร่วมปรึกษาหารือร่วมกบเจ้าหน้าที่ของจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและกำหนดแผนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

21 กุมภาพันธ์ 2543

สำนักงาน พปส. ได้เชิญคณะผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือแพทย์จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มาหารือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหัวเครื่องฉายรังสีทั้ง 3 ชุด หลังจากนั้นนายอาทิตย์ อุไรรัตน์ได้เดินทางมาตรวจสอบถานที่เก็บอุปกรณ์ฉายรังสีดังกล่าว ซึ่งบริษัท KSE ยอมรับว่าเป็นเจ้าของ จึงได้สั่งการให้สำนักงาน พปส. เคลื่อนย้ายอุปกรณ์เครื่องฉายรังสีทั้งหมดไปจัดเก็บ ณ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติซึ่งคณะปฏิบัติงานฉุกเฉินได้ดำเนินการเคลื่อนย้ายและจัดเก็บเครื่องฉายรังสีดังกล่าว

1.2.2.การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสร้างวาทกรรมสื่อ

จากการประมวลลำดับเหตุการณ์ข้างต้น คือ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ ที่สร้างความตื่นตระหนกให้แก่ประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะสื่ออาศัย *"ภาษา"* เป็นเครื่องมือสำคัญในการนำเสนอ ภาษาอันเกิดจากปฏิบัติการวาทกรรมสื่อนี้เองที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของบุคคลโดยทั่วไปแล้วแต่ประสบการณ์การรับรู้ของแต่ละบุคคล เช่นเดียวกับการเสนอข่าวย่อมต้องมีมุมมองที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้นำเสนอจะมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากกรอบแนวคิดของวาทกรรมแบบใด *"ความเป็นจริง"* ของข่าวนั้นเป็นจริงได้ภายใต้การกำกับของวาทกรรมรูปแบบหนึ่งที่ได้ผ่านกระบวนการปรุงแต่งโดยผ่านวาทกรรมสื่อแล้ว เพื่อแสดงให้เห็นว่าภาคปฏิบัติการจริงของสื่อที่ได้สร้างให้อุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60 กลายเป็นความตื่นกลัว ความวิตกกังวลในชีวิตและทรัพย์สินของคนทั่วไป ผู้วิจัยจึงทำการศึกษากลวิธีทางภาษา, การใช้คำ, ขนาดของตัวอักษร , พื้นที่ที่ใช้ในพาดหัวหลักและพาดหัวรอง ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันทั้งประเภทเพ่งคุณภาพ ได้แก่ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ , มติชน และประเภทประชานิยม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ,ข่าวสด ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ. 2543 ถึงวันที่ 31มี.ค.2543 อันเป็นช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ผลการวิจัยที่ได้ดังตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 : แสดงเนื้อหาจากพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวัน ประเภทเพ่งคุณภาพ ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ.43-31มี.ค.43

หนังสือพิมพ์ / วันที่	มติชน		สยามรัฐ	
	พาดหัวหลัก	**พาดหัวรอง**	**พาดหัวหลัก**	**พาดหัวรอง**
20 ก.พ. 43	สกู๊ป มฤตยู 'สารกัมมันตรังสี'	ยังกู้ไม่สำเร็จ! กัมมันตภาพรังสี	ยังเหลืออีก 2 ก้อน **กัมมันตภาพ**	เร่งศูนย์ฉก. ควานหา หวั่นปากน้ำ แดนวิกฤติ
21 ก.พ. 43	เจออีก 3แท่งทิ้งในกรุง **รังสีสยอง!** โผล่โรงเก็บ 'มาสด้า'	ตร.แค่ล้อมเชือก-ชาวบ้านผวา พปส.เร่งหาต้นตอ 'โคบอลต์60'	โคบอลต์มหาภัย **เกลื่อนกรุง**	แอบทิ้งไว้อีก 2 แท่ง กลาง 'ซอยอ่อนนุช' พบ 500 รง. ตุนเพียบ
22 ก.พ. 43	พบอีกทิ้งชุ่ย 'ย่านมีนบุรี' **'โคบอลต์' ลาม** พปส.ป่วนตามเช็กที่มา	'บ.กมลสุโกศล'โผล่รับ 2 คนป่วย ยังไม่พ้น 'โคม่า'	รื้อกม.ล้อมคอก **ผวาใช้รังสี** ก่อ ' วินาศกรรม'	อัดพปส.เตาปฏิกรณ์ กมลสุโกศลอ้างรอขนย้าย ไม่หวั่น ' อาทิตย์'สั่งแจ้งจับ
23 ก.พ. 43	แจ้งจับแล้วกมลสุโกศล **ล่าอีก 4 มฤตยู**	'โคบอลต์60' ล่องหนลึกลับ เปิด 'ฮอตไลน์' แจ้งเบาะแส	ร้ายกว่า 'โคบอลต์ **'พบเรเดียม** ซุกใต้ถุนร.พ.ธัญบุรี	หมอจุฬาแฉพปส.ปัดรับเก็บ ยัดใส่คอนเทนเนอร์โบกปูน อาทิตย์หารือลับปลดเลขาฯ
24 ก.พ. 43	พิษปรมาณู-'อาทิตย์'ฟิวส์ขาด **ลั่นอายโลก** ล้มประชุมรมต.นิวเคลียร์	เฉ่งบิ๊กพปส.ถึงปล่อยโฮ องค์กรโลกยื่นมือช่วย เอกชนดิ้นแจ้งจับซาเล้ง	แฉขนรังสีสุดห่วย **คนระยอง** หวิดตายเป็นเบือ	รง.ที่เก็บเรเดียมเหมือนส้วม 'หมอ'ยันปลอดภัยไร้ปัญหา 'จิตแพทย์' หวั่นซาเล้งคิดสั้น
25 ก.พ.43	สกู๊ป สำรวจความเห็น คน'องครักษ์'ผวาหนัก 'ศูนย์วิจัยนิวเคลียร์'	ญี่ปุ่นพร้อมส่งทีม ลุยโคบอลต์ไทย 'กมลสุโกศล' ยอมจ่ายค่าเสียหาย	ครม.รุมเฉ่ง พปส. **ขีดเส้นตาย** 7 วันสรุป 'โคบอลต์'	เลขาฯอ้างป่วยหนีขึ้นเขียง ถอนในอนุญาตกมลสุโกศล แก้เกี้ยวฟ้องซาเล้งขโมย
26 ก.พ. 43	-	สธ.ตั้งแพทย์ดูแล-รักษา เหยื่อโคบอลต์-60จนหาย	สกู๊ป งัดกฎเหล็ก	-
27 ก.พ. 43	-	-	-	-
28 ก.พ. 43	-	-	-	เหยื่อ ' โคบอลต์' ยังโคม่า ชี้กระทรวงวิทย์อ่อนหัด หวั่นฟิตแบบไฟไหม้ฟาง

ตารางที่ 2 (ต่อ) : แสดงเนื้อหาจากพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวัน ประเภทเพ่งคุณภาพ ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ.43-31มี.ค.43

หนังสือพิมพ์ / วันที่	มติชน		สยามรัฐ	
	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง
29 ก.พ. 43	-	ส่งเลือด10เหยื่อโคบอลต์ พิสูจน์ปริมาณรังสีที่ญี่ปุ่น	-	พบอีก 5 คน ถูกพิษรังสีโคบอลต์
1 มี.ค. 43	-	พบอีก29ราย เจอพิษโคบอลต์ ครม.ผวา สาร 3 พันชนิดอันตราย	-	แฉโดนสารรังสีเพิ่ม 29 ราย ไข่ผงขู่ย้ายยกกระบิพปส.
2 มี.ค. 43	-	กมลสุโกศล รับผิด โคบอลต์ รั่ว อัดกลับพปส. ไม่เคยแนะวิธีเก็บ	-	-
3 มี.ค. 43	-	-	-	-
4 มี.ค. 43	-	-	-	-
5 มี.ค. 43	-	-	-	-
6 มี.ค. 43	-	-	-	-
7 มี.ค. 43	-	-	-	-
8 มี.ค. 43	-	-	-	-
9 มี.ค. 43	-	-	บทความ สารเคมีอันตราย	
10 มี.ค. 43	-	-	-	-
11 มี.ค. 43	-	-	-	คดีโคบอลต์ 'จงรัก' แจ้งเพิ่มอีก 2 กระทง **โทษหนักจำคุก 10 ปี**
12 มี.ค. 43	สกู๊ปพิเศษ: มฤตยูร้าย โคบอลต์-60 คร่าชีวิต มนุษย์ทั่วโลก รายต่อไปอาจเป็นคุณ?	-	-	-
13 มี.ค. 43	-	-	-	-

ตารางที่ 2 (ต่อ) : แสดงเนื้อหาจากพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวัน ประเภทเพ่งคุณภาพ ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ.43-31มี.ค.43

หนังสือพิมพ์ / วันที่	มติชน		สยามรัฐ	
	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง
14 มี.ค. 43	-	เหยื่อโคบอลต์ยังไม่ได้เผา พปส.บุกวัดรังสีถึงโลงศพ	-	ชาวบ้านฮือผวาเผาศพ แพร่มลพิษโคบอลต์ 60
15 มี.ค. 43	-	ศพ 'โคบอลต์' เผา'กาฬสินธุ์' พิสูจน์แหนมอาบรังสี ปลอดภัย	-	ถูกวัดไล่ส่ง ญาตินำศพเหยื่อมฤตยู กลับไปเผาที่กาฬสินธุ์
16 มี.ค. 43	-	ฝังแล้วเหยื่อโคบอลต์ ผวารังสีฉาบปูนแน่น	-	แพทย์แจง เหยื่อโคบอลต์ตาย เหตุติดเชื้อยันไม่ได้ปิดข่าว
17 มี.ค. 43	-	-	-	-
18 มี.ค. 43	-	-	-	-
19 มี.ค. 43	-	-	-	-
20 มี.ค. 43	-	-	-	-
21 มี.ค. 43	-	-	-	-
22 มี.ค. 43	-	เชือด 2 บิ๊ก ล้างพปส. สังเวยพิษ 'โคบอลต์'	-	-
23 มี.ค. 43	-	แฉ 'พปส.' แบ่งก๊กงานและ เหยื่อโคบอลต์โคม่าอีกราย	-	-
24 มี.ค. 43	-	ยื่นครม. เด้ง 10 ผอ.'พปส.' 28 นี้ ' ชวน' ให้กำลังใจ เหยื่อโคบอลต์	-	-
25 มี.ค. 43	-	เหยื่อโคบอลต์ตายอีกรายที่3	-	-
26 มี.ค. 43	-	-	-	ต้านอีกเผาศพ พิษโคบอลต์60 ชาว ' บางบ่อ' ฮือไล่ส่ง เร่งแพร่ความเข้าใจ
27 มี.ค. 43	-	-	-	-
28 มี.ค. 43	-	-	-	-

ตารางที่ 2 (ต่อ) : แสดงเนื้อหาจากพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวัน ประเภทเพ่งคุณภาพ ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ.43-31มี.ค.43

หนังสือพิมพ์ / วันที่	มติชน		สยามรัฐ	
	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง
29 มี.ค. 43	-	'ชาวองครักษ์' ต้าน ศูนย์วิจัยนิวเคลียร์ 'พปส.' ยันจิ๊บจ๊อย !	-	-
30 มี.ค. 43	-	-	-	-
31 มี.ค. 43	-	-	-	-

ตารางที่ 3 : แสดงเนื้อหาจากพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวัน ประเภทประชานิยม ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ.43-31มี.ค.43

หนังสือพิมพ์ / วันที่	ไทยรัฐ		ข่าวสด	
	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง
20 ก.พ. 43	**เตือนภัย** กัมมันตภาพรังสี **แพร่พิษ!**	ร้านซื้อเศษเหล็ก ได้รับจาก 'ชาเล้ง' ล้มป่วยกันระนาว! **หนักกว่าติดเอดส์**	ล้มป่วยพุ่ง 12 คนแล้ว **รังสีมรณะ** พบต้นตอ 'โคบอลต์60'	ขุกใต้กองเหล็ก! จนท. ก็ผวากู้ไม่ได้ ชาเล้งทรุดโผล่รพ. อำอึ้งบอก- ลักมา
21 ก.พ. 43	ระทึกบุกเข้าคีบ **โคบอลต์** ไม่มีชุดป้องกัน	เป็นพนักงานชาย ปรมาณูเพื่อสันติ ยัดลงตู้ปลอดภัย **หลังเครียด 13ชม.** พบแหล่งอ่อนนุช	**กู้แล้วแบบไทย อ่อนนุชผวา** ชาเล้งแฉต้นตอรังสี	สั่งล้อมรั้วทำลาย ชาวบ้านแห่ตรวจเลือด
22 ก.พ. 43	เตือนภัย-รังสี! **500ราย** นำเข้ามาใช้งาน	เจอสามแฉกให้รีบหนี! โผล่อีกแห่ง-เขตกทม. ชาวบ้านปากน้ำแตกตื่น หอบหิ้วไปตรวจร่างกาย	กมลสุโกศลโผล่รับ **เจ้าของรังสี** 4 ชาเล้งแฉนาทีฉก	ที่แท้เป็นเครื่องฉายรังสี รักษามะเร็ง ไข่ผงฟันเจ้าของ ชุ่ย-ไม่รับผิดชอบ
23 ก.พ. 43	**หัวขโมย!** โดนพิษโคบอลต์ **อัณฑะเน่า**	**เจ็บทั้งแก๊ง 4 คน** 'อาทิตย์' เล่น บ.กมลสุโกศล **ให้จ่ายค่ายาด้วย**	ชวนชี้โคบอลต์ในไทย **มีอีก 26 ชิ้น** แจ้งจับ 'กมลสุโกศล'	ข้อหา 'จัดเก็บชุ่ย ส่วน 4 ชาเล้งรอด เชื่อทำเพราะจน ครม.บี้พปส.ห่วย จี้ล่ารังสีที่เหลือ!

ตารางที่ 3 (ต่อ) : แสดงเนื้อหาจากพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ.43-31มี.ค.43

หนังสือพิมพ์ / วันที่	ไทยรัฐ		ข่าวสด	
	พาดหัวหลัก	**พาดหัวรอง**	**พาดหัวหลัก**	**พาดหัวรอง**
24 ก.พ. 43	**เช่นรังสีนรก รอ ' ตัดมือ' ทิ้ง**	มฤตยูลามกินทั่วตัว แจ้ง 3 ข้อหาบริษัทชุ่ย ต้านไฟฟ้าปรมาณู	เล็งตั้งโรงเก็บรังสี **ที่องครักษ์** เผยแล้ว 26จุดโคบอลต์	ล้วนอยู่ในร.พ.ดังทั่วปท. แจ้งจับ'ซาเล้ง-ร้านรับซื้อ' ไข่ผงเฉ่ง'บิ๊กพปส.'ถึงโฮ
25 ก.พ.43	สกู๊ป ชีวิตวันนี้... นักล่าขยะเจอโลหะถือว่าถูกหวย	-	-	พปส.ลุยตรวจ เครื่องกำเนิดรังสี ตามร.พ.ต่าง ๆ
26 ก.พ. 43	โรงเก็บสารพิษ **โกโรโกโส** สภาพคล้ายส้วม	เผยสารกัมมันตภาพรังสี มีอยู่ในเมืองไทย 686 ชิ้น	-	พปส.อวดดี-ไม่เอา อ้างเจ้าหน้าที่ไทย ควบคุมได้รังสีโคบอลต์ 60 ไม่จำเป็นต้องพึ่งต่างประเทศ
27 ก.พ. 43	-	อาทิตย์ผ่าตัดใหญ่ ฟันจนท.พลังปรมาณู	-	-
28 ก.พ. 43	-	-	-	-
29 ก.พ. 43	-	-	**เสนอ 'ซาเล้ง' ติดเครื่องวัดรังสี**	เตือนภัย! อจ.วิศวะแนะ 'ดร.ไข่ผง'ระดมสมอง นักวิชาการ
1 มี.ค. 43	ซาเล้งโคบอลต์ **ให้ตัดมือ** ไม่ยอมไปรักษา	-	-	-
2 มี.ค. 43	-	-	-	-
3 มี.ค. 43	-	-	-	-
4 มี.ค. 43	-	-	-	-
5 มี.ค. 43	-	-	-	-
6 มี.ค. 43	-	-	-	-
7 มี.ค. 43	-	-	-	-
8 มี.ค. 43	-	-	-	-
9 มี.ค. 43	-	-	-	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 (ต่อ) : แสดงเนื้อหาจากพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ.43-31มี.ค.43

หนังสือพิมพ์ / วันที่	ไทยรัฐ		ข่าวสด	
	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง
10 มี.ค. 43	-	-	-	-
11 มี.ค. 43	-	-	-	-
12 มี.ค. 43	-	-	-	-
13 มี.ค. 43	-	-	สกู๊ปพิเศษ : ถึงตาย-ไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ รังสีมรณะโคบอลต์60	-
14 มี.ค. 43	-	-	ศพเหยื่อโคบอลต์ **เผาไม่ได้!** แบกโลงย้ายวัดใหม่	ไปวัดเทวสุนทร หลังมีม็อบฮือไล่ ทั้งที่พปส.ยืนยัน ไม่พบรังสีในศพ
15 มี.ค. 43	อนาถผีโคบอลต์ **โดนต้าน** เผาศพยังไม่ได้!	ต้องย้ายจาก 'รางบัว' ไปเผาที่วัดเทวสุนทร ญาติโวย-ถ้าขวางอีก ฌาปนกิจทำเนียบฯ	-	-
16 มี.ค. 43	ศพรังสีมฤตยู ใส่โลงเร่ร่อน	ถึงบ้าน! กาฬสินธุ์ ยังโดนห้ามเผา	-	-
17 มี.ค. 43	ขุดหลุมโบกปูน **ฝังป่าช้า** ศพพิษโคบอลต์	หวังต้นไม้ดูดซึม สารกัมมันตรังสี หลังโดนชาวบ้าน ต่อต้าน-ห้ามเผา	-	-
18 มี.ค. 43	เผยชีวิตสลด แม่เหยื่อรังสี	เป็นอดีตนางงาม รุ่นอมรา อัศวนนท์ ลูกชายก็ยังโคม่า ตกอับโรคประสาท	-	-
19 มี.ค. 43	-	ขนาดสัปเหร่อยังเสียว ศพเหยื่อรังสีโคบอลต์ เผยคนป่วยอีก 5จ่อคิว นักข่าวไทยรัฐโดนด้วย	-	-

ตารางที่ 3 (ต่อ) : แสดงเนื้อหาจากพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม ตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ.43-31มี.ค.43

หนังสือพิมพ์ / วันที่	ไทยรัฐ		ข่าวสด	
	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง	พาดหัวหลัก	พาดหัวรอง
20 มี.ค. 43	แฉ ร.พ.ราชวิถี **แอบเผา** ศพรังสีรายที่ 2	ตายวันศุกร์-เผาวันเสาร์ เอาไปยัดเตา'วัดมะกอก' เผย 'จิตร์เสน' ซาเล้งดัง! เป็นลูกน้องชาย 'สฤษดิ์'	-	-
21 มี.ค. 43	-	-	-	-
22 มี.ค. 43	-	-	-	-
23 มี.ค. 43	-	-	-	-
24 มี.ค. 43	-	-	-	-
25 มี.ค. 43	-	-	-	-
26 มี.ค. 43	-	-	-	-
27 มี.ค. 43	-	-	-	-
28 มี.ค. 43	-	-	-	-
29 มี.ค. 43	-	-	-	-
30 มี.ค. 43	-	-	-	-
31 มี.ค. 43	-	-	-	-

จากเนื้อหาที่ปรากฏในพาดหัวหลักและพาดหัวรองของหนังสือพิมพ์รายวันที่นำมาศึกษาทั้งประเภทเพ่งคุณภาพและประเภทประชานิยม (ดังตารางที่ 2, 3) แสดงให้เห็นถึงคำที่สื่อใช้ในข่าวมักเป็นคำที่หวือหวา เร้าอารมณ์ สร้างความสนใจให้แก่คนโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะสื่อมีบทบาทในการนำเสนอเรื่องราวความเป็นไปในสังคมรวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์หลากหลายรูปแบบ หากสิ่งที่มากระทบหรือการใช้คำของสื่อนั้นสร้าง *"ความเหมือนกัน"* ให้กับผู้บริโภคสื่อนั้นก็จะมีอิทธิพลในการกำหนด *"ความคิด"* ของผู้บริโภคสื่อด้วย ยิ่งคิดเหมือนกันมากพื้นที่ของวาทกรรมก็จะยิ่งมีมากขึ้น

การสร้างวาทกรรมกรณีอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ในครั้งนี้ จึงมาจากการประกอบสร้างความจริงของ *"สื่อ"* โดยอาศัย *"คำ"* เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความหมายให้คนโดยทั่วไป

ได้รับรู้ด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยจึงได้นำเนื้อหาทั้งหมดมาประมวลแล้วจัดแบ่งประเภทชุดคำออกเป็น 3 ประเภท แสดงการใช้คำ (word) ที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับใช้แยกตามประเภทของชุดคำได้ดังนี้

ตารางที่ 4 : แสดงการใช้คำที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับใช้แยกตามประเภทของชุดคำ

ประเภทชุดคำ	คำที่ใช้	ความถี่ของการใช้คำ (ครั้ง) (นับตั้งแต่20ก.พ.43-31มี.ค.43)				รวม
		ประเภทเพ่งคุณภาพ		ประเภทประชานิยม		
		มติชน	สยามรัฐ	ไทยรัฐ	ข่าวสด	
1.คำที่ใช้เรียกตัวตนของโคบอลต์ประกอบด้วย	1.1.สารกัมมันตรังสีโคบอลต์ 60	16	21	5	7	49
	1.2.รังสีมฤตยู	19	5	22	20	66
	1.3.รังสีนรก	17	8	15	23	63
	1.4.รังสีอันตราย	18	22	10	10	60
	1.5.รังสีมรณะ	0	5	3	1	9
	1.6.รังสีสยอง	4	0	3	0	7
รวม		74	61	58	61	254
2.คำที่ใช้เรียกผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์ประกอบด้วย	2.1.ชาเล้ง	17	2	6	9	34
	2.2.หัวขโมย	9	4	17	9	39
	2.3.นักล่าขยะ	0	0	3	1	4
	2.4.คนเก็บขยะ	0	3	0	0	3
	2.5.เหยื่อรังสี	15	14	14	19	62
	2.6.ผู้ป่วย	11	26	14	10	51
	2.7.ศพโคบอลต์	1	3	3	3	10
	2.8.ผีโคบอลต์	0	0	2	3	5
รวม		53	52	59	54	218
3.คำที่ใช้บอกถึงความร้ายแรงของโคบอลต์ประกอบด้วย	3.1.คร่าชีวิตถึงตาย	2	0	2	2	6
	3.2.อาการไม่พ้นโคม่าหนักกว่าติดเอดส์	1	0	0	0	1
	3.3.ชาวบ้านล้มป่วยกันระนาว/ล้มป่วยพุ่ง	0	0	2	0	2
	3.4.พิษโคบอลต์อัณฑะเน่า	0	0	1	0	1
	3.5.อนาถผีโคบอลต์เผาไม่ได้ต้องแบกโลงย้ายวัด	1	1	2	1	5
	3.6.ชาวบ้านผวารังสี/แตกตื่นหอบหิ้วลูกหลานแห่กันไปตรวจร่างกาย/ชาวบ้านเตรียมอพยพรีบหนีเอาตัวรอด	3	3	5	3	14
รวม		12	6	4	7	39

จากตารางที่ 2 , 3 และ 4 จะเห็นได้ว่าการใช้คำของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเพ่งคุณภาพกับการใช้คำของหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยมแตกต่างกัน ในแต่ละชุดคำมีระดับการใช้ภาษา, ความถี่ในการนำเสนอและกลวิธีทางภาษา พิจารณาตามประเภทของชุดคำได้ดังนี้

1.2.2.1.ชุดคำที่ใช้เรียกตัวตนของโคบอลต์

ระดับการใช้ภาษาและความถี่ในการนำเสนอ

จากตารางที่ 4 พบว่าคำที่ใช้เรียกตัวตนของโคบอลต์นั้นประกอบด้วยคำว่า *สารกัมมันตรังสีโคบอลต์ , รังสีมฤตยู , รังสีนรก , รังสีอันตราย , รังสีมรณะ* และ *รังสีสยอง* ความถี่ในการนำเสนอคำต่าง ๆ เหล่านี้ในหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทแตกต่างกัน กล่าวคือ คำที่พบในหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเพ่งคุณภาพ จะมีลักษณะที่ตรงไปตรงมามากกว่าที่จะเป็นคำหวือหวาเร้าอารมณ์ ผลการวิจัยที่ได้หนังสือพิมพ์มติชน ใช้คำว่า*"สารกัมมันตรังสีโคบอลต์ 60"* 16 ครั้งและสยามรัฐใช้คำนี้เท่ากับ 21 ครั้ง คำว่า *"สารอันตราย"* พบในมติชน 18 ครั้งและสยามรัฐ 22 ครั้ง จะเห็นได้ว่าการใช้คำสองคำนี้จะพบในหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเพ่งคุณภาพมากกว่าหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม ในขณะที่หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมนี้จะให้ความสำคัญกับคำว่า *"รังสีมฤตยู"* และ *"รังสีนรก"* มากกว่า โดยผลการวิจัยที่ได้พบว่าความถี่ของการใช้คำ*"รังสีมฤตยู"* ในไทยรัฐพบ 22 ครั้งและข่าวสดพบ 20 ครั้ง คำว่า*"รังสีนรก"* พบในไทยรัฐ15 ครั้ง และข่าวสดพบถึง 23 ครั้ง

จะเห็นได้ว่าการใช้คำเดียวกันหลาย ๆ ครั้ง หรือการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเสมือนเป็นการตอกย้ำความร้ายแรงของรังสีโคบอลต์ให้ชัดเจนมากขึ้น การใช้คำแทน *โคบอลต์ 60* ด้วยคำว่า *รังสีมฤตยู , รังสีนรก , รังสีอันตราย , รังสีมรณะ* และ *รังสีสยอง* เสมือนเป็นการบ่งบอกตัวตนของโคบอลต์ที่แท้จริงเป็นสิ่งที่โหดร้ายน่ากลัว สื่อกำลังกำหนดบทบาทให้อุบัติเหตุรังสีโคบอลต์นี้เป็น "ละคร" โดยการนำเอาข้อมูลดิบทั้งหมดมาร้อยกันแล้วใส่บท (Plot) เข้าไป โดยมี "โคบอลต์ 60" รับบทเป็น "ตัวร้าย" มีคุณสมบัติพิเศษคือล่องหนได้ มองด้วยตาเปล่าไม่เห็น แฝงตัวอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติ กลายเป็นภัยมืดที่สร้างความหวาดกลัวให้แก่คนโดยทั่วไป เนื่องจากวาทกรรมเกี่ยวกับสิ่งไม่ดี สิ่งชั่วร้ายนั้น จะพบคำว่า *"มฤตยู" "นรก" "อันตราย" "มรณะ" "สยอง"* ควบคู่ไปกับความชั่วร้ายเสมอ

เป็นที่ทราบในเบื้องต้นว่า "โคบอลต์60" คือสารกัมมันตภาพรังสีที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ การอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม ฯลฯ กล่าวได้ว่าช่วงก่อนเกิดอุบัติเหตุรังสีนั้นมนุษย์ก็ได้สร้างวาทกรรมให้กับโคบอลต์ 60 แล้วแต่เป็นเพียง

วาทกรรมในด้านบวก นั่นคือวาทกรรมการประโยชน์จากโคบอลต์ 60 เมื่อเกิดเหตุการณ์อุบัติเหตุรังสี สื่อได้ทำหน้าที่สร้างวาทกรรมของโคบอลต์ขึ้นใหม่กลายเป็นวาทกรรมในด้านลบคือโทษและความร้ายแรงของโคบอลต์ โดยอาศัยวัจนภาษาและอวัจนภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความน่าสนใจแก่คนทั่วไป ทำให้คนในสังคมมีความเห็นพ้องต้องกัน (consensus) เป็นภาพเหมารวม (stereotype) ขยายพื้นที่ของวาทกรรมสู่สาธารณะมากขึ้น

<u>กลวิธีทางภาษา</u>

ด้านอวัจนภาษา

คำที่ใช้แทนตัวตนของโคบอลต์60นั้น จะปรากฏอยู่ในตำแหน่ง*กลางของประโยค* และมี*ขนาดตัวอักษรใหญ่มาก*เมื่อเทียบกับส่วนบนและส่วนล่างของประโยค แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เรียกว่า "โคบอลต์60" นั้นน่าจะมีความสำคัญ ทำให้เกิดผลกระทบอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้รับสารโดยทั่วไป โดยจะมีลักษณะของการจัดวางตำแหน่งของคำดังนี้

ส่วนบน	บอกสาเหตุที่มาของปัญหา เป็นข้อความที่เล่นกับผู้อ่าน โดยจะบอกว่าเกิดอะไรกับใคร ที่ไหน อย่างไร ตัวอักษรที่ใช้จะมี ***ขนาดใหญ่***
ส่วนกลาง	คำแทนตัวตนของโคบอลต์ ใช้ตัวอักษร***ขนาดใหญ่ที่สุด มีเครื่องหมายวรรคตอนประกอบ***
ส่วนล่าง	ข้อเท็จจริง เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตามมา ส่งผลเสียหายต่อใครอย่างไร ตัวอักษร***ขนาดปานกลาง***

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเช่น

เจออีก3แห่งทิ้งในกรุง

‘ รังสี’ สยอง!

โผล่โรงเก็บรถ ‘มาสด้า’

(จาก มติชน จ.21 ก.พ.43 ปีที่23 ฉบับที่ 8019)

ส่วนบน เล่นกับผู้อ่านว่าเกิดอะไรขึ้น กำลังค้นพบอะไร

ส่วนกลาง คำแสดงตัวตนของโคบอลต์ ใช้ตัวอักษร *ขนาดใหญ่* พร้อมใส่เครื่องหมาย *อัญประกาศเดี่ยว ‘* เพื่อเน้นคำว่า ‘รังสี’ และใส่เครื่องหมาย*อัศเจรีย์ !* แสดงให้เห็นถึงความน่ากลัว สยอง! ของโคบอลต์

ส่วนล่าง แสดงข้อเท็จจริง สถานที่ที่ค้นพบรังสี

พบอีกทิ้งซุ่ย ‘ย่านมีนบุรี’

‘โคบอลต์’ ลาม

พปส.ป่วนตามเช็กที่มา

(จาก มติชน อ.22 ก.พ.43 ปีที่23 ฉบับที่ 8020)

ส่วนบน เล่นกับผู้อ่านว่าเกิดอะไรขึ้น ที่ไหน โดยใส่เครื่องหมาย*อัญประกาศเดี่ยว‘* แสดงให้เห็นถึงแหล่งที่พบ

ส่วนกลาง คำแสดงตัวตนของโคบอลต์ ใช้ตัวอักษร *ขนาดใหญ่* พร้อมใส่เครื่องหมาย *อัญประกาศเดี่ยว ‘* เพื่อเน้นคำว่า ‘โคบอลต์’

ส่วนล่าง แสดงข้อเท็จจริง ผลที่เกิดขึ้นจากการค้นพบ

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า การสร้างความชัดเจนให้แก่ “โคบอลต์60” จะใช้การ*ขยายขนาดตัวอักษร*ให้มีขนาดใหญ่กว่าปกติ และจัดวางในตำแหน่ง*กึ่งกลางของประโยค* เพื่อสร้างความสนใจและเป็นจุดที่สะดุดตาแก่ผู้รับสารได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยตำแหน่งส่วนบนของประโยคเป็นข้อความที่เล่นกับผู้อ่านเพื่อปูพื้นให้คนเกิดความอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งๆนั้น เร้าอารมณ์ให้แก่ผู้อ่านได้มากและมีความสำคัญมากกว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจึงถูกจัดวางไว้ตรงส่วนล่างของประโยค

นอกเหนือจากนี้แล้วการนำเครื่องหมายวรรคตอนมาใช้กับชุดคำแทนตัวตนของโคบอลต์ ก็มีส่วนในการสร้างความรู้สึกต่อผู้รับสารได้เช่นกัน เครื่องหมายที่พบโดยส่วนใหญ่จะ

ใช้ *อัญประกาศเดี่ยว('.....')* และ*อัศเจรีย์(!)* เช่น 'โคบอลต์60' **รังสีแพร่พิษ! รังสี!** เป็นต้น เป็นการสร้างความน่าสะพรึงกลัวและแสดงให้เห็นถึงความร้ายแรงของโคบอลต์ การใส่เครื่องหมายวรรคตอนเพิ่มเข้าไปนั้นจะทำให้คำคำนั้นมีลักษณะเด่นขึ้น ในกรณีโคบอลต์จะมีลักษณะเด่นในฐานะที่เป็นตัวก่อการร้าย สร้างความตื่นตระหนกและเน้นย้ำให้เห็นถึงความร้ายแรงให้แก่ผู้รับสารโดยทั่วไป

ด้านวัจนภาษา

การใช้คำในข่าวส่วนมากมักจะขึ้นต้นด้วยคำกิริยาลอย ๆ ที่สามารถแสดงอาการได้เหมือนคน ทำให้คำนามคือโคบอลต์นั้นเป็นบุคลาธิษฐานทั้งๆที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต เพื่อให้พาดหัวข่าวดูมีอารมณ์เลือดเนื้อมากขึ้น ตัวอย่างเช่น

ล้ม*ป่วย* พุ่ง 12 คนแล้ว
รังสีมรณะ
พบต้นตอ 'โคบอลต์60'

ส่วนบน ขึ้นต้นด้วย*คำกิริยาลอย ๆ คำว่า "ล้มป่วย"*
ส่วนกลาง แสดงตัวตนของโคบอลต์ ใช้*ตัวอักษรขนาดใหญ่*
ส่วนล่าง แสดงข้อเท็จจริง บอกสาเหตุที่มา

(จาก ข่าวสด อา.20ก.พ.43 ปีที่9 ฉบับที่ 3369)

***ระทึก* บุกเข้าคีบ**
โคบอลต์
ไม่มีชุดป้องกัน

ส่วนบน ขึ้นต้นด้วย*คำกิริยาลอย ๆ คำว่า "ระทึก"*
ส่วนกลาง แสดงตัวตนของโคบอลต์ ใช้*ตัวอักษรขนาดใหญ่*
ส่วนล่าง แสดงข้อเท็จจริง

(จาก ไทยรัฐ จ.21ก.พ.43 ปีที่51 ฉบับที่ 15371)

พบอีกทิ้งซุ่ย ย่านมีนบุรี
'โคบอลต์' *ลาม*
พปส.ป่วนตามเช็กที่มา

คำว่า *"ลาม" เป็นคำกริยา*ที่แสดงให้เห็นถึงโคบอลต์ซึ่งเป็นคำนามบุคลาธิษฐาน สามารถแสดงกริยาลุกลามได้เหมือนคน

(จาก มติชน อ.22 ก.พ.43 ปีที่23 ฉบับที่ 8020)

เจออีกสามแห่งทิ้งในกรุง
'รังสี' สยอง!
โผล่ โรงเก็บ 'มาสด้า'

คำว่า *'โผล่' เป็นคำกริยา* ที่แสดงให้เห็นถึงโคบอลต์ซึ่งเป็นคำนามบุคลาธิษฐาน สามารถปรากฏตัวขึ้นแสดงกริยาได้เหมือนคน

(จาก มติชน จ.21 ก.พ.43 ปีที่23 ฉบับที่ 8019)

จากการศึกษาพบว่าการสร้างคำที่ใช้แทนตัวตนของโคบอลต์ 60 ที่ปรากฏให้เห็นในข่าวคือ การเล่นกับภาษาโดยการใช้คำอุปมาอุปไมย (Metaphor) มีผลสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ของสิ่งที่ถูกนำเสนอ เนื้อหาหลักของข่าวเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง ตรงไปตรงมาแต่การสื่อไปยังผู้รับสารกลับสร้างความน่าสนใจด้วยการใช้คำศัพท์ที่ทำให้รู้สึกว่าเหตุการณ์ที่ผ่านมาสื่อสร้างให้โคบอลต์สวมบทบาทเป็นมหันตภัยร้ายคุกคามชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ นอกเหนือไปจากการวิเคราะห์ที่ตัวบท (Text) แล้ว การวางตำแหน่ง การเลือกพื้นที่ในการนำเสนอก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สาธารณชนเกิดความรู้สึกว่าสิ่งใดสำคัญ / ไม่สำคัญ เช่น ข่าวที่พาดหัวตัวใหญ่ที่สุดในหน้า 1 ผู้รับสารก็จะรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากแต่ถ้าหากเป็นข่าวที่นำเสนออยู่หน้าในริมขอบล่างสุดในคอลัมน์เล็ก ๆ ก็อาจจะได้รับความสนใจจากผู้อ่านได้น้อย มีผลต่อการเผยแพร่วาทกรรมออกไปสู่การรับรู้ของประชาชนด้วย

ส่วนขยายของวาทกรรมนอกเหนือจากการสร้างโคบอลต์ 60 ให้เป็น *รังสีสยอง , รังสีมรณะ ,รังสีมฤตยู* แล้ว วาทกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความร้ายแรงของโคบอลต์ได้ดีที่สุดก็คือจะต้องสร้างตัวละครที่จะเข้ามาสวมบทเป็น *"ผู้เคราะห์ร้าย"* ที่ได้รับพิษภัยจากโคบอลต์อันเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ลักลอบถอดเอาชิ้นส่วนของโคบอลต์ 60 ออกมาเพราะเห็นว่าชิ้นส่วนที่เป็นโลหะเมื่อนำไปขายต่อจะได้ราคาดีมาก โดยที่ไม่ทราบเลยว่าเป็นสารกัมมันตรังสีที่มีอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตหากแท่งบรรจุสารกัมมันตรังสีนั้นเกิดการรั่วไหล จึงเกิดชุดคำที่ใช้เรียกผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์ขึ้นมาอีกกลุ่มหนึ่ง ผู้ที่มารับบทนี้ก็คือ *"กลุ่มชาเล้ง"*

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบที่ 3 : แสดงกระบวนการสร้างตัวตนของโคบอลต์ 60 เมื่อเกิดอุบัติเหตุรังสี

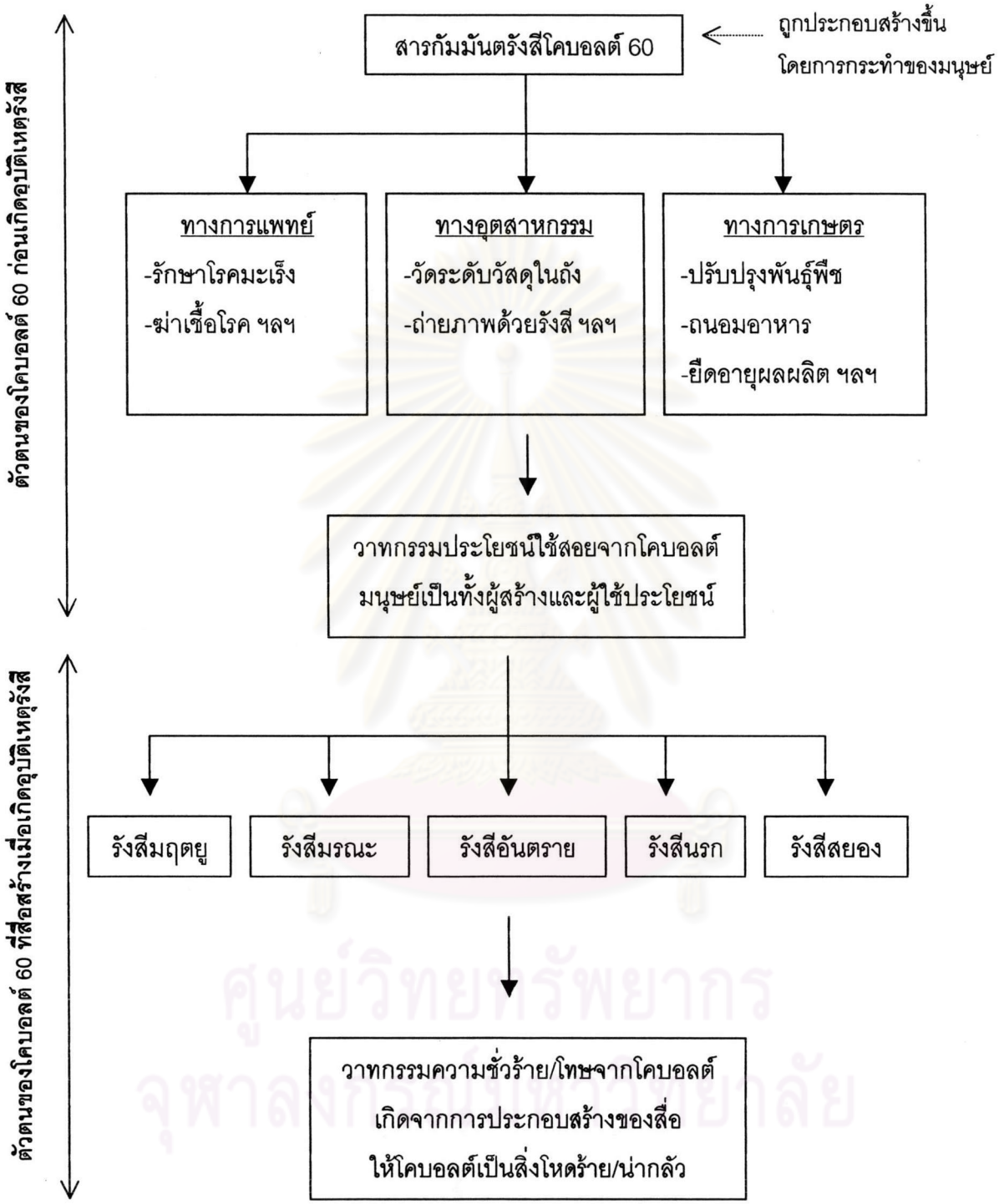

1.2.2.2.ชุดคำที่ใช้เรียกผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์

ระดับการใช้ภาษาและความถี่ในการนำเสนอ

ผลการศึกษาในตารางที่ 4 พบว่าคำที่หนังสือพิมพ์ใช้เรียกผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์ ประกอบไปด้วยคำว่า *ซาเล้ง , หัวขโมย, นักล่าขยะ, คนเก็บขยะ, เหยื่อรังสี , ผู้ป่วย , ศพโคบอลต์* และ *ผีโคบอลต์* โดยผู้วิจัยได้นำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันนำมาจัดคู่ได้ 4 คู่ ประกอบด้วย คู่ที่ 1 คำว่า *'ซาเล้ง กับ หัวขโมย'* , คู่ที่ 2คำว่า*'นักล่าขยะ กับ คนเก็บขยะ'*, คู่ที่ 3 คำว่า*'เหยื่อรังสี กับ ผู้ป่วย'* และคู่ที่ 4 คำว่า *'ศพโคบอลต์ กับ ผีโคบอลต์'* พิจารณาจากช่วงเวลาในการนำเสนอ เหตุการณ์อุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60 แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่หนึ่ง (20 ก.พ. 43-2 มี.ค. 43) เป็นช่วงของการนำเสนอที่มาอุบัติเหตุรังสี เพื่อให้ผู้รับสารได้ทราบถึงสาเหตุการรั่วไหลของโคบอลต์ที่แท้จริงว่ามีต้นเหตุจากใคร คำที่ใช้เรียกผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์ในช่วงนี้จะมีอยู่ 2 คู่ คือ คู่ที่ 1 *ซาเล้ง* กับ *หัวขโมย* และคู่ที่ 2 *นักล่าขยะ* กับ *คนเก็บขยะ* ผลการวิจัยที่ได้ในตารางที่ 4 เห็นได้ว่าความถี่ของการใช้คำว่า *'ซาเล้ง'* กับ *'คนเก็บขยะ'* นั้น จะพบในหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเพ่งคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ ส่วนหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยมมักจะใช้คำว่า *'หัวขโมย'* กับ *'คนล่าขยะ'* มากกว่า กล่าวคือจะพบคำว่า *'ซาเล้ง'* ในหนังสือพิมพ์มติชน 17 ครั้ง ในขณะที่ไทยรัฐกล่าวถึง *'ซาเล้ง'* เพียง 6 ครั้งเท่านั้น ส่วนคำว่า *'หัวขโมย'* ในไทยรัฐพบถึง 17 ครั้งขณะที่มติชนกล่าวถึง 9 ครั้ง คำว่า *'คนเก็บขยะ'* กล่าวถึงในสยามรัฐ 3 ครั้ง แต่ไม่พบในหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ส่วนคำว่า *'นักล่าขยะ'* พบในไทยรัฐ 3 ครั้ง และ ข่าวสด 1 ครั้ง แต่ไม่พบในหนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพเลย เป็นที่น่าสังเกตว่าหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมนั้นมักจะให้ความสำคัญกับภาษาที่หวือหวาเร้าอารมณ์ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพจะใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง และไม่เบี่ยงเบนประเด็นสักเท่าใดนัก

พิจารณาจากช่วงที่หนึ่ง การใช้คำว่า *ซาเล้ง กับ หัวขโมย* นั้นจะให้ความหมายที่แตกต่างกัน หากใช้คำว่า *"ซาเล้ง"* นั่นคือ กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเก็บวัสดุสิ่งของที่ใช้แล้วและถูกทิ้งตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อนำไปขาย ซึ่งเราไม่สามารถทราบได้ว่าสถานที่ต่าง ๆ ที่ซาเล้งได้เข้าไปเก็บวัสดุ สิ่งของนั้นคือที่ส่วนบุคคลหรือที่สาธารณะ แต่หากใช้คำว่า*"หัวขโมย"* แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่ลักลอบนำสิ่งของออกมาจากที่ส่วนบุคคล โดยมิได้แจ้งให้กับผู้ที่เป็นเจ้าของได้รับทราบ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริง กลุ่มซาเล้งกับหัวขโมยก็คือกลุ่มบุคคลเดียวกัน แต่ระดับความรุนแรงของการใช้คำนั้นจะมีความแตกต่างกันกล่าวคือ คำว่า *"หัวขโมย"* จะบอกได้ว่าผู้ที่กระทำนั้นมีความผิด นอกจากนี้การใช้คำว่า *คนเก็บขยะ กับ คนล่าขยะ* นั้นยังให้

ความหมายที่ต่างกัน *คนเก็บขยะ* ก็คือคนที่ทำงานอยู่กับขยะ *'ขยะ'* คือสิ่งที่ไม่มีใครต้องการแล้วนำมาทิ้ง จึงมีทั้งขยะเปียกขยะแห้ง ขยะแห้งบางประเภทนั้นก็สามารถนำมาขายได้ แต่เมื่อพูดถึงขยะคนโดยทั่วไปก็มักจะนึกถึงแต่สิ่งปฏิกูลเน่าเหม็นไม่เป็นที่พึงปรารถนา ผู้มีอาชีพเก็บขยะก็คือคนทำงานคลุกคลีอยู่กับสิ่งเน่าเหม็น สกปรก ส่วน *"คนล่าขยะ"* นั้น *'ล่า'* มักใช้กับการล่ารางวัล แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้ล่าที่พยายามกระทำการสิ่งใดเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการทุกวิถีทาง ไม่ว่าวิธีการเหล่านั้นจะถูกหรือผิดก็ตาม เน้นย้ำให้เห็นถึงความต้องการของซาเล้ง โดยไม่คำนึงวิธีการนำมาครอบครองจึงลักลอบขโมยโคบอลต์ 60 ออกมาจากสถานที่จัดเก็บนั่นเอง

ช่วงที่สอง (3 มี.ค. 43 – 13 มี.ค. 43) คือ ช่วงที่มีการรายงานอาการของผู้ป่วยจากโคบอลต์ 60 การใช้คำว่า *เหยื่อรังสี กับ ผู้ป่วย* นั้น ให้ความหมายที่แตกต่างกัน คำว่า *"ผู้ป่วย"* อาจหมายถึง ผู้ที่สภาวะทางร่างกายหรือจิตใจที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจจะร้ายแรงหรือไม่ก็ได้ จำเป็นที่จะต้องได้รับการรักษาหรือพักผ่อนให้เพียงพอ เพื่อที่จะทำให้ร่างกายกลับคืนสู่สภาวะปกติ แต่สำหรับคำว่า *"เหยื่อรังสี"* แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์ได้มากกว่าเพราะ *"เหยื่อ"* หมายถึง ผู้ได้รับเคราะห์กรรมจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในที่นี้ก็คือผู้ได้รับเคราะห์กรรมจากการกระทำของโคบอลต์ แสดงให้เห็นว่าโคบอลต์นั้นเป็นผู้กระทำที่ร้ายแรง จากตารางที่ 4 พบว่าในหนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพจะเรียกผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์ด้วยคำว่า *'ผู้ป่วย'* ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐใช้คำนี้ถึง 26 ครั้งในขณะที่ข่าวสดใช้เพียง 10 ครั้ง สำหรับคำว่า *'เหยื่อรังสี'* พบในข่าวสดทั้งสิ้น 19 ครั้ง และสยามรัฐพบ 14 ครั้ง สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยมมักจะใช้คำที่สร้างอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้รับสารมากกว่าหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเพ่งคุณภาพที่ยังคงเน้นการรายงานข่าวด้วยภาษาที่ตรงประเด็นชัดเจนควบคู่ไปกับการใช้คำที่หวือหวาเร้าอารมณ์ในบางครั้งเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านแต่ยังคงเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงไว้

ช่วงที่สาม (14 มี.ค. 43 – 31 มี.ค. 43) คือ ช่วงที่มีผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ จะเห็นได้ว่าการสร้างคำที่ที่ใช้เรียกแทนผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์มีพัฒนาการมาเรื่อย ๆ จากซาเล้ง, หัวขโมยมาเป็นเหยื่อรังสี,ผู้ป่วย สุดท้ายกลายมาเป็น *ศพโคบอลต์ กับ ผีโคบอลต์* โดยทั่วไปคำว่า *'ศพ'* คือ สภาพร่างกายที่ไม่มีลมหายใจ ระบบอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายหยุดทำงาน สิ่งที่หลงเหลืออยู่คือร่างกายที่ไม่สามารถทำกิจกรรมใด ๆ ได้อีก ส่วนคำว่า *'ผี'* คนทั่วไปเชื่อว่าแม้ร่างกายจะถูกเผาไปแล้ว หากวิญญาณที่จากร่างไปยังไม่หมดห่วง ก็คงยังวนเวียนเร่ร่อนไม่ได้ไปผุดไปเกิด ดังนั้นการใช้คำว่า *'ผีโคบอลต์'* จึงสร้างความตื่นตระหนกให้แก่คนทั่วไปได้มาก เพราะขนาดผู้เสียชีวิตนั้นเป็น *'ศพโคบอลต์'* ไปแล้วยังตามมาเป็น *'ผี'* คอยหลอกหลอนผู้คนอยู่

ทั้งยังตอกย้ำให้เห็นถึงการกระทำของโคบอลต์ที่โหดร้ายทารุณถึงขั้นเสียชีวิตไปแล้ววิญญาณยังไปผุดไปเกิดไม่ได้ ทั้งนี้เพราะความเชื่อ (belief) ในเรื่องไสยศาสตร์หรือสิ่งลี้ลับนั้นเป็นสิ่งที่คนในสังคมให้ความสนใจอยู่แล้ว โดยเฉพาะในกลุ่มชาวบ้านที่มักเชื่อว่าวิญญาณมีจริงโดยทั้งๆที่ยังไม่มีการพิสูจน์ เป็นเพียงแค่เรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาหรือมาจากผู้ที่อ้างว่าเคยสัมผัสกับสิ่งลี้ลับมาก่อน ทั้งนี้เพราะภาษาที่เราใช้มักเชิดชูความคิด ความเชื่อ ความรู้ชุดหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็เก็บกดปิดกั้นความคิด ความเชื่อ ความรู้อีกชุดหนึ่งเสมอ จึงเป็นช่องทางให้สื่อสามารถสร้างคำที่เข้าถึงผู้รับสารได้ง่าย พิจารณาในเรื่องของความซ้ำในการนำเสนอจากตารางที่ 4 พบว่า หนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยมจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอคำว่า *"ศพโคบอลต์"* และ *"ผีโคบอลต์"*มากกว่าหนังสือพิมพ์รายวันประเภทเพ่งคุณภาพ ทั้งยังให้ความสำคัญกับการจัดวางตำแหน่ง การเลือกพื้นที่หรือเวลา การกำหนดขนาดตัวอักษร การเน้นคำ ฯลฯ ซึ่งกลวิธีทางภาษาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อความกว้างไกลของการเผยแพร่วาทกรรมนั้น ๆ ออกไปสู่การรับรู้ของประชาชนด้วย

<u>กลวิธีทางภาษา</u>

ด้านอวัจนภาษา

กลุ่มชาเล้ง คือกลุ่มผู้ได้รับพิษโคบอลต์ที่ได้รับความสนใจและถูกกล่าวถึงในข่าว โดยจะใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ในการพาดหัวข่าว อยู่ในตำแหน่งส่วนบนของประโยค มีการใส่เครื่องหมายวรรคตอนเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมแก่ผู้รับสาร เช่น

หัวขโมย !
โดนพิษ โคบอลต์
อัณฑะเน่า

ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่และการใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์ ! ให้กับคำว่า "หัวขโมย!"แสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาเล้ง คือ บุคคลที่กระทำความผิดจริงในฐานที่ลักลอบนำชิ้นส่วนของโคบอลต์ออกมาโดยมิได้แจ้งแก่เจ้าของได้ทราบ และเป็นผู้ได้รับพิษอย่างร้ายแรงจากโคบอลต์โดยตรง

(จาก ไทยรัฐ พ.23ก.พ.43 ปีที่51 ฉบับที่ 15373)

ส่วนผู้ที่ได้รับพิษในกลุ่มอื่นๆ นั้นจะถูกจัดวางอยู่ในส่วนที่เป็นพาดหัวรองเสียเป็นส่วนใหญ่ เพื่อเป็นการขยายรายละเอียดในส่วนของข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเท่านั้น อีกทั้งขนาดของตัวอักษรที่ใช้ยังมีขนาดปานกลางไปจนถึงขนาดเล็ก จึงไม่เป็นที่น่าสนใจและสะดุดตาแก่ผู้รับสารโดยทั่วไป

ด้านวัจนภาษา

การใช้คำในข่าวในส่วนนี้จะเป็นการตั้งสมญานามให้กับบุคคลที่เป็นข่าว โดยกลุ่มชาเล้ง ก็จะได้รับสมญานามว่าเป็น *"หัวขโมย"* กลุ่มผู้ป่วยก็จะมีสมญานามว่า *"เหยื่อรังสี"* ไปจนกระทั่งเสียชีวิตกลายเป็น *"ศพโคบอลต์"* หรือ *"ผีโคบอลต์"* แสดงให้เห็นว่าภาษาที่ใช้กับ ชุดคำในกลุ่มนี้จะถูกจัดลำดับความสำคัญให้แตกต่างกันออกไปตามแต่ละช่วงเวลา กล่าวคือ

ในช่วงแรก จะพูดถึงกลุ่มคนที่เป็นต้นตอของปัญหา ในที่นี้ก็คือ*ชาเล้ง (หัวขโมย)* จะถูกจัดให้ขึ้นเป็นพาดหัวข่าว และใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่

ช่วงที่สอง เมื่อกลุ่มผู้ได้รับพิษขยายออกไป เป็นกลุ่มชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง การให้ความสำคัญในข่าวจึงลดน้อยลงไป ถูกจัดตำแหน่งให้เป็นพาดหัวรอง และหันมาให้ความสนใจกับคำว่า *"คนป่วย"* หรือ *"เหยื่อรังสี"* แทน เพื่อแสดงให้เห็นถึงพิษภัยอันร้ายแรงของโคบอลต์ที่มิได้กระทำต่อผู้ก่อเหตุโดยตรง แต่ยังส่งผลกระทบถึงคนรอบข้างด้วย

ช่วงที่สาม เมื่อมีคนป่วยก็จะต้องมีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความสนใจจึงมาอยู่ที่ผู้ตาย โดยจะใช้คำว่า *"ศพโคบอลต์"*, *"ผีโคบอลต์"* ให้ความสำคัญโดยจัดตำแหน่งให้เป็น พาดหัวข่าว ใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ พร้อมกับการบ่งบอกถึงสถานภาพของศพในขณะนั้นว่า *ศพโคบอลต์ ยัง 'เผาไม่ได้'* ภาษาที่ใช้ในส่วนนี้จึงกลับมาสร้างความตื่นตระหนกให้แก่คนโดยทั่วไปอีกครั้ง

1.2.2.3.ชุดคำที่ใช้บอกถึงความร้ายแรงของโคบอลต์

<u>ระดับการใช้ภาษาและความถี่ในการนำเสนอ</u>

ผลการศึกษาในตารางที่ 4 พบว่าคำที่ใช้บ่งบอกถึงความร้ายแรงของโคบอลต์ประกอบด้วย *คร่าชีวิตถึงตาย, อาการไม่พ้นโคม่าหนักกว่าติดเอดส์ , ชาวบ้านล้มป่วยกันระนาว/ล้มป่วยพุ่ง , พิษโคบอลต์อัณฑะเน่า, อนาถผีโคบอลต์เผาไม่ได้ต้องแบกโลงย้ายวัด , ชาวบ้านผวารังสี/แตกตื่นหอบหิ้วลูกหลานแห่กันไปตรวจร่างกาย/ชาวบ้านเตรียมอพยพรีบหนีเอาตัวรอด* จากผลการวิจัยในตารางที่ 4 เป็นที่น่าสังเกตว่าการใช้คำของหนังสือพิมพ์ทั้งประเภทเพ่งคุณภาพและประชานิยมไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนัก โดยส่วนใหญ่จะใช้คำที่มีความหมายค่อนข้างใกล้เคียงกัน เช่น สยามรัฐบอกอาการของชาวบ้านว่ากำลังเตรียม*อพยพรีบหนี* , มติชนบอกว่าชาวบ้าน*หวาดผวา*ต่อความร้ายแรงของรังสีโคบอลต์ , ไทยรัฐบอกถึงความแตกตื่นของชาวบ้านที่*หอบหิ้ว*ลูกหลานไปตรวจร่างกายและข่าวสดแสดงอาการของชาวบ้านที่

*แห่*กันไปตรวจร่างกาย เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าคำที่สื่อใช้บอกถึงการกระทำอันร้ายแรงของโคบอลต์ส่วนใหญ่มาจากการเลือกนำเสนอของสื่อโดยที่สื่อเป็นผู้บอกความรู้สึกแทนชาวบ้าน หรือบอกแทนชาเล้ง ดังนั้นภาษาที่สื่อออกมาจึงเป็นคำกริยาที่แสดงให้เห็นความตื่นตระหนกของผู้คนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น *ผวา,ระทึก,แตกตื่น,หอบหิ้ว,ป่วน,รีบหนี,แห่, ลาม,พุ่ง,ระนาว* เป็นต้น

ความเป็นจริงเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในพื้นที่จำกัด จำนวนบุคคลผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือ ผู้ป่วยจากรังสีโคบอลต์จัดได้ว่าเป็นจำนวนเฉพาะบริเวณที่เกิดเหตุเท่านั้น แต่ภาษาที่ใช้กลับสร้างความรู้สึกให้เห็นว่าอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60 ในครั้งนี้เกิดขึ้นกับคนจำนวนมากสามารถลุกลามไปยังพื้นที่อื่นได้ เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและอาจจะเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทั้งนี้เพราะคำที่ใช้นั้นเป็นคำที่มักจะปรากฏให้เห็นตามข่าวในหนังสือพิมพ์ที่เป็นข่าวเกี่ยวกับภัยอันตรายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย หรือ อัคคีภัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงระดับความร้ายแรงของโคบอลต์ด้วยตั้งแต่ *ล้มป่วย ,ทรุด,เจ็บ ,อันตราย* นั้นยังไม่ถึงขั้นเสียชีวิต อีกระดับหนึ่งก็จะเป็นการบอกถึงอาการของผู้ได้รับพิษโคบอลต์ว่า *ไม่พ้นโคม่า* แสดงว่ายังอยู่ระหว่างการรอฟังผลการรักษาพยาบาล ซึ่งอาการที่ปรากฏในขณะนั้นยังก้ำกึ่งอยู่ระหว่างความเป็นกับความตาย ส่วนการใช้คำว่า *ถึงตาย , คร่าชีวิต* นั้นเห็นได้ชัดว่าพิษที่ร้ายแรงที่สุดของโคบอลต์คือความตายนั่นเอง

คำบางคำที่สื่อใช้มักจะเร้าอารมณ์ผู้รับสารมากกว่าการอธิบายข้อเท็จจริง เช่นคำว่า *"เผาไม่ได้"* สร้างความรู้สึกให้คนโดยทั่วไปเห็นว่า *"ความตาย"* <u>*มิใช่*</u> พิษภัยที่ร้ายแรงที่สุด แต่การเสียชีวิตแล้ว *"เผาไม่ได้"* ต่างหากที่ร้ายแรงกว่า , คำว่า *"พิษอัณฑะเน่า"* ก็สร้างภาพความร้ายแรงของโคบอลต์ได้มากกว่า *"ความตาย"* เช่นกัน ทั้ง ๆที่ ความหมายของ *"พิษอัณฑะเน่า"* จริง ๆ แล้วก็คือ *"การเป็นหมัน"* แต่คนโดยส่วนใหญ่มักจะรู้สึกถึงความรุนแรงได้มากกว่า คำว่า *"อัณฑะ"* หมายถึงอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย ที่มีความเปราะบางจึงไม่ควรได้รับการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงเพราะอาจจะทำให้สูญเสียสมรรถภาพทางเพศไม่สามารถสืบพันธุ์ได้ ฉะนั้นเมื่อสื่อนำคำว่า *"พิษอัณฑะเน่า"* มาใช้เสมือนเป็นการสร้างภาพเหมารวม (stereotype) ให้แก่คนในสังคมได้รับรู้ถึงความร้ายแรงอย่างที่สุดของโคบอลต์ถึงขั้นทำลายล้างการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์

<u>กลวิธีทางภาษา</u>

จากชุดคำที่บ่งบอกความร้ายแรงของโคบอลต์พบว่า ภาษาที่ปรากฏมักจะใช้เครื่องหมายวรรคตอนกำกับ เน้นตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่สะดุดตาแก่ผู้อ่าน การอ้างอิงข้อมูล

เชิงปริมาณเป็นหลักฐานแสดงความน่าเชื่อถือ การใช้บุคลาธิษฐานกำหนดภาคแสดงให้โคบอลต์ทำหน้าที่สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ โดยใช้ภาษาที่สร้างความหวือหวาเร้าใจ ขึ้นต้นด้วยคำกิริยาลอย ๆ ตัวอย่างเช่น

- ชาวบ้าน '***ล้มป่วยกันระนาว*** !

คำว่า "ระนาว!" ใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับเพื่อเน้นจำนวนผู้ป่วยและยังจะแผ่ออกไปได้เรื่อย ๆ การเน้นขนาดตัวอักษรทำให้คนทั่วไป 'ตื่นตระหนก' ในความร้ายแรงของโคบอลต์มากขึ้น

- *2 คนป่วย*ยัง ***'ไม่พ้นโคม่า'***

การใช้เครื่องหมายอัญประกาศเดี่ยวและเน้นที่คำว่า *'ไม่พ้นโคม่า'* แสดงว่าเป็นคำที่สื่อให้ความสำคัญ อีกทั้งสื่อยังกำหนดบทบาท *'ตัวร้าย'*แก่โคบอลต์ และบทบาท *'ผู้ถูกทำร้าย'* แก่ผู้ป่วย 2 คน การแสดงจำนวนผู้ป่วยนั้นถือเป็นหลักฐานสำคัญที่จะชี้ให้เห็นว่า โคบอลต์คือผู้กระทำที่น่ากลัว สามารถพิสูจน์ได้จากอาการยังไม่พ้นโคม่าที่ปรากฏในผู้ป่วยทั้งสองคน

- ***ล้มป่วยพุ่ง*** 12 คนแล้ว

เป็นการขึ้นต้นด้วยคำกิริยาลอยๆ เน้นด้วยตัวอักษรที่หนา การบ่งบอกปริมาณแทนด้วยคำว่า *'พุ่ง'* ทำให้เห็นถึงจำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งยังสร้างความน่าเชื่อถือด้วยหลักฐานเป็นจำนวนผู้ป่วยที่พบขณะนั้นด้วย

นอกจากสื่อจะสร้างตัวละครในบทของผู้เคราะห์ร้าย คือ กลุ่มซาเล้งและชาวบ้านผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์แล้ว สื่อยังกำหนดบทบาทผ่านการใช้ถ้อยคำต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ พปส. และบริษัท กมลสุโกศลด้วย กระบวนการในการเลือกสรรและนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ หลังจากที่เกิดอุบัติเหตุรังสีขึ้น ประเด็นเริ่มแรกมักจะฉายภาพความเดือดร้อนจากชาวบ้าน เนื้อหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมานำเสนอเป็นปริมาณมากตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา คือ เนื้อหาเกี่ยวกับความขัดแย้งในเรื่องของความรุนแรงและผลกระทบจากโคบอลต์ 60 บวกกับความเคลื่อนไหวของกลุ่มต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับบริหาร คือ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ไปจนถึงระดับปฏิบัติการ คือ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติที่เข้าไปดำเนินการช่วยเหลือผู้ได้รับพิษจากโคบอลต์ ปฏิบัติการเก็บกู้เครื่องฉายรังสี และการเร่งหามาตรการแก้ไข

1.2.3.การใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผล

การนำเสนอเนื้อหา รายงานข้อเท็จจริงตามเหตุการณ์ การอ้างอิงแหล่งที่มา สามารถบอกถึงความละเอียดถูกต้องของข้อมูลที่นำมากล่าวอ้างได้ ผลการศึกษาพบว่า สื่อมวลชนมีความสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60

"การอ้างแหล่งข่าว" เป็นวิธีการที่สื่อใช้มากที่สุด แสดงถึงความพยายามตรวจสอบหรือสร้างสมดุลให้กับข้อมูล โดยอาศัยการอ้างพยาน (Testimony) เป็นหลักฐานสำคัญทั้งหลักฐานจากคนธรรมดาสามัญและจากผู้เชี่ยวชาญ (Lay or Expert Evidence)

จากการสัมภาษณ์ภัทระ คำพิทักษ์ หัวหน้าฝ่ายข่าวสิ่งแวดล้อมหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวถึงการนำเสนอของหนังสือพิมพ์โดยการอ้างแหล่งข่าวไว้ว่า "มันก็เป็นสูตรของมันนะ ผมว่ามันมีตัวละครอยู่ไม่กี่ตัวหรอก กระทรวงวิทย์ฯ กรมควบคุมมลพิษ องค์กรต่าง ๆ พูดง่าย ๆว่าทางราชการส่วนหนึ่ง องค์กรเอกชน ชาวบ้าน นักวิชาการ แล้วก็นักการเมืองที่มีอำนาจในการบริหารนโยบายอีกส่วนหนึ่ง หลักๆก็มีอยู่ประมาณนี้แหละ" (ภัทระ คำพิทักษ์, สัมภาษณ์, 11 เมษายน 2545)

นิล วังพุทธ รองหัวหน้าฝ่ายข่าวสิ่งแวดล้อมหนังสือพิมพ์สยามรัฐ กล่าวว่า "การอ้างแหล่งข่าวมันเป็นวิถีของการนำเสนอข่าวอีกอย่างหนึ่งนะ ถ้าถามว่านักข่าวรู้เรื่องทั้งหมดหรือเปล่านักข่าวไม่รู้หรอก แต่เขารู้ว่าจะไปหาแหล่งข่าวที่ไหน ซึ่งเราก็สามารถที่จะหาคำตอบได้" (นิล วังพุทธ ,สัมภาษณ์ , 10 เมษายน 2545)

ประเภทของพยานที่สื่อนำมาอ้างอิง สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของสื่อในการแสดงเหตุผลเพื่อสนับสนุนข้อมูลที่นำมาถ่ายทอดนั้นสามารถตรวจสอบได้ ช่วยเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นการอ้างอิงแหล่งข่าวจึงจัดเป็นวิธีการของสื่อ ในขณะที่แหล่งข่าวต่าง ๆ ที่สื่อนำมาอ้างอิงนั้นก็มีการใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผลเพื่อเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือให้แก่ฝ่ายของตนด้วยเช่นกัน ประเภทของแหล่งข่าว การใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงเวลา ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเด็นปัญหามีความแตกต่างกันออกไปด้วย

พบว่าการใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ ที่สื่ออ้างเป็นแหล่งข่าวปรากฏในแต่ละช่วงเวลาดังนี้

ตารางที่ 5 : แสดงความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลากับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น

ช่วงเวลา	ประเด็นปัญหา
ช่วงที่หนึ่ง (20 ก.พ. 43- 2 มี.ค. 43)	ความตื่นตระหนกของชาวบ้าน,อาการของผู้ได้รับรังสี ,ความร้ายแรงของโคบอลต์
ช่วงที่สอง (3 มี.ค. 43 – 13 มี.ค. 43)	กระแสขัดแย้งจากฝ่ายต่าง ๆ,อำนาจในการบังคับบัญชาหน่วยงานในสังกัด, ความรับผิดชอบในหน้าที่ของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
ช่วงที่สาม (14 มี.ค. 43 – 31 มี.ค. 43)	การเรียกร้องค่าชดเชยของกลุ่มซาเล้ง,การวิจารณ์มาตรการแก้ไขของรัฐบาล

ช่วงที่หนึ่ง (20 ก.พ. 43- 2 มี.ค. 43)

เป็นช่วงของการนำเสนอที่มาอุบัติเหตุรังสีเนื้อหาที่ปรากฏมุ่งไปที่การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาการของผู้ได้รับผลกระทบจากโคบอลต์ ความร้ายแรงของโคบอลต์ ความตื่นตระหนกของชาวบ้านที่ต้องเข้ารับการตรวจร่างกายหรือการย้ายที่พักชั่วคราวเพื่อให้ปลอดภัยจากการแผ่ของสารกัมมันตรังสี แต่ยังไม่มีการชี้ประเด็นไปที่การนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับอันตรายจากกัมมันตรังสีและวิธีป้องกันอย่างจริงจัง ลักษณะของการใช้หลักฐานของสื่อเป็นการแสดงข้อเท็จจริง เพื่อให้เห็นถึงความรุนแรงของโคบอลต์ โดยการใช้พยาน (Testimony) คือผู้อยู่ในเหตุการณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านรังสี และแพทย์ เพื่อสนับสนุนข้อเท็จจริงที่ได้ผนวกกับการพรรณนาความ (Description) ของสื่อบรรยายให้เห็นบรรยากาศของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การพรรณนาความจึงขึ้นอยู่กับการสังเกตการณ์หรือความรู้สึกของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อไปยังผู้รับสาร

นางสมจิตรเจ้าของร้านรับซื้อของเก่าชี้แจงว่า "เมื่อประมาณต้นเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมาได้มีสามล้อแดงนำเหล็กสแตนเลสรูปทรงกระบอก กว้างประมาณ 8 นิ้ว สูง 1 ฟุต หนักประมาณ 15 กิโลกรัม มาขายให้กับตน ทางร้านได้รับซื้อและได้ให้คนงานนำแก๊สมาเป่าแยกชิ้นส่วนออก.....ต่อมาคนงานในร้านเริ่มมีอาการป่วยคล้าย ๆ กัน คือเวียนหัว คลื่นไส้ อาเจียน แล้วอยู่ ๆ สุนัขที่เลี้ยงไว้ก็เสียชีวิตไปจนหมด หลังจากนั้นก็เริ่มมีอาการป่วยมากขึ้น อาเจียนขั้นรุนแรง จึงได้ตัดสินใจ นำตัวเข้าไปรักษาที่โรงพยาบาล" *(จาก ไทยรัฐ อา. 20 ก.พ.43 ปีที่ 51 ฉบับที่ 15370)*

แพทย์จากโรงพยาบาลสมุทรปราการกล่าวว่า "หลังจากโรงพยาบาลสมุทรปราการได้รับตัวนายสุดใจ ใจเร็ว อายุ 23 ปี และนายนิพนธ์ พันธ์ขันธ์ อายุ 18 ปี นางสมจิตร แซ่เจีย เจ้าของร้าน และนายเดชา สมศรีพิพัฒน์ อายุ 44 ปีซึ่งเป็นคนขับรถของร้าน ทั้งหมดมีอาการป่วยจากพิษสารกัมมันตรังสีโดยพบว่ามีอาการผมร่วง ผิวหนังไหม้เกรียมจนดำคล้ำ หายใจติดขัดและมีน้ำเหลืองไหลแตกตามผิวหนังจนกลายเป็นแผลพุพอง ร่างกายอ่อนเพลีย ทางรพ.สมุทรปราการแจ้งว่าอาการอยู่ในขั้นอันตรายต่อการติดเชื้อโรคได้ง่ายกว่าคนปกติหลายเท่า" *(จากสยามรัฐ อา. 20 ก.พ. 43 ปีที่ 50 ฉบับที่ 17100)*

นายแพทย์สุจริต ศรีประพันธ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ เดินทางไปตรวจสอบอาการคนไข้เปิดเผยว่า "คนไข้ยังอยู่ในอาการหนักมากเพราะเม็ดเลือดขาวเหลืออยู่น้อยมาก จะส่งผลให้เกิดอาการแทรกซ้อนและติดเชื้อได้ง่าย" *(จากข่าวสด อา. 20 ก.พ. 43 ปีที่ 9 ฉบับที่3369)*

จากการตรวจสอบด้วยสายตาของเจ้าหน้าที่พปส.และการวิเคราะห์อาการคนไข้โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านรังสีแล้ว คาดว่า "ตัววัตถุที่ปล่อยรังสีคือ โคบอลต์ 60 ขนาดทรงกระบอก รัศมี 1 นิ้ว ยาวประมาณ 3 นิ้ว มีระยะแผ่รังสีได้ 500 เมตร เมื่อร่างกายได้รับจะเกิดอาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ ผื่นคัน" *(จาก ไทยรัฐ อา. 20 ก.พ.43 ปีที่ 51 ฉบับที่ 15370)*

ผู้เชี่ยวชาญด้านรังสีกล่าวถึงอาการของคนไข้ทั้ง 3 ราย เบื้องต้นคาดว่า " วัตถุที่ปล่อยรังสีออกมานั้นคือ โคบอลต์ 60 โดยมีระยะการแพร่รังสีได้ไกลถึง 500 เมตรจากจุดศูนย์กลาง สำหรับระยะที่อันตรายที่สุดคือ 30 เมตรจากจุดศูนย์กลาง เมื่อร่างกายได้รับสัมผัสจะเกิดอาการวิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้" *(จากข่าวสด อา. 20 ก.พ. 43 ปีที่ 9 ฉบับที่ 3369)*

จะเห็นได้ว่าการใช้คำว่า *"คาดว่า" "กล่าวว่า"* แสดงว่าเนื้อหามิได้มาจากการสัมภาษณ์แต่เพียงอย่างเดียว สื่อยังคงใส่ความรู้สึกนึกคิดลงไปด้วย นอกจากนี้สื่อยังแสดงให้เห็นถึงภาพการเคลื่อนไหว ความวิตกกังวลของชาวบ้าน

การแสดงเหตุผล (Cause-Effect Reasoning) ของกลุ่มชาวบ้านนั้น มีสาเหตุมาจากความไม่มั่นใจในปริมาณรังสีที่แผ่อยู่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินมากน้อยเพียงใด ทางที่ดีที่สุดจึงควรเสนอ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเคลื่อนย้ายเครื่องกำเนิดรังสี

ชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณชุมชนห่างจากจุดที่พบวัตถุโคบอลต์ 500 เมตร กล่าวว่า "อยากให้เจ้าหน้าที่เคลื่อนย้ายสารดังกล่าวออกไป เพราะอาจมีรังสีแผ่เป็นอันตรายต่อคนในชุมชนได้" *(จากมติชน จ. 21 ก.พ. 43 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8019)*

การเคลื่อนย้ายรังสีโดยเจ้าหน้าที่พปส.นั้นสามารถสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านได้ส่วนหนึ่ง แต่การแผ่รังสีเป็นสิ่งที่มองด้วยตาเปล่าไม่เห็น ชาวบ้านบางส่วนจึงยังคงมีความวิตกกังวลเกรงว่าจะมีรังสีเข้ามาสะสมในร่างกาย เป็นเหตุให้พปส.ต้องขอความร่วมมือไปยังแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการเพื่อมาให้บริการตรวจวัดระดับรังสีในร่างกายของชาวบ้านเพื่อคลายความวิตกกังวลลง วิธีการอ้างหลักฐานโดยตัวบุคคล (Personal Evidence) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญโดยตรง (Expert Evidence) จึงเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับพปส.ในช่วงนี้

นายมนูญ อร่ามรัตน์ รองเลขาธิการพปส. กล่าวถึงการดำเนินการในขณะนี้ว่า "ได้มีการประสานงานไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่แพทย์จากโรงพยาบาลสมุทรปราการอำนวยความสะดวกในการตรวจร่างกายแก่ประชาชน ซึ่งในขณะนี้ได้รับการรายงานว่ามีผู้เกี่ยวข้องและสัมผัสกับโลหะประมาณ 10 คน ทยอยมาตรวจสุขภาพที่รพ.สมุทรปราการ และชาวบ้านที่ปลูกบ้านติดกับร้านสมจิตรก็ได้เดินทางไปเจาะเลือดตรวจหาค่าระดับรังสีด้วยเช่นกันเพราะไม่มั่นใจว่าถ้าได้รับรังสีมาหลายวันอาจมีการสะสมในร่างกายได้" *(จากสยามรัฐ จ.21 ก.พ. 43 ปีที่ 50 ฉบับที่ 171001)*

นายเกรียงศักดิ์ ภัทราคม เลขาธิการ พปส.กล่าวว่า "ขณะนี้ภายในร้านรับซื้อของเก่าย่านพระประแดงเจ้าหน้าที่ พปส.สามารถดำเนินการเคลื่อนย้ายได้หมดแล้ว หลังจากตรวจสอบปริมาณการแผ่รังสีโคบอล์ต 60 ในบริเวณดังกล่าว พบว่าเจือจางลงมากแล้วขอให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่คลายความตื่นตระหนกได้" *(จากมติชน จ. 21 ก.พ. 43 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8019)*

อีกวิธีการหนึ่งที่พปส.นำมาใช้ คือ การแสดงหลักฐานจริง (Real Evidence) ให้ปรากฏแก่สายตาของประชาชนโดยทั่วไป ด้วยการนำเครื่องมือตรวจวัดระดับรังสีมาทำการทดสอบให้เห็นถึงปริมาณรังสีที่ตรวจวัดได้

นายมนูญ อร่ามรัตน์ รองเลขาธิการพปส.กล่าวว่า "เจ้าหน้าที่พปส.ได้เข้าไปตรวจวัดระดับรังสีแล้ว มีค่าอยู่ระหว่าง 0.1-0.4 เรม (Rem)ต่อชั่วโมงเท่านั้น ตามธรรมดาคนเราจะทนทานกัมมันตรังสีได้ราว 2.5 มิลลิเรมต่อชั่วโมง หรือ 25 ไมโครซีเวิร์ดต่อชั่วโมงและสามารถทำงานได้ 8 ชั่วโมงต่อวัน โดยที่ 1 สัปดาห์ต้องทำงานไม่เกิน 5 วัน และ ใน 1 ปี ต้องไม่เกิน 50 สัปดาห์ หากปฏิบัติได้เช่นนี้ก็จะไม่มีอันตรายแต่อย่างใด" *(จากสยามรัฐ จ.21 ก.พ. 43 ปีที่ 50 ฉบับที่ 17101)*

นางเพ็ญทิพย์ คุณารักษ์ หัวหน้าวิเคราะห์และประเมินอันตรายจากรังสี กองสุขภาพ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติพร้อมคณะเจ้าหน้าที่ได้นำเครื่องตรวจวัดรังสีบริเวณ

สถานที่เกิดเหตุและบริเวณใกล้เคียง เปิดเผยว่า "จากการวัดอากาศรอบ ๆ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.1-0.4 เรม (Rem)* ต่อชั่วโมงซึ่งเท่ากับสภาพอากาศโดยทั่วไป เนื่องปริมาณรังสีจางลงและหายไปในอากาศ จึงขอให้ประชาชนมั่นใจได้ว่าบริเวณนี้ไม่มีการแผ่รังสีแล้ว" *(จากไทยรัฐ อ.22 ก.พ. 43 ปีที่ 51 ฉบับที่ 15372)*

กระบวนการในการผลิตซ้ำของสื่อตอกย้ำให้คนในชุมชนเห็นถึงอันตรายของโคบอลต์ ทั้งนี้เพราะวิธีการอ้างแหล่งข่าวนั้นถูกกำหนดพื้นที่ให้อยู่ในส่วนเนื้อหาเพื่ออธิบายรายละเอียดของเหตุการณ์ให้เด่นชัดขึ้น แต่การรับรู้ของคนทั่วไปนั้นมักให้ความสำคัญกับพาดหัวข่าวก่อนที่จะเข้าสู่การศึกษารายละเอียดในส่วนของเนื้อหาทำให้ความสามารถในการรับรู้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน หากไม่พิจารณาเนื้อหาประกอบกับพาดหัวข่าวก็จะไม่ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและมักจะไม่พบการอ้างอิงแหล่งข่าวในส่วนพาดหัวข่าว ลักษณะของพาดหัวข่าวจึงเป็นสถานการณ์เด่นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาสร้างความสนใจในแต่ละวัน หากผู้รับสารไม่ได้ลงลึกถึงเนื้อหาก็มักจะเชื่อถือพาดหัวข่าวที่ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ ภาษาที่เร้าใจหรือหวามากกว่าการศึกษาที่มาของเหตุการณ์ ความสอดคล้องของเนื้อหาในข่าว

แม้ว่า พปส.จะพยายามสร้างความน่าเชื่อถือด้วยหลักฐาน โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านรังสีใช้เครื่องมือตรวจวัดระดับรังสีในบริเวณดังกล่าว และชี้แจงให้คนในชุมชนได้ทราบว่าค่าที่ตรวจวัดได้เป็นปริมาณรังสีที่มีอยู่ทั่วไปร่างกายสามารถรับได้ไม่เป็นอันตราย แต่ก็ไม่สามารถทำให้คนในชุมชนเกิดความไว้วางใจได้ว่าจะไม่มีการแผ่รังสี แสดงให้เห็นว่าสื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดความคิดของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก

<u>ช่วงที่สอง (3 มี.ค. 43 – 13 มี.ค. 43)</u>

ช่วงเกิดความขัดแย้ง โดยกระแสขัดแย้งจากฝ่ายต่าง ๆ มักจะเกี่ยวข้องกับอำนาจในการบังคับบัญชาหน่วยงานในสังกัด พร้อมทั้งความรับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นกระแสความขัดแย้งจึงมาจากกลุ่มเดียวกันเอง ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงจึงมีอำนาจเหนือ

---

* Roengen Equivalent Man (Rem) คือหน่วยสำหรับวัดปริมาณรังสีที่บุคคลได้รับ (Dose Equivalent) เทียบเท่ากับผลที่เกิดจากรังสีเอกซ์หรือแกมมา 1 แรด (rad) เรียกว่าบุคคลนั้นได้รับรังสีเท่ากับ 100 เรม (Rem) หรือเท่ากับ 1 ซีเวิร์ต ตาม SI Unit ปกติการได้รับรังสีของบุคคลในชีวิตประจำวันน้อยกว่า 1 เรม มาก หน่วยซีเวิร์ตจึงกลายเป็นหน่วยใหญ่ โดยทั่วไปจึงใช้เป็นมิลลิซีเวิร์ตซึ่งเล็กลงพันเท่า หรือไมโครซีเวิร์ตซึ่งเล็กลงล้านเท่า (ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ , 2543 : 9.)

กว่าผู้บังคับบัญชาในระดับรองลงมา ความคิดเห็นของผู้ที่เหนือกว่าก็ย่อมจะมีน้ำหนักมากกว่า ด้วยความขัดแย้งในช่วงนี้จึงเกิดขึ้นจากข้อคิดเห็นของผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ในสถานภาพที่แตกต่างกัน พปส.เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับรังสีเป็นอันดับแรก จึงยืนยันประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ในขณะที่รมว.กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ผู้บังคับบัญชาโดยตรงออกมาชี้แจงในทางตรงกันข้าม โดยให้การยอมรับว่ามีความบกพร่องมานานแล้วและตำหนิการทำงานของพปส. ในฐานะที่ขาดการตรวจสอบดูแล ทั้งกำชับให้เร่งดำเนินการแก้ไขอย่างเร็วที่สุด จะเห็นได้ว่าทั้งรัฐบาลและพปส.นั้นพยายามที่จะสร้างภาพพจน์ให้แก่หน่วยงานของตนเองเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันตรงวิธีการที่รัฐออกมาแสดงการยอมรับความผิดก่อนแล้วค่อยสร้างภาพพจน์ด้วยการดำเนินการ วางมาตรการและปรับปรุงการทำงานของพปส. ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัด ส่วนวิธีการของพปส.นั้นใช้การสร้างภาพพจน์ให้แก่หน่วยงานของตนว่ามีศักยภาพในการทำงานเพียงด้านเดียว โดยมิได้ยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ผนวกกับรัฐมีอำนาจเหนือกว่าสามารถตำหนิการทำงานของหน่วยงานในสังกัดได้เป็นเหตุให้ความน่าเชื่อถือในพปส.ลดลง

นายมนูญ อร่ามรัตน์ รองเลขาธิการพปส.ในขณะนั้นได้กล่าวถึงเหตุการณ์ครั้งนี้ว่า "เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถือเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่พบว่าเกิดอันตรายจากกัมมันตรังสีในปริมาณสูงมาก เนื่องจากมีการสัมผัสโดยตรงแต่ก็ยังไม่แรงที่สุด เพราะถ้าแรงที่สุดจะตายทันที ในการดำเนินการเรื่องนี้ไม่ง่ายนักแต่จะพยายามให้เร็วที่สุด มั่นใจได้ว่าผู้เชี่ยวชาญที่พปส.มีอยู่นั้นมีศักยภาพพอที่จะดำเนินการได้อย่างแน่นอน" *(จาก ข่าวสด ส.4 มี.ค. 43 ปีที่ 9 ฉบับที่ 3382)*

ในขณะที่นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ รมว.วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมกล่าวว่า "เราปล่อยปละละเลยในเรื่องนี้มานาน ทำให้ผู้ที่คิดจะทำผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย กรณีนี้ถือเป็นเรื่องใหญ่ จะกำชับให้พปส.เร่งดำเนินการให้เร็วที่สุด และไม่สิ้นเปลืองงบประมาณเหมือนที่ผ่านมา " *(จาก มติชน อา.12 มี.ค. 43 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8039)*

จากช่วงที่หนึ่งพปส.ใช้วิธีการอ้างหลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญและการตรวจวัด ทำให้ประชาชนคลายความวิตกกังวลลงได้บางส่วน แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังไม่แน่ใจเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าความน่าเชื่อถือของประชาชนต่อพปส.นั้นค่อนข้างน้อย เมื่อเหตุการณ์ดำเนินมาถึงในช่วงที่สองกระตุ้นให้รัฐบาลเข้ามามีบทบาทมากขึ้น การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับรัฐจึงต้องใช้ทั้งวิธีการยอมรับผิดและจะเร่งดำเนินการแก้ไข พร้อมทั้งตำหนิการทำงานของพปส. ทำให้พปส.ตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถโต้แย้งได้เนื่องจากรัฐคือผู้บังคับบัญชาโดยตรง วิธีการ

ที่พปส.ใช้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับรัฐนั่นคือยอมรับผิดและจะเร่งดำเนินการหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เช่นเดียวกับวิธีการที่รัฐใช้อ้างให้คนโดยทั่วไปได้รับทราบผ่านสื่อ

การค้นหาผู้กระทำความผิดจึงเป็นหน้าที่ของพปส.ภายใต้การกำกับดูแลโดยรัฐ พปส. จึงได้ดำเนินการแจ้งความเอาผิดกับบริษัท กมลสุโกศล อิเลคทริค จำกัด (KSE) ในฐานะผู้ครอบครองต้นกำเนิดรังสีโทษฐานเคลื่อนย้ายและจัดเก็บเครื่องฉายรังสีอย่างมักง่ายเป็นเหตุให้กลุ่มซาเล้งเข้าไปขโมยแท่งโคบอลต์จากเครื่องฉายรังสีในโกดังเก็บรถยนต์ และนำไปขายให้ร้านรับซื้อของเก่าจนเกิดเหตุรุนแรงขึ้น

นายมนูญ อร่ามรัตน์ รองเลขาธิการ พปส.กล่าวว่า "ทางพปส.ได้แจ้งความดำเนินคดีกับบริษัทกมลสุโกศลฯ เจ้าของรังสีโคบอลต์ 60 ที่ถูกทิ้งอยู่ย่านอ่อนนุช 3 ข้อหา คือ ย้ายสถานที่จัดเก็บโดยไม่แจ้งพปส. , ทำการจัดเก็บสารรังสีโดยประมาทเลินเล่อและไม่ปลอดภัย และเมื่อวัสดุต้นกำเนิดรังสีสูญหายแล้วไม่แจ้งพนักงาน" *(จากสยามรัฐ ศ.10 มี.ค. 43 ปีที่ 50 ฉบับที่ 17119)*

ขณะเดียวกับที่บริษัท KSE ก็ได้ออกมาโต้แย้งกลับด้วยการยอมรับผิดเพียงข้อหาเดียวคือการย้ายสถานที่จัดเก็บโดยไม่แจ้งให้พปส.ทราบ พร้อมยื่นแจ้งความให้ดำเนินคดีกับกลุ่มซาเล้งในข้อหาลักทรัพย์ และรับซื้อของโจรด้วย และอ้างว่าพปส.ไม่เคยไปตรวจสอบสถานที่จัดเก็บและไม่เคยแจ้งเรื่องที่ทางบริษัทและผู้ขออนุญาตรายอื่น ๆ จะต้องรายงานการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสารทุก ๆ 60 วันให้พปส.ทราบมาก่อน

ตัวแทนของบริษัทกมลสุโกศล อิเลคทริกได้ออกมาแถลงว่า "ยอมรับว่าแท่งบรรจุโคบอลต์ 60 ต้นเหตุของเรื่องดังกล่าวเป็นของบริษัทจริง แล้วยังมีอีก 2 แท่งที่ถูกซาเล้งขโมยไปก่อนหน้านี้ ซึ่งเป็นเครื่องฉายรังสีรักษามะเร็งของร.พ.ที่บริษัทเป็นผู้จัดหาแต่ได้หมดสภาพไปแล้ว แต่เมื่อมีการขโมยเกิดขึ้นก็ถือว่าไม่ใช่ความผิดของบริษัท อีกทั้งพปส.เองไม่ได้แจ้งล่วงหน้าและไม่มีการตรวจสอบสถานที่จัดเก็บดังกล่าวด้วย" *(จากข่าวสด อา. 12 มี.ค. 43 ปีที่ 9 ฉบับที่ 8039)*

จากการตำหนิของรมว.กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ และแย้งกลับของบริษัทกมลสุโกศลฯ ที่อ้างถึงข้อบกพร่องของพปส.ว่าขาดการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่มีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้พปส.ต้องออกมาชี้แจงอีกครั้ง ลักษณะของการโต้แย้งในครั้งนี้ มิได้กล่าวถึงภาครัฐเลย แต่จะแย้งกลับบริษัทกมลสุโกศลฯ มากกว่า เป็นไปได้ว่าพปส.นั้นยังคงถือความเป็นพวกเดียวกันกับรัฐ (Provincialism) เพราะภาครัฐเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงมีอำนาจเหนือกว่า ฉะนั้นหากผู้บังคับบัญชาสั่งการใด ๆ ก็ตาม มิควรจะโต้แย้งและยอมรับคำตำหนิหากดำเนินการบกพร่อง แต่บริษัทกมลสุโกศลฯ นั้นอยู่ในอีกฐานะหนึ่งคือเป็นผู้ประกอบการที่ พปส.มีอำนาจจัดการ

ควบคุมได้โดยตรง ทำให้การโต้แย้งกลับของ พปส. ไปยังบริษัทกมลสุโกศลฯ นั้นสร้างความน่าเชื่อถือให้กับ พปส. ได้มากขึ้น และย้ำให้เห็นถึงการละเมิดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายของบริษัทกมลสุโกศลฯ อีกด้วย

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการสารกัมมันตรังสีของผู้ครอบครองหรือผู้ขออนุญาตนั้น พปส.ชี้แจงว่า "ก่อนจะมีการนำเข้าสารกัมมันตรังสีเพื่อใช้ประโยชน์นั้น ผู้นำเข้า/ผู้ใช้ต้องยื่นขออนุญาตมีไว้ครอบครองโดยต้องมีเอกสารการขออนุญาต แบบแผนการดำเนินงาน สถานที่ติดตั้ง และจะต้องมีบุคลากรมีรับผิดชอบที่ผ่านการอบรมการป้องกันอันตรายจากรังสีแล้ว ระหว่างการใช้ประโยชน์จะต้องมีการรายงานแสดงปริมาณการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสารกัมมันตรังสีทุก ๆ 60 วัน เมื่อพบว่าสารกัมมันตรังสีสูญหายต้องรายงานต่อสำนักงานพปส. ทันที กรณีย้ายสถานที่จัดเก็บต้องขอต่อใบอนุญาตก่อนหมดอายุ พปส.จะเป็นผู้พิจารณาเอง กรณียกเลิกการใช้งานหรือจัดการกากกัมมันตรังสีผู้ใช้จะต้องดำเนินการส่งคืนบริษัทผู้ผลิต โดยต้องขออนุญาตส่งออก หากไม่สามารถส่งกลับได้ สำนักงานพปส.จะรับจัดการต่อไป หากยังไม่มีการดำเนินการส่งคืนผู้ผลิตหรือจัดการใด ๆ ผู้ประกอบการจะต้องขอต่อใบอนุญาตมีไว้ในครอบครอง เมื่อได้รับคำขออนุญาต พปส.จะตรวจสอบคำขอและรายละเอียดก่อนออกใบอนุญาต กรณีอุบัติเหตุรังสีครั้งนี้เพราะผู้ประกอบการนำเครื่องฉายกัมมันตรังสีที่หมดอายุแล้วไปทิ้งโดยไม่แจ้งพปส. ตามพรบ. พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 ระบุไว้ว่าผู้ครอบครองหรือผู้ขออนุญาตนำเข้าสารกัมมันตรังสีเมื่อใช้แล้วนำไปทิ้ง หากทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายจะต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ อุบัติเหตุในครั้งนี้ทำให้พปส. ต้องมาพิจารณาทบทวนปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น " *(จากวารสารนิวเคลียร์ปริทัศน์ วันที่ 1 ม.ค.-มี.ค. 2543 ปีที่ 15 ฉบับที่ 1)*

นอกจากนี้ พปส.ยังออกมาชี้แจงมาตรการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้ว่า "กรณีที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากผู้แทนจำหน่ายเครื่องมือแพทย์บริษัทหนึ่งได้จัดเก็บอุปกรณ์ที่หมดอายุการใช้งานแล้วไว้ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมโดยไม่แจ้งพนักงานพปส.ทราบและปล่อยปละละเลยไม่ดูแล ต่อมาเมื่อมีผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์นำชิ้นส่วนออกมาจำหน่ายและทำการผ่าแยกจึงเกิดอาการป่วยและเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต ทางพปส.จึงได้เร่งดำเนินการตรวจสอบข้อบังคับทางกฎหมายเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม และเร่งตรวจสอบข้อมูลสถานปฏิบัติการที่มีการใช้สารกัมมันตรังสีทั่วไปประเทศ" *(จากเอกสารการสัมมนา ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2543 เรื่องอุบัติเหตุทางรังสีที่จังหวัดสมุทรปราการ ณ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ)*

จากการสัมภาษณ์นายปฐม แหยมเกตุ รองเลขาธิการพปส.ได้ชี้แจงถึงมาตรการดำเนินการของพปส.ว่า "เราให้ความรู้มากขึ้นนะครับ เพราะแต่เดิมนี่เราคิดว่าผู้ใช้สารรังสีมีความรู้แล้ว

ตอนนี้เราก็ต้องทำหน้าที่เข้มงวดขึ้น คือมีการตรวจสอบให้ประกันความปลอดภัย บางหน่วยงานก็ปีละครั้ง หรือบางหน่วยก็สองปีครั้ง "(ปฐม แหยมเกตุ , สัมภาษณ์ , 11 เมษายน 2545)

จะเห็นได้ว่าการแสดงเหตุผลที่พปส.ใช้คือการยอมรับผิดว่าในการปฏิบัติงานของหน่วยงานของตนว่ายังบกพร่องอยู่และเบี่ยงเบนความสนใจด้วยการหันไปเอาผิดกับบริษัทกมลสุโกศล ฯ โดยอ้างว่าเป็นผู้ครอบครองเครื่องกำเนิดรังสีจะต้องรับผิดชอบและถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

นายปฐม แหยมเกตุ รองเลขาธิการพปส. กล่าวถึงการปฏิบัติของหน่วยงานในช่วงเกิดเหตุว่า "สมัยนั้นตัวหน่วยงานเองก็มีปัญหาภายในอยู่ด้วยนะ บางคนก็ไม่ได้เข้ามายุ่งเลย ส่วนในการแก้ไขเหตุการณ์โคบอลต์เรารับผิดชอบนะ พวกเราก็พยายามกันอย่างเต็มที่ หาสมัครพรรคพวกมาร่วมกัน ตอนนั้นก็เรียกได้ว่าทุกคนพร้อมใจและเต็มใจกันมาทำ มาเก็บกู้ซากโคบอลต์ ทำงานกันอยู่หลายวัน พวกที่ได้รับรังสีไปก็มี ส่วนการดำเนินการกับกมลสุโกศล ฯ เราก็ดำเนินคดีกับเขาไปแล้ว ให้รับผิดชอบค่าเสียหายในครั้งนี้ด้วยเพราะเป็นผู้ครอบครองสารรังสีและกระทำการโดยประมาทเลินเล่อ " (ปฐม แหยมเกตุ , สัมภาษณ์ ,11 เมษายน 2545)

พปส.ชี้แจงว่า "เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมิใช่ความผิดของตน แต่เป็นเพราะบริษัทกมลสุโกศลฯ ทำการย้ายสถานที่จัดเก็บโดยไม่แจ้งแก่ พปส. และเมื่อสารรังสีสูญหาย ก็ไม่แจ้งให้พปส. ทราบทันที ทำให้พปส. ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบได้ พปส. จึงได้แจ้งความดำเนินคดีกับบริษัทตามความผิดซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ 3 ข้อหา " *(จาก มติชน จ.13 มี.ค. 43 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8040)*

อีกทั้งรองเลขาธิการพปส. ยังกล่าวด้วยว่า "เราเป็นผู้รักษากฎหมายถ้ามีโจรไปขโมยของแล้วตำรวจมีความผิดด้วยหรือ กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเอกชนเองที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อให้เกิดความปลอดภัย" (กลุ่มศึกษาพลังงานทางเลือกเพื่ออนาคต, 2544)

รองเลขาธิการพปส.แสดงเหตุผลด้วยการใช้ตัวอย่างหรือสัญลักษณ์ (Reasoning for Example or Sign) คนส่วนมากมักใช้เหตุผลจากการยกตัวอย่าง การใช้ตัวอย่างเป็นการแสดงให้เห็นจุดประสงค์ของผู้พูด การใช้ข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับตัวอย่างหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ลำดับของสัญลักษณ์นำไปสู่บทสรุป

ในที่นี้รองเลขาธิการ พปส. ได้อ้างถึง 'ความเป็นตำรวจ' ว่าตำรวจคือผู้รักษากฎหมาย ส่วนผู้ที่กระทำผิดกฎหมายก็เป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะต้องเข้าไปจับกุม การลักทรัพย์คือการขโมยเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย คนที่ทำความผิดคือคนขโมย ตำรวจไม่ใช่คนขโมย ฉะนั้นตำรวจก็ไม่มีความผิด อีกเหตุผลหนึ่งคือ เอกชนมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกฎหมาย ถ้าเอกชน

ไม่ปฏิบัติถือว่าเอกชนทำผิดกฎหมาย เมื่อตำรวจเป็นผู้รักษากฎหมายก็มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจับกุมได้ การแสดงเหตุผลในที่นี้จึงเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นถึงข้อแตกต่างระหว่างพระเอก กับ ผู้ร้าย โดยให้พระเอกเป็นตำรวจ เป็นสัญลักษณ์ของเป็นผู้รักษากฎหมาย และพปส.รับบทเป็นพระเอก โดยมีผู้ร้ายเป็นกลุ่มซาเล้ง และ บริษัทกมลสุโกศล ฯ สัญลักษณ์ของความเป็นผู้ร้ายคือการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ถือเป็นการละเมิดกฎหมาย ดังภาพ

ภาพประกอบที่ 4 : แสดงการใช้เหตุผลแบบใช้ตัวอย่างหรือสัญลักษณ์

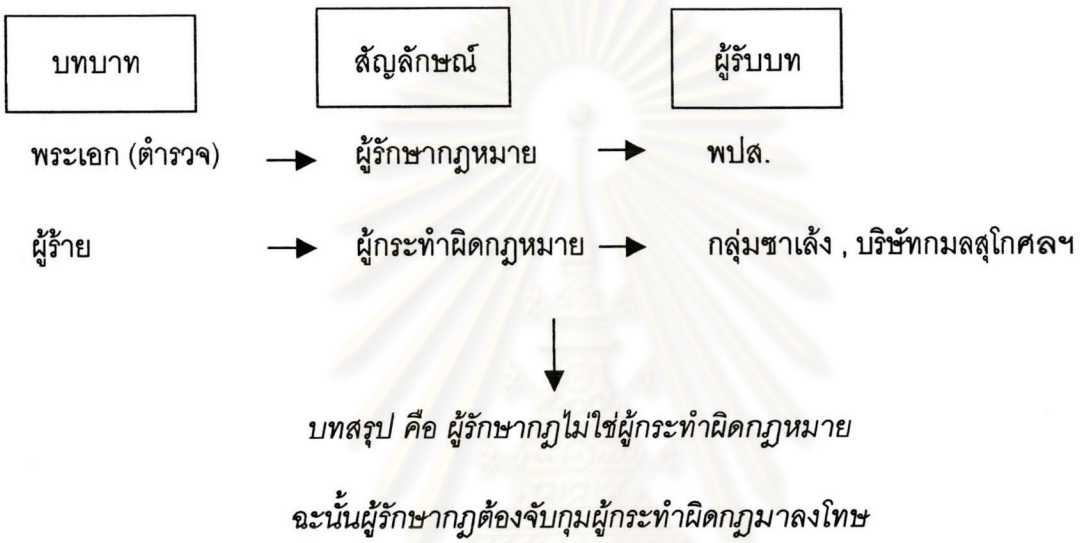

โดยสรุปแล้วรูปแบบต่าง ๆ ของการนำเสนอเหตุผลในข้อโต้แย้งสามารถที่จะโน้มน้าวใจผู้รับสารไปสู่บทสรุปที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อ อย่างไรก็ตามการใช้รูปแบบร่วมกันไม่ได้ให้หลักประกันความสำเร็จในการโน้มน้าวใจได้ทั้งหมด ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับคุณภาพของเหตุผลที่ใช้ในการโน้มน้าว ในความเป็นจริงแล้วเหตุผลที่กล่าวอ้างมานั้นอาจไม่สมเหตุสมผลและไม่ถูกต้องก็เป็นได้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจของผู้เสียหายและดำเนินการเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรากฏในช่วงเวลาต่อมา

ช่วงที่สาม (14 มี.ค. 43 – 31 มี.ค. 43)

สาระของประเด็นความเคลื่อนไหวในช่วงนี้เป็นการเรียกร้องค่าชดเชยของกลุ่มซาเล้งเนื่องจากไม่สามารถทำการเผาศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ , การวิจารณ์มาตรการแก้ไขต่าง ๆ ของพปส. และการเตรียมการเพื่อรองรับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในปีถัด ๆ ไป

การเคลื่อนไหวของกลุ่มชาวบ้านในระยะแรกเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคนในชุมชนกับญาติผู้เสียชีวิตที่รวมตัวกันลงชื่อประท้วงไม่ให้มีการเผาศพ สร้างความเดือดร้อนแก่ญาติผู้เสียชีวิตเนื่องจากไม่รู้ว่าจะดำเนินการเผาศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ได้อย่างไร กลุ่มชาวบ้านอ้างเหตุผลว่าที่ให้เผาศพไม่ได้เพราะไม่เคยได้รับทราบข้อมูลด้านรังสีจากพปส.เลย เมื่อเกิดอุบัติเหตุรังสีและมีผู้เสียชีวิตทำให้คนในชุมชนวิตกกังวล จึงไม่แน่ใจว่าหากทำการเผาศพไปแล้วจะเป็นอันตรายต่อคนในชุมชนหรือไม่

รองเจ้าอาวาสวัดรางบัวออกมาชี้แจงว่า "ที่ทางวัดห้ามออกมาสั่งห้ามมีการเผาศพนั้นเหตุเพราะชาวบ้านภายในละแวกวัดรางบัวรวมตัวกันประท้วงพร้อมลงชื่อคัดค้านการเผาศพนายนิพนธ์ พันธุ์ขันธ์ เหยื่อโคบอลต์เพราะกลัวว่าหากมีรังสีตกค้างในศพจะเกิดการฟุ้งกระจาย ทำให้ได้รับรังสีโคบอลต์เข้าร่างกาย ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน " *(จากข่าวสด อ.14 มี.ค. 43 ปีที่ 9 ฉบับที่ 3392)*

ตัวแทนกลุ่มชาวบ้านกล่าวว่า "ชาวชุมชนวัดรางบัวขอคัดค้านการเผาศพนายนิพนธ์ เนื่องจากไม่มีความเชื่อมั่นในข้อมูลของสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ" *(จากไทยรัฐ พ.15 มี.ค. 43 ปีที่ 51 ฉบับที่ 15394)*

นายเสน่ห์ เจริญสุต รองประธานชุมชนกล่าวว่า "สาเหตุที่ประชาชนไม่ยอมให้เผาศพผู้เสียชีวิตนั้น เพราะไม่มั่นใจในคำรับรองของพปส. ว่าจะไม่มีสารตกค้าง ทุกคนไม่รู้ว่าเมื่อเผาแล้วจะเกิดอะไรขึ้นจึงป้องกันไว้ก่อน" *(จากสยามรัฐ พ.15 มี.ค. 43 ปีที่ 50 ฉบับที่ 17124)*

เมื่อมีการเคลื่อนไหวของชาวบ้าน กลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างมากก็คือกลุ่มญาติของผู้เสียชีวิตที่ไม่สามารถดำเนินการฌาปนกิจศพที่วัดใดๆได้เลย จึงได้ออกมาเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากรัฐบาล พปส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามารับผิดชอบในเรื่องนี้ โดยมีกลุ่มชาวบ้านในชุมชนที่ญาติผู้เสียชีวิตจะไปดำเนินการเผาศพในตอนแรกคอยให้การสนับสนุนและร่วมเรียกร้องขอความยุติธรรมจากรัฐบาลด้วย

นายคำมูล พันธุ์ขันธ์ ลุงของผู้เสียชีวิตกล่าวว่า "วันนี้เป็นวันเผาศพของหลานชายผม แต่มีชาวบ้านออกมาคัดค้านการเผาศพ ผมก็จะไม่ขัดใจพี่น้องทั้งหลาย แต่ผมอยากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือครอบครัวผมด้วย เพราะผมหมดปัญญาจริง ๆ ไม่มีเงินเผาศพหลานชายในที่ที่ดีกว่านี้ อยากให้รัฐบาลช่วยแก้ปัญหาให้ผมด้วย" *(จากข่าวสด อ.14 มี.ค.43 ปีที่ 9 ฉบับที่ 3392)*

"เราเสียลูกหลานแล้วยังไม่พอ ยังต้องมาเสียความรู้สึกอีก ขอความเห็นใจพวกเราบ้าง ไม่รู้ว่าจะหาที่เผาศพที่ไหนแล้ว" ญาติของผู้เสียชีวิตกล่าว *(จากมติชน พ.15 มี.ค. 43 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8042)*

ทำให้พปส.จะต้องออกมาแสดงเหตุผลให้ชาวบ้านด้วยการโดยใช้เครื่องมือในการตรวจวัดระดับรังสีเป็นหลักฐานยืนยันระดับรังสีจากศพนายนิพนธ์นั้นไม่เป็นอันตราย พร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านรังสีออกมาเป็นผู้ยืนยันร่วมด้วยว่าหากมีการเผาศพแล้วจะไม่มีการแผ่รังสีอีก

ผู้เชี่ยวชาญด้านรังสีกล่าวว่า "การที่ชาวบ้านเกรงว่าจะเผาศพผู้เสียชีวิตเพราะจะทำให้แผ่ไปในอากาศทำให้ชาวบ้านเจ็บป่วยนั้นเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากร่างกายของคนเราสามารถเผาไหม้ได้ตามปกติโดยไม่มีการแผ่รังสีออกมาอีก จะมีแต่เพียงฝุ่นและขี้เถ้าจากศพเท่านั้นซึ่งการเผาศพโดยทั่วไปก็จะมีกันอยู่แล้ว" *(จากสยามรัฐ อ.14 มี.ค.43 ปีที่ 50 ฉบับที่ 17122)*

นายสุวัฒน์ บุนนาค หัวหน้าฝ่ายป้องกันอันตรายจากรังสีได้นำเครื่องมือมาตรวจวัดปริมาณรังสีบริเวณศาลาตั้งศพและตรวจในโลงศพของผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์กล่าวว่า "จากการตรวจวัดและอ่านค่าเครื่องวัดระดับรังสีพบว่ามีปริมาณ 10 ไมโครซีเวิร์ดต่อชั่วโมง** ซึ่งรังสีในระดับนี้ไม่ได้มาจากศพแต่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ ตามเหล็กและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ขอยืนยันว่าศพไม่มีรังสีตกค้างอยู่และไม่สามารถแผ่ออกมาทำอันตรายใครได้" *(จากมติชน จ.13 มี.ค.43 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8040)*

จากการแสดงเหตุผลของพปส. แม้จะอ้างเครื่องมือตรวจวัดให้เห็นค่ารังสีจริงและอ้างบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อยืนยันแล้ว ก็ไม่สามารถสร้างความไว้วางใจให้กับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณวัดได้ และยังคงยืนยันไม่ให้มีการเผาศพเช่นเดิม ด้วยการอ้างเหตุผลว่าข้อมูลของพปส.ไม่เพียงพอ และจะรับรองได้อย่างไรว่าเมื่อเผาศพแล้วจะไม่ทำให้แผ่รังสีไปยังชุมชน

** โดยทั่วไปปริมาณรังสีที่ยอมให้รับได้สำหรับผู้ปฏิบัติงานทางรังสีมีค่าเท่ากับ 2.5 มิลลิเรมต่อชั่วโมง หรือ 25 ไมโครซีเวิร์ดต่อชั่วโมง ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อวัตถุหรือสิ่งมีชีวิตรอบข้างแต่อย่างใด (ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ , 2543 : 9)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์นี้มากที่สุดคือกลุ่มญาติผู้เสียชีวิต ที่จะต้องออกมาเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องขอความเป็นธรรมโดยการนำศพนายนิพนธ์ พันธุ์ขันธ์ไปยังทำเนียบรัฐบาล เพื่อร้องทุกข์ ศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์นั้นถือเป็นหลักฐานชิ้นสำคัญและเกิดขึ้นจริงที่ญาติของผู้เสียชีวิตสามารถที่จะนำมาอ้างเพื่อร้องขอความเห็นใจ และให้รัฐบาลออกมารับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าว สื่อให้เห็นถึงการดิ้นรนต่อสู้ของญาติผู้เสียชีวิตที่ต้องการให้ศพผู้เสียชีวิตนั้นสามารถทำการฌาปนกิจได้และจากไปอย่างสงบ โดยไม่มีการคัดค้านจากชาวบ้านหรือหน่วยงานใด ๆ อีกทั้งเห็นว่ารัฐนั้นคือผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชน เมื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ออกมาช่วยเหลือแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถทำให้กลุ่มชาวบ้านไว้วางใจได้ ฉะนั้นการแสดงเหตุผลของผู้ปกครองสูงสุดจึงน่าจะมีน้ำหนักมากกว่า จึงได้นำศพผู้เสียชีวิตมาร้องเรียนที่ทำเนียบฯ จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐบาลที่จะต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติผู้เสียชีวิต

นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกล่าวว่า "หากญาติจะเผาศพในกรุงเทพฯ กรมการศาสนาได้ประสานงานกับวัดที่พร้อมจะให้นำศพไปเผาไว้แล้ว แต่ถ้าจะนำกลับจ.กาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้ตายนั้นก็พร้อมที่จะอำนวยความสะดวกให้ทุกอย่าง" *(จากสยามรัฐ พฤ.16มี.ค.43 ปีที่ 50 ฉบับที่ 17125)*

นายชาตรี บานชื่นรองอธิบดีกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า "ทางกรมการแพทย์พร้อมที่จะออกหนังสือรับรองความปลอดภัยให้" *(จากมติชน พ.15 มี.ค.43 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8042)*

ทางด้านนายอาทิตย์ อุไรรัตน์ รมว.กระทรวงวิทยาศาสตร์ ฯ ก็ออกมาแสดงความพร้อมที่จะออกหนังสือหนังสือรับรองให้เช่นกันว่า "การเผาศพนายนิพนธ์ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและไม่มีอันตรายต่อชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง แต่สิ่งที่เป็นห่วงคือ เมื่อกลับไปกาฬสินธุ์อาจจะถูกต่อต้านอีก เรื่องนี้ไม่ได้นิ่งนอนใจกำชับกระทรวงวิทยาศาสตร์ ฯ ให้ดูแลและยืนยันจัดหารถและมอบเงินค่าทำศพให้แก่ญาติผู้ตายด้วย 25,000 บาท" *(จากมติชน พ.15มี.ค.43 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8042)*

จะเห็นได้ว่าหน่วยงานรัฐแทบทุกฝ่ายได้ออกมาให้ความช่วยเหลือ และแสดงความรับผิดชอบ สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กรรัฐด้วยการทำให้ญาติของผู้เสียชีวิตเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในวิธีการปฏิบัติงานของรัฐ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชาสั่งการไปยังหน่วยงานเพื่อให้ออกหนังสือรับรองเป็นหลักฐาน อีกทั้งยังให้การอำนวยความสะดวก และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้ญาติผู้เสียชีวิตด้วย การกระทำของรัฐดังกล่าวจึงใช้เป็นหลักฐานในการสร้าง

ความน่าเชื่อถือให้แก่ฝ่ายรัฐบาล และสร้างภาพพจน์ของรัฐบาลต่ออุบัติเหตุรังสีครั้งนี้ให้เป็นไปในเชิงบวกมากขึ้นด้วย

หลังจากการเสียชีวิตของนายนิพนธ์ พันธุ์ขันธ์เป็นรายแรก ผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ต่อมาคือนายสุดใจ ใจเร็ว อายุ 20 ปีที่เสียชีวิต ณ โรงพยาบาลราชวิถี เมื่อวันที่ 19 มี.ค. 43 แต่ไม่ปรากฏเป็นข่าว จากการศึกษาเอกสาร พบว่าการดำเนินการฌาปนกิจศพของนายสุดใจนั้นอยู่ในการควบคุมดูแลและการดำเนินการของแพทย์โดยที่ได้ทำการตกลงกับญาติของผู้เสียชีวิตไว้ล่วงหน้าแล้ว เพื่อไม่ให้เป็นข่าวสร้างความตื่นตระหนกให้กับชาวบ้านดังเช่นกรณีของนายนิพนธ์อีก (กลุ่มศึกษาพลังงานทางเลือกเพื่ออนาคต , 2544)

ในการโน้มน้าวโดยการใช้เหตุผลและการโต้แย้งนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบอยู่ด้วยกันทั้งหมด 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ ข้อเท็จจริง (Fact) , หลักฐานต่าง ๆ (Evidence) และกระบวนการในการพิจารณาหาเหตุผล (Reasoning) ผลการศึกษาพบว่าวิธีการโน้มน้าวใจโดยอาศัยหลักฐานและการแสดงเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลานั้นแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นตารางสรุปได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 : แสดงการโน้มน้าวใจโดยอาศัยหลักฐานและเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ

ช่วงเวลา	กลุ่ม	การใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผล	รายละเอียด
ช่วงที่หนึ่ง ที่มาของอุบัติเหตุรังสี (20 ก.พ. – 2 มี.ค.43)	สื่อ	ข้อเท็จจริง (Fact)	***รายงานข้อเท็จจริงตามเหตุการณ์*** โดย*เน้นที่ความตื่นกลัว วิตกกังวล* ของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	***ใช้การอ้างอิงแหล่งข่าว***เป็นหลักฐานสำคัญทั้งจาก *คนธรรมดาสามัญ* คือ ประชาชนที่อยู่ในเหตุการณ์ และ *ผู้เชี่ยวชาญ*ด้านรังสีโดยตรง ทั้งแพทย์ และเจ้าหน้าที่ด้านรังสี
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	***การมองภาพแบบเหมารวม (Stereotype)*** เหตุการณ์นั้นตอกย้ำภาพเหมารวมได้มากเท่าไร ก็มีโอกาสเป็นข่าวได้มากเท่านั้น
	ซาเล้งและชาวบ้าน	ข้อเท็จจริง (Fact)	***แสดงข้อเท็จจริง***ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ***ให้รายละเอียด***เกี่ยวกับเวลา สถานที่ บุคคลที่เกี่ยวข้อง
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	***พรรณนาความ (Description)*** อธิบายถึงลักษณะหรือบรรยากาศของเหตุการณ์ สถานที่เกิดเหตุ,การให้รายละเอียด (Detials) เกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของวัตถุที่พบ(ในขณะนั้นยังไม่มีใครทราบว่าเป็นโคบอลต์ 60หรือไม่) , พรรณนาความรู้สึกหวาดกลัว วิตกกังวลต่อเหตุการณ์นี้ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	***การแสดงเหตุผล แบบนิรนัย (Deduction Reasoning)*** เกิดจาก*หลักโดยทั่วไปนำไปสู่กรณีเฉพาะ* การแผ่รังสีเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของทุกคน*(ทั่วไป)* บริเวณชุมชนวัดมหาวงษ์ จ.สมุทรปราการ เกิดการแผ่รังสี*(เจาะจง)* ทุกคนย่อมได้รับอันตรายจากสิ่งที่มองไม่เห็น *(ทั่วไป)* เจ้าหน้าที่จึงควรเคลื่อนย้ายวัตถุดังกล่าวออกจากชุมชน
	พปส.	ข้อเท็จจริง (Fact)	***แสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุที่พบ*** เป็นเครื่องกำเนิดรังสีโคบอลต์ 60
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	*อ้างข้อมูลทางวิชาการ* เป็น***หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร****(Writing Evidence)* สนับสนุนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเครื่องกำเนิดรังสีโคบอลต์ 60,อ้างผู้เชี่ยวชาญด้านรังสี (Expert Evidence) มาทำการตรวจวัดระดับรังสี โดยอาศัย*เครื่องมือ*เป็น***หลักฐานจริง*** *(Real Evidence)* ใช้ตรวจวัดปริมาณ-รังสี พร้อมยืนยันอยู่ในระดับปลอดภัย
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	***ใช้เหตุผลแบบเหตุ-ไปสู่ผล*** *(Cause-Effect Reasoning) การแสดงสาเหตุนำไปสู่ผลลัพธ์* โดยการที่พปส.ชี้แจงให้ชาวบ้านเห็นว่า <u>เหตุ</u>เพราะเจ้าหน้าที่ทำการเคลื่อนย้ายเครื่องกำเนิดรังสีออกไปแล้ว ประกอบกับอากาศช่วยทำให้ปริมาณรังสีเจือจางลง รังสีที่หลงเหลืออยู่จึงมีค่าอยู่ในระดับปกติ <u>ผล</u>คือบริเวณที่เกิดเหตุปลอดภัยจากกัมมันตรังสี ขอให้ประชาชนอย่าได้วิตกกังวล

ตารางที่ 6 (ต่อ): แสดงการโน้มน้าวใจโดยอาศัยหลักฐานและเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ

ช่วงเวลา	กลุ่ม	การใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผล	รายละเอียด
ช่วงที่สอง ความขัดแย้งของฝ่ายต่าง ๆ(3 มี.ค.-13 มี.ค. 43)	สื่อ	ข้อเท็จจริง (Fact)	***รายงานข้อเท็จจริงตามเหตุการณ์*** โดย*เน้นที่ความเคลื่อนไหวและความ ขัดแย้ง* ของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และรายงานการหามาตรการแก้ไขของฝ่ายต่างๆ
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	ใช้การ***อ้างอิงแหล่งข่าวเป็นหลักฐานสำคัญ*** ทั้งจาก รัฐบาล พปส. และฝ่ายผู้กระทำความผิด คือ บริษัท กมลสุโกศล อิเลคทริก จำกัด
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	***การมองภาพแบบเหมารวม*** *(Stereotype)* เหตุการณ์นั้นตอกย้ำภาพเหมารวมได้มากเท่าไร ก็มีโอกาสเป็นข่าวได้มากเท่านั้น จากเหตุการณ์ในช่วงที่หนึ่ง*ตอกย้ำให้เห็นถึงความวิตกกังวลของชาวบ้านมีส่วนผลักดันให้รัฐบาลออกมาแสดงความรับผิดชอบในช่วงที่สองนี้*
	รัฐบาล	ข้อเท็จจริง (Fact)	ให้***ข้อเท็จจริง***เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การดำเนินงานของพปส. หน่วยงานในความรับผิดชอบของรัฐและ***ยอมรับถึงข้อบกพร่อง***ในการทำงานในอดีตที่ผ่านมา และจะเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	*อ้างการที่พปส.ขาดการรายงานข้อมูล*เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่การกำกับดูแลหน่วยงานที่รับผิดชอบให้แก่รัฐได้ทราบ
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	เป็นการให้เหตุผลเมื่อเกิดกรณีจำเป็น หรือเหตุการณ์ฉุกเฉินรัฐต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบ ด้วยการสั่งการ วางแผนหามาตรการแก้ไข และกำชับพปส.ให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเร่งด่วน
	พปส.	ข้อเท็จจริง (Fact)	***ให้ข้อเท็จจริง***ในการดำเนินงานของหน่วยงานพร้อมทั้ง***ยอมรับข้อตำหนิ***จากรัฐบาลและจะเร่งดำเนินการหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	***ใช้หลักฐานโดยตัวบุคคล*** *(Personal Evidence)* ที่อาศัยการ*อ้างแบบปากเปล่า* ในที่นี้รองเลขาธิการพปส. กล่าวถึงการทำงานของหน่วยงานว่ามีศักยภาพ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขัดแย้งกันเองกับฝ่ายรัฐบาล ต่อมาพปส.ก็ออกมายอมรับผิดพร้อมทั้งอ้างหลักฐานที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับผู้ครอบครองเครื่องกำเนิดรังสีโคบอลต์ 60 และ***เปรียบเทียบ***การทำงานของพปส. คือผู้รักษากฎหมาย จึงได้ดำเนินการแจ้งความ บริษัท กมลสุโกศล ฯ ผู้กระทำผิดกฎหมาย3 ข้อหา คือ ย้ายสถานที่จัดเก็บโดยไม่แจ้งพปส. ,ทำการจัดเก็บสารรังสีโดยประมาทเลินเล่อและไม่ปลอดภัย และ เมื่อวัสดุต้นกำเนิดรังสีสูญหายแล้วไม่แจ้งพนักงาน
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	การแสดงเหตุผลมีลักษณะของ***การถือความเป็นพวกเดียวกัน*** *(Provincialism)* ทั้งนี้เพราะพปส.เป็นหน่วยงานภายใต้การควบคุมของรัฐบาล จึงยอมรับถึงการทำงานของหน่วยงานตนว่ายังบกพร่องอยู่ และเบี่ยงเบนความสนใจไปยังบริษัทกมลสุโกศลฯ ผู้ครอบครองเครื่องกำเนิดกัมมันตรังสีต้นเหตุของอุบัติเหตุครั้งนี้ จะต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย พร้อม***ทั้งแสดงเหตุผลแบบใช้ตัวอย่างหรือสัญลักษณ์*** *(Reasoning for Example or Sign)* แทนการปฏิบัติหน้าที่ของ*พปส. คือ"ผู้รักษากฎหมาย"* และ*บริษัทกมลสุโกศล ฯ คือ "ผู้กระทำผิดกฎหมาย"* ควรได้รับโทษ

ตารางที่ 6 (ต่อ) : แสดงการโน้มน้าวใจโดยอาศัยหลักฐานและเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ

ช่วงเวลา	กลุ่ม	การใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผล	รายละเอียด
ช่วงที่สอง (ต่อ) ความขัดแย้งของฝ่ายต่าง ๆ(3 มี.ค.-13 มี.ค. 43)	บริษัทกมล - สุโกศล ฯ	ข้อเท็จจริง (Fact)	***ชี้แจงรายละเอียดและให้ข้อเท็จจริง***เกี่ยวกับการเก็บรักษาเครื่องกำเนิดรังสีโคบอลต์ 60 และยอมรับผิดเพียงข้อหาเดียวคือการย้ายสถานที่จัดเก็บโดยไม่แจ้งให้พปส.ทราบ พร้อมยื่นแจ้งความให้ดำเนินคดีกับกลุ่มชาเล้งในข้อหาลักทรัพย์ และรับซื้อของโจรด้วย และอ้างว่าพปส.ไม่เคยไปตรวจสอบสถานที่จัดเก็บและไม่เคยแจ้งเรื่องที่ทางบริษัทและผู้ขออนุญาตรายอื่น ๆ จะต้องรายงานการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสารทุก ๆ 60 วันให้พปส.ทราบมาก่อน
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	***ใช้หลักฐานโดยตัวบุคคล*** *(Personal Evidence)* อ้างความเป็นทนายผู้รับมอบอำนาจจากบริษัท กมลสุโกศลฯ แสดงหลักฐานที่เป็นเอกสารการจัดเก็บเครื่องกำเนิดรังสีของบริษัท ยอมรับผิดที่ย้ายสถานที่เก็บโดยไม่แจ้งแก่พปส. แต่ไม่ยอมรับว่ากระทำการจัดเก็บเครื่องกำเนิดรังสีโดยประมาท พร้อมอ้างว่าสถานที่จัดเก็บเป็นสถานที่ส่วนบุคคล ฉะนั้นกระทำของกลุ่มชาเล้งถือเป็นการลักขโมย และ***อ้างหลักฐานเชิงนิเสธ*** *(Negative Evidence)* เกี่ยวกับ*การไม่ได้รับข้อมูลบางส่วนจากพปส. ทำให้ทราบวิธีการปฏิบัติ ที่แท้จริง*
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	ยอมรับผิดในข้อหาย้ายสถานที่จัดเก็บโดยไม่แจ้งพปส. ส่วนอีก 2 ข้อหาที่เหลือคือทำการจัดเก็บสารรังสีโดยประมาทเลินเล่อและไม่ปลอดภัย และเมื่อวัสดุต้นกำเนิดรังสีสูญหายแล้วไม่แจ้งพนักงานนั้นมิได้นำมากล่าวถึงขาดการให้หลักฐานที่เพียงพอ แต่มุ่งประเด็นไปที่"การโจมตีตัวบุคคล" คือ กลุ่มชาเล้ง ที่เข้าไปขโมยแท่งโคบอลต์จากเครื่องฉายรังสีในโกดังเก็บรถยนต์ และนำไปขายให้ร้านรับซื้อของเก่าจนเกิดเหตุรุนแรงขึ้น
ช่วงที่สาม การเรียกร้องค่าเสียหาย(14 มี.ค.– 31มี.ค. 43)	สื่อ	ข้อเท็จจริง (Fact)	***รายงานข้อเท็จจริงตามเหตุการณ์*** *โดยเน้นที่ความเคลื่อนไหวของกลุ่มชาเล้งและชาวบ้าน*ที่ออกมาเรียกร้องค่าชดเชย และรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	***ใช้การอ้างอิงแหล่งข่าวเป็นหลักฐานสำคัญ*** *ทั้งจากบุคคลธรรมดาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง* โดยอ้างกลุ่มชาวบ้านที่ออกมาเรียกร้องขอความยุติธรรม และอ้างถึงรัฐบาล พปส. ที่ออกมาแสดงความรับผิดชอบ
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	***การมองภาพแบบเหมารวม*** *(Stereotype)* เหตุการณ์นั้นตอกย้ำภาพเหมารวมได้มากเท่าไร ก็มีโอกาสเป็นข่าวได้มากเท่านั้น เมื่อรัฐบาลออกมาแสดงความรับผิดชอบในช่วงที่สอง เป็นเหตุให้พปส.ต้องเร่งหาผู้ทำผิดแต่บริษัท กมลสุโกศลฯ ไม่ยอมรับผิดในทุกข้อหา และโยนความผิดให้กับกลุ่มชาเล้งจึงต้องออกมาเรียกร้องขอความยุติธรรม เป็นเหตุให้รัฐบาลและพปส.ต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบอีกครั้ง

ตารางที่ 6 (ต่อ) : แสดงการโน้มน้าวใจโดยอาศัยหลักฐานและเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ

ช่วงเวลา	กลุ่ม	การใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผล	รายละเอียด
ช่วงที่สาม (ต่อ) การเรียกร้องค่าเสียหาย(14 มี.ค.– 31มี.ค. 43)	ชาเล้งและชาวบ้าน	ข้อเท็จจริง (Fact)	***ชี้แจงรายละเอียดและสิทธิที่ชาวบ้านควรจะได้รับจากรัฐ*** พร้อมทั้งขอความเห็นใจจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	***อ้างหลักฐานเชิงนิเสธ*** *(Negative Evidence)* เกี่ยวกับการไม่มีอยู่ของหลักฐาน ทั้งที่พปส.เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงจึงน่าจะมีข้อมูลเพียงพอที่จะอธิบายแก่ชาวบ้านได้ แต่ชาวบ้านก็ไม่ได้รับข้อมูลเลย พร้อมกันนี้ชาวบ้านยังได้ ***อ้างหลักฐานที่จัดทำขึ้น*** *(Prearranged Evidence)* คือ รายชื่อคนในชุมชนที่เห็นด้วยกับข้อคัดค้าน พร้อมกับการ***อ้างหลักฐานจริง*** *(Real Evidence)* คือการนำศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ มาประท้วงหน้าทำเนียบรัฐบาล เพื่อเรียกร้องขอความยุติธรรมที่ควรได้
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	***ชาวบ้านใช้วิธีการอ้างฝูงชน*** *(Popularity) เป็นความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ และการแสดงเหตุผล แบบนิรนัย (Deduction Reasoning)*เกิดจาก *หลักโดยทั่วไปนำไปสู่กรณีเฉพาะ* การเผาศพจะทำให้เกิดการแผ่ของฝุ่น ควันและขี้เถ้าไปยังบริเวณต่าง ๆ (*ทั่วไป*) การเผาศพผู้เสียชีวิตจากรังสีทำให้เกิดการแผ่ *(เจาะจง)* การแผ่ของรังสีส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของทุกคน *(ทั่วไป)* จึงไม่ควรทำการเผาศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ และหน่วยงานรัฐควรออกมารับผิดชอบจัดหาสถานที่และอำนวยความสะดวกแก่ญาติผู้เสียชีวิต
	พปส.	ข้อเท็จจริง (Fact)	***ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปริมาณรังสี***ที่หลงเหลืออยู่ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย เป็นระดับรังสีที่มีอยู่ในธรรมชาติ
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	*อ้างข้อมูลทางวิชาการ* เป็น***หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร*** *(WritingEvidence)*เพื่อสนับสนุนข้อเท็จจริง ,***อ้างคำยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญด้านรังสี*** *(Expert Evidence)* และทำการตรวจวัดระดับรังสี โดยอา*ศัยเครื่องมือ*เป็น***หลักฐานจริง*** *(Real Evidence)* พร้อมยืนยันค่าที่ตรวจวัดได้อยู่ไม่เป็นอันตรายแต่อย่างใด
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	***การแสดงเหตุผล แบบนิรนัย*** *(Deduction Reasoning)*เกิดจาก*หลักโดยทั่วไปนำไปสู่กรณีเฉพาะ* พปส.ชี้แจงให้ชาวบ้านเห็นว่า โดยทั่วไปร่างกายคนเราสามารถเผาไหม้ได้ตามปกติโดยไม่มีการแผ่รังสีออกมา จะมีแต่เพียงฝุ่นและขี้เถ้า (ทั่วไป) ศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์สามารถเผาไหม้ได้ตามปกติ (เฉพาะ) จึงทำการเผาศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ได้โดยไม่มีอันตราย

ตารางที่ 6 (ต่อ) : แสดงการโน้มน้าวใจโดยอาศัยหลักฐานและเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ

ช่วงเวลา	กลุ่ม	การใช้หลักฐานและการแสดงเหตุผล	รายละเอียด
ช่วงที่สาม (ต่อ) การเรียกร้องค่าเสียหาย(14 มี.ค.– 31มี.ค. 43)	รัฐบาล	ข้อเท็จจริง (Fact)	***สนับสนุนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปริมาณรังสี***ที่พปส.ได้ทำการตรวจวัด พร้อมแสดงความรับผิดชอบและอำนวยความสะดวกแก่ญาติผู้เสียชีวิต
		การใช้หลักฐาน (Evidence)	สร้างความน่าเชื่อถือโดย***ใช้หลักฐานที่หน่วยงานภาครัฐได้จัดทำขึ้น*** *(Prearrange Evidence)* ด้วยการออกหนังสือราชการเพื่อรับรองความปลอดภัยจากกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, หนังสือรับรองการเผาศพจะไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากกระทรวงวิทยาศาสตร์ ฯ และอ้างการประสานงานกับกรมการศาสนาเพื่อจัดเตรียมวัดที่พร้อมจะเผาศพให้
		การแสดงเหตุผล (Reasoning)	เป็น***การให้เหตุผลเมื่อเกิดกรณีจำเป็น หรือเหตุการณ์ฉุกเฉิน*** รัฐต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบ ด้วยการออกหนังสือรับรองพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ญาติผู้เสียชีวิต และ***เบี่ยงเบนความสนใจโดยหันกลับมา"โจมตีที่ตัวบุคคล"*** คือ กลุ่มชาวบ้าน โดยรัฐให้เหตุผลว่าชาวบ้านจะออกมาต่อต้านการเผาศพอีก

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าวิธีการโน้มน้าวใจโดยอาศัยหลักฐานและการแสดงเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลามีลักษณะแตกต่างกันออกไป ช่วงที่หนึ่งเป็นช่วงที่มาของอุบัติเหตุรังสี สื่อจะเน้นที่การรายงานข้อเท็จจริงตามเหตุการณ์ โดยอาศัยการอ้างอิงแหล่งข่าวเป็นหลักฐานสำคัญ ในขณะที่ชาเล้งและชาวบ้านแสดงข้อเท็จจริงด้วยการให้รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนพปส.นั้นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในช่วงนี้ด้วยการแสดงข้อเท็จจริงให้แก่ประชาชนได้รับทราบ โดยใช้วิธีการอ้างข้อมูลทางวิชาการ อ้างผู้เชี่ยวชาญด้านรังสีรวมทั้งหลักฐานจริงจากเครื่องมือวัดระดับรังสีมายืนยันด้วย เมื่อเหตุการณ์ดำเนินมาถึงช่วงที่สองซึ่งเป็นช่วงของความขัดแย้ง โดยที่กระแสขัดแย้งจากฝ่ายต่าง ๆ มักจะเกี่ยวข้องกับอำนาจในการบังคับบัญชาหน่วยงานในสังกัด พร้อมทั้งความรับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นกระแสความขัดแย้งจึงมาจากกลุ่มเดียวกันเอง ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงจึงมีอำนาจเหนือกว่าผู้บังคับบัญชาในระดับรองลงมา ความคิดเห็นของผู้ที่เหนือกว่าก็ย่อมจะมีน้ำหนักมากกว่าด้วยความขัดแย้งในช่วงนี้จึงเกิดขึ้นจากข้อคิดเห็นของผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ในสถานภาพที่แตกต่างกัน รัฐบาลจึงเข้ามามีบทบาทอยู่ในช่วงนี้ และออกมาให้หลักฐานพร้อมทั้งแสดงเหตุผลด้วยการยอมรับถึงข้อบกพร่องในการทำงานในอดีตและจะเร่งดำเนินการแก้ไข ขณะที่พปส.หน่วยงานในสังกัดก็ออกมายอมรับข้อตำหนิจากรัฐบาลและ

จะเร่งดำเนินการโดยเร็วที่สุด ฝ่ายบริษัทกมลสุโกศล ฯ เจ้าของเครื่องฉายรังสีโคบอลต์ก็ออกมาเคลื่อนไหวเช่นเดียวกันด้วยการชี้แจงรายละเอียดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเก็บรักษาเครื่องฉายรังสีให้ประชาชนได้รับทราบ และยอมรับผิดเพียงข้อหาเดียวคือการย้ายสถานที่จัดเก็บโดยไม่แจ้งให้พปส.ทราบ พร้อมยื่นแจ้งความให้ดำเนินคดีกับกลุ่มซาเล้งในข้อหาลักทรัพย์ และรับซื้อของโจรด้วย จึงเป็นที่มาของเหตุการณ์ในช่วงที่สามที่กลุ่มซาเล้งออกมาเรียกร้องค่าเสียหายเนื่องจากไม่สามารถทำการเผาศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ รวมถึงการที่กลุ่ม NGOs ออกมาวิจารณ์มาตรการแก้ไขต่าง ๆ ของพปส. และการเตรียมการเพื่อรองรับปัญหาของพปส.ที่อาจจะเกิดขึ้นในปีถัด ๆ ไป จากเหตุการณ์แต่ละช่วงเวลาแสดงให้เห็นว่าในการนำเสนอข่าวนั้นยังคงมีปัจจัยและเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดอยู่ ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในองค์หรือผู้สื่อข่าวเอง รวมทั้งกระแสกดดันต่าง ๆ ในบริบททางสังคมขณะนั้น แสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจและอุดมการณ์ได้ดังนี้

<u>ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและอุดมการณ์</u>

สถาบันสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญกลไกหนึ่งที่ช่วยปลูกฝังอุดมการณ์ความคิดให้กับคนในสังคม การที่สื่ออ้างอิงถึงแหล่งข่าวประเภทใดมากก็สามารถที่จะครอบครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์ (Hegemony) โดยที่คนในสังคมยินยอมพร้อมใจ (consent) ได้อย่างไม่ยากนัก

จากการสัมภาษณ์กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ พบว่า นโยบายและจุดยืนของหนังสือพิมพ์มีแนวทางที่คล้ายคลึงกัน คือ นโยบายการเลือกข่าวใหญ่จากเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อคนเป็นจำนวนมากเสียก่อน ด้วยนโยบายของการเลือกสรรข่าวโดยพิจารณาจากผลกระทบของความรุนแรงในอุบัติเหตุรังสี ทำให้ข่าวนี้ได้รับการชูประเด็นและนำเสนออย่างครึกโครมหลังจากที่มีความเสียหายปรากฏให้เห็นชัดเจน

ภัทระ คำพิทักษ์ หัวหน้าฝ่ายข่าวแวดสิ่งล้อมและสาธารณสุข หนังสือพิมพ์มติชน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "ตามธรรมดาของข่าวสิ่งแวดล้อมนะมันก็ ไม่อาจที่จะละเลยเรื่องของผลกระทบของชาวบ้านได้ มันเป็นเรื่องธรรมดาไปแล้วนะครับ ยิ่งเรื่องของผลกระทบมาก คุณค่าของข่าวก็ยิ่งมีมากขึ้น อย่างเรื่องโคบอลต์ 60 มันก็เป็นเรื่องน่าสะเทือนใจนะครับ และมันก็ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในสังคมไทยด้วย ผลกระทบไม่ว่ามากหรือน้อยในแง่ของความใหม่ สด มันก็ยิ่งทำให้คุณค่าของความเป็นข่าวมีสูงมากขึ้นด้วย" (ภัทระ คำพิทักษ์, สัมภาษณ์, 11 เมษายน 2545)

เช่นเดียวกับสุทธิวรรณ ไสวแสงยากร หัวหน้าฝ่ายข่าวการศึกษา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กล่าวถึงนโยบายการเลือกสรรข่าวว่า "หน้าที่ของสื่อในส่วนของข่าว เราคือกระจกที่

สะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้น สำหรับไทยรัฐแล้ว หลักของเราก็คือนำเสนอข่าวที่มีผลกระทบต่อสังคมสาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มันกระทบต่อประโยชน์หรือชีวิตความเป็นอยู่เป็นหลัก" (สุทธิวรรณ ไสวแสงยากร ,สัมภาษณ์ , 9 เมษายน 2545)

อย่างไรก็ตาม แม้นโยบายการเลือกสรรข่าวจะดูที่ผลกระทบต่อสังคมเป็นหลัก แต่หนังสือพิมพ์ก็มีเป้าหมายในการนำเสนออย่างชัดเจน นั่นคือ มุ่งหวังให้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือแสดงความรับผิดชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สุรพงษ์ สุวรรณรินทร์ หัวหน้าฝ่ายข่าวสิ่งแวดล้อม หนังสือพิมพ์ข่าวสด กล่าวถึงเป้าหมายในการนำเสนอข่าวว่า "สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและทรัพย์สิน รวมไปถึงสวัสดิภาพความปลอดภัยของประชาชนแล้ว เป็นเรื่องที่สำคัญมากนะครับ ถึงแม้ว่าเราจะเข้าไปแก้ไขไม่ได้ แต่เราก็มีส่วนในการสะท้อนความคิดของประชาชนได้ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยกันแก้ปัญหา" (สุรพงษ์ สุวรรณรินทร์ , สัมภาษณ์ , 9 เมษายน 2545)

สุทธิวรรณ ไสวแสงยากร หัวหน้าฝ่ายข่าวการศึกษา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กล่าวว่า "การไม่ดูดายกับสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตทรัพย์ของทุกๆคนที่เรามองเป็นประเด็นสำคัญที่ได้ร่วมกันปกป้องผลประโยชน์ของชาวบ้าน" (สุทธิวรรณ ไสวแสงยากร ,สัมภาษณ์ , 9 เมษายน 2545)

ความไม่สมดุลในสัดส่วนของแหล่งข่าว เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ครอบครองความเป็นเจ้าอุดมการณ์ได้ แหล่งข่าวใดที่สื่อเน้น ข้อมูลใดที่สื่อนำเสนอ สถานการณ์ใดที่สื่อติดตามเมื่อเกิดกระบวนการผลิตซ้ำเรื่อย ๆ ย่อมสามารถครอบครองพื้นที่ทางความคิดของผู้รับสารเป็นไปในแนวทางเดียวกับที่สื่อนำเสนอได้ นอกจากนี้การนำเสนอในเชิงตัดสินด้วยการสร้างภาพให้มีฝ่ายผิด-ถูก กลายเป็นการสร้างภาพเหมารวม (Stereotype) ให้ผู้อ่าน เมื่อบริโภคบทความหรือเนื้อหา (Text consumption) นั้น ทำให้เกิดการคิดต่อเนื่องไปว่าใครคือต้นเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุรังสีในครั้งนี้ โดยสื่อค่อนข้างโน้มเอียงและตำหนิการทำงานของ พปส. อย่างชัดเจน

ปฐม แหยมเกตุรองเลขาธิการพปส. กล่าวถึง การนำเสนอของสื่อกรณีอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ว่า "ผมไม่อยากมองว่าสื่อผิดเสียทีเดียวนะ แต่ก็มีส่วนอย่างมากเลยล่ะ ที่ทำให้คนทั่วไปตำหนิพปส. เข้าใจว่าในการทำข่าวคงไปห้ามเรื่องพาดหัวข่าวใหญ่โตไม่ได้ เพราะเป็นจุดขายของเขา แต่อยากให้เขาให้ข้อมูลเกี่ยวกับสารกัมมันตรังสีด้วย ไม่ใช่การรายงานแต่ผลกระทบของชาวบ้าน " (ปฐม แหยมเกตุ , สัมภาษณ์ , 11 เมษายน 2545)

สิทธิชัย หอมศิริวรรณ ทนายความคดีโคบอลต์ ฝ่ายบริษัทกมลสุโกศลก็ออกมาตำหนิการทำงานของสื่อด้วยเช่นกัน " การนำเสนอข่าวของสื่อมีส่วนอย่างมากเลยนะครับจากการพาดหัวข่าว มันเหมือนกับกำลังจะบอกว่าความผิดที่เกิดขึ้นมาจากกมลสุโกศล เป็นต้นเหตุแต่เพียงฝ่ายเดียว ผมว่าสื่อนำเสนอรุนแรงไปนะ ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วมันเกิดขึ้นก็เพราะมีการไปลักขโมยออกมาจากสถานที่จัดเก็บ แล้วก็นำโคบอลต์ไปตัดชิ้นส่วนออกถึงได้เป็นข่าวใหญ่โต แต่ดูเหมือนสื่อจะเสนอเพียงแค่ว่ากมลฯจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบเท่านั้น" (สิทธิชัย หอมศิริวรรณ , สัมภาษณ์ , 22 เมษายน 2545)

เรื่องการโน้มเอียงทางตัวบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวนี้ จากการสัมภาษณ์กองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ ได้ให้คำชี้แจงว่า หนังสือพิมพ์ได้เปิดโอกาสให้แก่แหล่งข่าวทุกฝ่าย และไม่ได้เน้นหนักเป็นที่แหล่งข่าวใดโดยเฉพาะ

ไทยรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นการรายงานสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นหลัก หัวหน้าฝ่ายข่าวการศึกษาได้ให้สัมภาษณ์ว่า "เราไม่ได้แบ่งเปอร์เซ็นต์ชัดเจนนะคะว่าจะให้แหล่งข่าวใดมากกว่ากัน ไม่ว่าจะเป็นกมลสุโกศลฯ ซาเล้ง รัฐบาล โรงพยาบาลหรือแม้แต่NGOs เอง ตรงนี้เราไม่ได้แบ่งชัดเจนค่ะ ว่าวันนั้นข่าวมาจะต้องแบ่งให้แต่ละแหล่งข่าวอย่างไร แต่เราจะดูน้ำหนักของข่าวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น วันหนึ่งที่มีข่าวออกมาจากแต่ละแหล่งข่าว เราจะดูว่าคำพูดที่มีการให้สัมภาษณ์ในส่วนไหนมีผลต่อชาวบ้านโดยส่วนรวมหรือคนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งก็ต้องเป็นจุดสนใจของชาวบ้านด้วยหรือส่วนที่เป็นผลกระทบของคนในสังคมโดยรวมส่วนไหนมีน้ำหนักมากกว่ากัน" (สุทธิวรรณ ไสวแสงยากร , สัมภาษณ์ , 9 เมษายน 2545)

การขาดความหลากหลายของแหล่งข่าวที่ให้ข้อมูล เป็นผลสืบเนื่องมาจากการไม่เปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสของแหล่งข่าวโดยตรง คือ พปส. เป็นเหตุให้สื่อสามารถตำหนิการดำเนินการ และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของพปส.ได้

"ในการทำงานส่วนของรัฐหรือแม้แต่ภาคเอกชนมันก็จะต้องมีลำดับขั้น ตั้งแต่แผนก กอง เป็นสายงานบังคับบัญชาที่จะต้องรับผิดชอบ สำหรับคนที่จะต้องรับผิดชอบเรื่องรังสีโดยตรงเลยมันก็จะต้องเริ่มต้นจากสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติแต่ด้วยความรับผิดชอบในกรมในสังกัด กระทรวงวิทย์ฯ ก็หนีไม่พ้นที่จะต้องรับผิดชอบด้วยมันเป็นความรับผิดชอบต่อเนื่องมากกว่า หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงน่าจะเป็นพปส." (สุทธิวรรณ ไสวแสงยากร ,สัมภาษณ์ , 9 เมษายน 2545)

สำหรับข้อจำกัดในการขอข้อมูลจากแหล่งข่าว หัวหน้าฝ่ายข่าวการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้ให้สัมภาษณ์อีกว่า "ก็มีบ้างค่ะ บางทีก็ให้รายละเอียดได้ไม่ชัดเจน หรือบางทีก็ให้มาไม่ครบ เพราะว่าบางทีเขาเก็บข้อมูลได้ไม่สมบูรณ์พอ เขาอาจจะเก็บข้อมูลไม่หมดตั้งแต่แรกอยู่แล้ว ถ้าถามว่าให้ครบไหมเขาอาจจะให้ครบนะ แต่ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นมันไม่มีก็เลยไม่รู้จะให้อย่างไร หรือบางครั้งบางเรื่องมันก็เป็นความลับทางราชการ การขอข้อมูลถ้าเราไปขอในระดับชั้นผู้น้อยก็อาจจะไม่สามารถให้ได้ แต่ถ้าไปขอในระดับผู้ใหญ่ขึ้นก็อาจจะมองว่ามันเป็นเรื่องละเอียดอ่อน คงต้องไปปรึกษาอาจจะไปถึงในระดับนักการเมือง หรือผู้บริหารระดับนโยบายเลยก็ได้ สำหรับเรื่องโคบอลต์ยอมรับนะคะว่ามีข้อมูลบางเรื่องเหมือนกันที่หาไม่ได้ที่เราไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นข้อมูลที่เขามีอยู่แต่ไม่สมบูรณ์ หรือว่าเป็นความลับของทางราชการแต่ว่าเราก็พยายามที่จะหาให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะให้ข่าวมีความถูกต้องสมบูรณ์" (สุทธิวรรณ ไสวแสงยากร ,สัมภาษณ์ , 9 เมษายน 2545)

ในขณะเดียวกันก็เป็นผลมาจากความเคยชินในการหาข่าวของสื่อมวลชนที่นิยมมุ่งเข้าหาชาวบ้านหรือผู้เสียหายมากกว่าแหล่งข่าวทางวิชาการที่น่าจะให้คำอธิบายในสถานการณ์ได้ชัดเจนกว่า ซึ่งรูปแบบการทำข่าวเช่นนี้เป็นอุปสรรคสำคัญในการได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องโดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในเชิงวิชาการ

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ระดับชาติบางฉบับ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพได้พยายามสร้างความสมดุลให้กับข่าว ด้วยการขยายหรือเปิดประเด็นข่าวเพิ่มเติมกับแหล่งข่าวอื่น ๆ เช่น นักการเมือง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งก็เป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้ข่าวขยายวงออกไปและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเร็วขึ้น

นิล วังพุทธ รองหัวหน้าฝ่ายข่าวสิ่งแวดล้อมหนังสือพิมพ์สยามรัฐ กล่าวว่า "การอ้างแหล่งข่าวมันเป็นวิถีของการนำเสนอข่าวอีกอย่างหนึ่งนะ สมมติว่าถ้าเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้นมาเราสามารถทำให้คนรู้ได้ ประชาชนทั่วไปรู้ว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น พอเกิดเหตุนี้ขึ้นมาเราก็ต้องหา focus นอกจากผู้ถูกกระทำแล้ว อาจจะไป focus ที่หน่วยงานราชการ สมมติว่าหน่วยงานราชการมี action ออกมาแล้ว เราก็ไปจับประเด็นที่ผลกระทบต่อ ซึ่งทำให้ได้หลาย focus ด้วยกันนะ บางทีการนำเสนอประเด็นมันอาจจะไม่ยุติธรรมกับหน่วยงานหรือผู้รับสาร แต่เราทำให้มันสมบูรณ์แบบ สมมติว่าเราเอาแค่เหตุการณ์นั้นมานำเสนอแต่เราไม่ได้บอกว่าผลกระทบคืออะไรมันก็เป็นเพียงแค่จุดเดียว ซึ่งก็ไม่สมบูรณ์ ถ้าถามว่านักข่าวรู้เรื่องทั้งหมดหรือเปล่า

นักข่าวไม่รู้หรอก แต่เขารู้ว่าจะไปหาแหล่งข่าวที่ไหน ซึ่งเราก็สามารถที่จะหาคำตอบได้" (นิล วังพุทธ ,สัมภาษณ์ , 10 เมษายน 2545)

อีกคำชี้แจงหนึ่งจาก ภัทระ คำพิทักษ์ หัวหน้าฝ่ายข่าวสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวว่า "มันก็เป็นสูตรของมันนะ ผมว่ามันมีตัวละครอยู่ไม่กี่ตัวหรอก กระทรวงวิทย์ฯ กรมควบคุมมลพิษ องค์กรต่าง ๆ พูดง่าย ๆว่าทางราชการส่วนหนึ่ง องค์กรเอกชน ชาวบ้าน นักวิชาการ แล้วก็นักการเมืองที่มีอำนาจในการบริหารนโยบายอีกส่วนหนึ่ง หลักๆก็มีอยู่ประมาณนี้แหละ เราก็ให้กับทุกส่วนนะ เพราะเดี๋ยวนี้นักวิชาการกึ่ง ๆ NGOs ก็มีนะ NGOs ที่เขาพัฒนามามีความรู้เสมอนักวิชาการก็มี รวมทั้งภูมิปัญญาจากชาวบ้านก็มี หรือนักการเมืองที่แย่ ๆ มันก็มี ผมว่ามันค่อนข้างชัดเจนนะ ในเรื่องข่าวสิ่งแวดล้อม ถ้าเราติดตามจุดยืนคนที่อยู่ในสายสิ่งแวดล้อมนี้เราก็จะเห็นจุดยืนของเขาได้ไม่ยากนักนะ ผมว่ามันละเอียดอ่อนนะ การเลือกใช้แหล่งข่าวของนักข่าวก็ต้องมองเห็นตรงนี้แหละ" (ภัทระ คำพิทักษ์, สัมภาษณ์, 11 เมษายน 2545)

นอกจากนี้สื่อยังมีส่วนในการนำเสนอข่าวด้วยการชูประเด็นที่ความขัดแย้งสามารถสร้างความน่าสนใจแก่ผู้รับสารได้มาก

นิล วังพุทธ รองหัวหน้าฝ่ายข่าวสิ่งแวดล้อม หนังสือพิมพ์สยามรัฐ กล่าวว่า "ในแง่ของกระบวนการนำเสนอข่าวแต่ละครั้ง เราพยายามที่จะสร้างรูปแบบการนำเสนอข่าวนะ ถ้าไม่มีข้อขัดแย้ง ไม่มีกลุ่มผู้สนับสนุน หรือคัดค้านมันก็ไม่น่าสนใจนี่เอาโดยทั่วไป อย่างเหตุการณ์โคบอลต์ที่เกิดขึ้นมีผลอะไรกับประชาชน มีหน่วยงานใดเกี่ยวข้องบ้าง ดำเนินการอย่างไร แล้วจะจะส่งผลอย่างไรต่อไปในอนาคต เหมือนวาง plot เรื่องไว้ว่าคุณทำอย่างนี้ จะได้อะไร อนาคตจะเป็นอย่างไรต่อไป ผู้ได้รับผลกระทบเป็นอย่างไร มันเป็นสูตรสำเร็จของการนำเสนอข่าว" (นิล วังพุทธ , สัมภาษณ์ , 10 เมษายน 2545)

การนำเสนอข่าวที่มีองค์ประกอบของความยัดแย้ง เป็นลักษณะของการแสดงความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย วาทกรรมสื่อ ได้อ้างถึงคำพูดของกลุ่มต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดกระแสความเคลื่อนไหวขัดแย้งในข่าว อาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ตามท่าทีและจุดยืนที่แสดงออกในเหตุการณ์ ดังนี้

- กลุ่มที่หนึ่ง คือกลุ่มรัฐบาล
- กลุ่มที่สอง คือบริษัทกมลสุโกศล อิเลคทริค จำกัด
- กลุ่มที่สาม คือ ฝ่ายประชาชน

การที่สื่ออ้างถึงคำพูดที่มาจากกลุ่มรัฐบาล ประกอบด้วยคณะรัฐบาล กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (พปส.) ฝ่ายปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีความเคลื่อนไหวใน 2 ระดับ คือ การปฏิเสธว่าตนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว และการหามาตรการแก้ไขเพื่อแสดงความรับผิดชอบ รวมถึงการหาผู้ที่กระทำความผิดมาลงโทษ

ลักษณะของการที่สื่ออ้างถึงคำที่รัฐบาลใช้กับพปส. เช่น ครม.*บี้* พปส.*ห่วย* *จี้* ล่ารังสีที่เหลือ การใช้คำว่า *"บี้"* แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลนั้นเอาจริงเอาจังต่อการแก้ไขเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการออกมาตำหนิติเตียนการทำงานของพปส. ว่าเป็นการทำงานที่ *"ห่วย"* แสดงให้เห็นว่าพปส. นั้นบกพร่องในหน้าที่ และขาดการดูแลเอาใจใส่ จึงได้ออกคำสั่ง *"จี้"* ถือเป็นลักษณะของการใช้อำนาจบังคับบัญชาและสั่งการให้พปส.เข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน

ส่วนการอ้างถึงคำที่รัฐบาลใช้กับบริษัทกมลสุโกศลฯ เช่น 'อาทิตย์' *เล่น* บ.กมลสุโกศล จ่ายค่ายาให้ด้วย โดยทั่วไปคำว่า *"เล่น"* มักจะเป็นคำที่ใช้สำหรับกิจกรรมนันทนาการเพื่อความสนุกสนานผ่อนคลาย เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี เป็นต้น แต่ในที่นี้คำว่า *"เล่น"* *มิได้*ถูกนำมาใช้เพื่อความผ่อนคลาย แต่กลับเป็นการให้ความหมายคำว่า *"เล่น"* ในที่นี้เหมือนกับ *"เล่นงาน"* คือเป็นการทำให้อีกฝ่ายยอมจำนน นั่นคือ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นกำลังออกคำสั่งให้บริษัทกมลสุโกศลฯ ได้แสดงความรับผิดชอบด้วยการจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากอุบัติเหตุทางรังสีในครั้งนี้ด้วย

สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (พปส.) หน่วยงานในสังกัดของรัฐบาลเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ฉะนั้นจึงเป็นที่เพ่งเล็งของคณะรัฐบาลเมื่อเกิดอุบัติเหตุรังสีขึ้น พปส. จึงจำเป็นต้องเข้าไปจัดการอย่างเร่งด่วน ลักษณะของคำที่สื่อใช้กับพปส.ในที่นี้จะมีทั้งคำที่แสดงอาการของพปส.เอง ที่บอกว่า พปส.*ป่วน*ตามเช็กที่มา แสดงให้เห็นถึงการทำงานของพปส.นั้นเกิดขึ้นจากการไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า ขาดความละเอียดรอบคอบในการควบคุมดูแล สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มี ใครคาดคิดมาก่อนทำให้ทุก ๆ ฝ่ายต้องรีบมาวางแผนการจัดการและดำเนินงานโดยเร็วที่สุด ทั้ง ๆ ที่หน่วยงานจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า และต้องเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีอุบัติเหตุรังสีใด ๆ ก็ตามเกิดขึ้น พปส. ก็จะสามารถเข้าไปดำเนินการได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเพื่อมาทบทวนเหตุการณ์และหาวิธีการแก้ไขอีก ความ *"ป่วน"* หรือการรีบร้อนก็จะไม่เกิดขึ้น

กลุ่มคำอีกชุดหนึ่งที่สื่อใช้อ้างถึงพปส. คือ คำที่พปส.ใช้บอกกล่าวแก่กลุ่มชุมชนให้ระวังอันตรายจากรังสี ซึ่งจะใช้คำว่า *"สั่ง" "เตือนภัย"* เพื่อให้คนในชุมชนได้ทราบถึงวิธีการหลีกเลี่ยง หรือการป้องกันตนเองให้ได้รับผลกระทบจากสารกัมมันตรังสีให้น้อยที่สุด

นอกจากนี้แล้วยังมีคำที่สื่อใช้อ้างถึง พปส. ในการกล่าวหา บริษัทกมลสุโกศลฯ เช่น *ฟัน* กมลฯข้อหาจัดเก็บ *ซุย* , แจ้ง *จับ* 'กมลสุโกศล' จะเห็นได้ว่าคำที่ใช้กับบริษัทกมลฯนั้นเป็นคำที่ให้ความหมายค่อนข้างรุนแรง คำว่า *"ฟัน"* ในที่นี้แสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ตั้งใจของพปส.ที่ แจ้งความ*"จับ"*เพื่อดำเนินคดีข้อหาจัดเก็บ*"ซุย"* นั่นคือการจัดเก็บสารรังสีโดยประมาทเลินเล่อและไม่ปลอดภัย

จากการนำเสนอเคลื่อนไหวและความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ ของสื่อ เป็นตัวผลักดันให้รัฐบาลต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบ ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ควบคุมกำกับ ดูแลเรื่องนี้โดยตรงคือ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีนายอาทิตย์ อุไรรัตน์เป็นรัฐมนตรีว่าการ ฯ อยู่ในขณะนั้น ทำให้รัฐต้องออกมาจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นเร่งกำหนดวิธีการแก้ไขสถานการณ์ โดยใช้อำนาจในการบังคับบัญชาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ในที่นี้คือ พปส.) นำไปปฏิบัติ ในช่วงแรกสื่อได้นำเสนอในเรื่องของปฏิบัติการกู้เครื่องฉายรังสีโคบอลต์ การจัดพื้นที่เสี่ยงต่อการแผ่รังสีเนื่องจากมีปริมาณรังสีอยู่มากเกินกว่าร่างกายจะรับได้และเป็นอันตรายจึงห้ามมิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในบริเวณเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของพปส.ปฏิบัติงานได้ ปรากฏในพาดหัวข่าว ดังนี้

- ***เร่ง*** ศูนย์ฉก.ควานหา ***หวั่น*** ปากน้ำแดนวิกฤติ
  (จากสยามรัฐ อา. 20 ก.พ.43 ปีที่ 50 ฉบับที่ 17100)

การใช้คำว่า *"เร่ง"* แสดงถึงการทำงานที่เป็นไปอย่างกระทันหัน ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า อีกทั้งอาการ *"หวั่น"* แสดงถึงความวิตกกังวลของผู้ดำเนินการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่สามารถรับประกันได้ว่าชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงนั้นจะปลอดภัย

- ตร. ***แค่*** ล้อมเชือก ชาวบ้าน ***ผวา*** พปส.เร่งหาต้นตอ 'โคบอลต์60'
  (จากมติชน จ. 21 ก.พ. 43 ปีที่ 9 ฉบับที่ 8019)

การใช้คำว่า *"แค่"* แสดงอารมณ์ความรู้สึกให้เห็นว่ารังสีโคบอลต์เป็นสิ่งที่อันตราย แต่ในการดำเนินการแก้ไขของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองนั้นกลับใช้วิธีการป้องกันโดยใช้

เชือกเป็นอุปกรณ์ ซึ่งเชือกนั้นไม่ใช่สิ่งที่จะป้องกันการแผ่รังสีได้ แต่เป็นเพียงการกำหนดพื้นที่ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ และห้ามไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าไปภายในบริเวณเท่านั้น

- ***ระทึก*** บุกเข้าคีบโคบอลต์ ***ไม่มีชุดป้องกัน*** เป็นพนักงานชายปรมาณูเพื่อสันติ ยัดลงตู้ปลอดภัย หลังเครียด 13ชม. พบแหล่งอ่อนนุช
  (จากไทยรัฐ จ.21 ก.พ. 43 ปีที่ 51 ฉบับที่ 15371)

เนื่องจากผู้ที่จะต้องเข้าไปดำเนินการนำเอาเครื่องฉายรังสีโคบอลต์ 60 ออกมาจากที่เกิดเหตุนั้น จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่จากพปส.โดยตรงเพราะเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านดังกล่าว แต่การใช้คำว่า "*ระทึก* " แสดงอารมณ์ให้เห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ในครั้งนี้มีความเสี่ยง บ่งบอกถึงความตื่นกลัวในการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งการ *ไม่มีชุดป้องกัน* แสดงถึงความบกพร่องของหน่วยงานที่ขาดการตรวจซ่อมอุปกรณ์ให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน

- ***กู้แล้วแบบไทย*** อ่อนนุช ***ผวา*** ชาเล้ง ***แฉ*** ต้นตอรังสี สั่งล้อมรั้วทำลายชาวบ้าน ***แห่*** ตรวจเลือด
  (จากข่าวสด จ. 21 ก.พ. 43 ปีที่ 9 ฉบับที่ 3369)

จากข่าวเปรียบเทียบการกู้เครื่องกัมมันตรังสีแบบไทยกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ *การทำงานแบบไทย* เป็นลักษณะเชิงเปรียบเทียบ แสดงถึงการทำงานของคนไทยที่เป็นแบบเรื่อย ๆ ตามสบาย ไม่ต้องใช้กำลังคน และเครื่องมือมาก ดังนั้นในการปฏิบัติงานในครั้งนี้จึงมีเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติหน้าที่น้อย อุปกรณ์ที่ใช้ตรวจหาเครื่องฉายกัมมันตรังสีค่อนข้างเก่าไม่ทันสมัย อีกทั้งการป้องกันไม่ให้รังสีแผ่ก็กำหนดบริเวณพื้นที่เสี่ยง ไม่ได้นำเอาเครื่องป้องกันมาปิดกั้นแต่อย่างใด ประชาชนจึงเกิดความไม่มั่นใจในสวัสดิภาพของตน จึงได้พากันมาตรวจร่างกายเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีรังสีเข้าสู่ร่างกายจริง อย่างไรก็ตาม การใช้คำว่า *"แห่ตรวจเลือด"* แสดงให้เห็นถึงความแตกตื่นของประชาชนรวมถึงสร้างปริมาณบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับรังสีเข้าสู่ร่างกายเพิ่มมากขึ้นด้วย

- พปส. ***ลุย*** ตรวจเครื่องฉายรังสีตามร.พ.ต่าง ๆ
  (จากข่าวสด ศ. 25 ก.พ. 43 ปีที่ 9 ฉบับที่ 3374)

เนื่องจากในช่วงแรกที่ปรากฏเป็นข่าวสร้างภาพในเชิงลบต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พปส.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในช่วงหลังข่าวจึงหันมาให้ความสนใจกับการพาดหัวในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และความเอาจริงเอาจังต่อการดำเนินการแก้ไขของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น การใช้คำว่า ลุยตรวจ แสดงอารมณ์ความรู้สึกถึงความพร้อม ความตั้งใจมุ่ง

มั่นที่จะดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คือการเข้าไปควบคุมการแผ่ของสารกัมมันตรังสีในครั้งนี้ และวางมาตรการจัดการกับสารกัมมันตรังสีที่เหลือใช้จากสถานที่ต่าง ๆ เป็นการสร้างภาพพจน์ของหน่วยงานให้ดีขึ้น

ส่วนบริษัทกมลสุโกศล อิเลคทริก จำกัด ผู้เป็นเจ้าของเครื่องฉายรังสีโคบอลต์ สื่อได้แสดงการเคลื่อนไหวโดยการอ้างถึงการที่บริษัท กมลสุโกศลออกมายอมรับว่าตนคือเจ้าของเครื่องฉายรังสีจริง แต่ในข่าวจะใช้คำว่า *โผล่รับ,อ้ำอึ้ง* แสดงให้เห็นถึงลักษณะอาการที่ไม่ค่อยเต็มใจยอมรับความผิดที่เกิดขึ้นเท่าใดนัก ย่อมแสดงให้เห็นว่าบริษัทกมลสุโกศลฯ ยังไม่ยอมรับว่าเป็นต้นเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด พร้อมกับฟ้องร้องให้ดำเนินคดีกับซาเล้งผู้ลักลอบนำชิ้นส่วนโคบอลต์ออกมาจากที่จัดเก็บรวมถึงพปส.ที่ขาดการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง จึงมี *"การอัดกลับ"* คือโต้กลับไปยังกลุ่มซาเล้ง และพปส. โดยอาการ *"อัดกลับ"*ในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงท่าทีที่จริงจังของบริษัท กมลสุโกศลฯที่ตำหนิการทำงานของพปส.ว่า*มิได้*แนะนำวิธีการเก็บสารกัมมันตรังสีที่ถูกต้อง และอ้างว่ากลุ่มซาเล้งเป็นต้นเหตุเพราะไปขโมยสารรังสีออกมาจากที่จัดเก็บ จึงได้เข้าแจ้งความเพื่อให้ดำเนินคดีกับกลุ่มซาเล้งและร้านรับซื้อของเก่าในข้อหาลักทรัพย์และรับซื้อของโจร แต่ตำรวจสรุปสำนวนแล้วจะไม่ส่งฟ้องเพราะจำเลยขาดเจตนาในการกระทำความผิด ส่วนการจ่ายค่าชดเชยผู้เสียหาย บริษัท ฯ ให้สัมภาษณ์ว่าจะแยกช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้สุจริต เป็นประชาชนทั่วไป ทางบริษัท ฯ ยินดีที่จะรับผิดชอบจ่ายค่ารักษาพยาบาลทั้งหมดและค่าเสียหายอื่น ๆ ด้วย ส่วนกลุ่มผู้ไม่สุจริต คือผู้ที่เข้าไปขโมยทรัพย์สินและผู้รับซื้อของโจรจะจ่ายเพียงค่ารักษาที่จำเป็น ตามความเป็นจริงแล้วบริษัทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบก็ได้ แต่ด้วยมนุษยธรรมบริษัทยินดีที่จะจ่ายค่าเสียหายให้

"จริง ๆ แล้วเราไม่ต้องรับผิดชอบเขาก็ได้เพราะเขาไปขโมยของบริษัทมา แต่ตามหลักมนุษยธรรมเราก็ต้องให้การช่วยเหลือ ในที่นี้เราแบ่งกลุ่มผู้เสียหายออกเป็นสองประเภทนะ คือกลุ่มผู้สุจริตก็คือชาวบ้านที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลยแต่ต้องมารับเคราะห์จากเหตุการณ์นี้ เราก็ให้การช่วยเหลือค่าทำศพไปรายละหมื่นบาท บางรายไม่มีญาติเราก็ดำเนินการให้ ส่วนอีกกลุ่มคือผู้ไม่สุจริตที่ลักลอบนำโคบอลต์ออกมาเราก็ต้องดำเนินคดีฟ้องกลับในข้อหาลักทรัพย์ ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงของการพิจารณาคดีความกันอยู่" (สุทธิชัย หอมศิริวรรณ , สัมภาษณ์ , 22 เมษายน 2545)

อีกกลุ่มหนึ่งก็คือประชาชน ประกอบด้วย ซาเล้ง ชาวบ้านในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ คำที่สื่อใช้มักเป็นคำที่บ่งบอกความรู้สึกของคนในชุมชนที่ไม่ได้เป็นผู้ก่อเหตุแต่กลับต้องมารับเคราะห์จากเหตุดังกล่าว ดังนั้นภาษาที่สื่อออกมาจึงเป็นลักษณะอาการที่แสดงให้

เห็นว่า ผู้คนเกิดความตื่นตระหนกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น *ผวา,ระทึก,แตกตื่น,หอบหิ้ว,ป่วน,รีบหนี, แห่,ลาม,พุ่ง,ระนาว* ด้วยลักษณะของคำที่ใช้แสดงให้เห็นถึง *"ความน่ากลัว"* ของพิษภัยจากโคบอลต์ ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิด *"ความตื่นกลัว"* ต่อคนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ด้วย

วาทกรรมสื่อที่ใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ของพปส.นั้น ชี้ให้เห็นถึงความไม่พร้อมในการดำเนินงานของพปส.ไม่มีการวางแผนล่วงหน้าการเร่งหาต้นตอโคบอลต์ 60 ของเจ้าหน้าที่พปส. โดยไม่มีชุดป้องกัน การกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อการแผ่รังสีแค่ล้อมเชือกกั้น แสดงถึงความไม่รอบคอบ การปล่อยปละละเลยของหน่วยงาน ขาดการควบคุมดูแล เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นจึงต้องกลับมาเรียกประชุมเพื่อพิจารณาหามาตรการแก้ไขใหม่โดยรัฐบาลออกมาดำเนินการเอง มุ่งเน้นไปที่เรื่องของการหามาตรการระยะสั้นเพื่อคลี่คลายความรุนแรงของเหตุการณ์ และมาตรการระยะยาวในการควบคุมและป้องกันภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ การแสดงความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐนั้น เนื่องจาก พปส.เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ ฯ รัฐจึงต้องเร่งดำเนินการแก้ไขก่อนที่จะมีการวิพากษ์วิจารณ์และสืบสาวหาสาเหตุที่แท้จริงมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าสื่อสามารถครอบครองพื้นที่ในการนำเสนอข่าวกรณีอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ โดยมีองค์ประกอบของความขัดแย้ง ทำให้ดูเหมือนว่าเหตุการณ์ได้คืบหน้าไปทุกวัน ทั้งที่ความจริงแล้วเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายเท่านั้น ทำให้ความสนใจของประชาชนโดยทั่วไปถูกเบี่ยงเบนออกจากเรื่องของผลกระทบและอันตรายจากรังสี ไปอยู่ที่การติดตามความเคลื่อนไหวและความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ และนำเสนอในเชิงตัดสินด้วยการสร้างภาพให้มีฝ่ายผิด-ถูก กลายเป็นการสร้างภาพเหมารวม (Stereotype) แก่ผู้อ่าน เมื่อผู้อ่านบริโภคบทความหรือเนื้อหา (Text consumption) นั้น ทำให้เกิดการคิดต่อเนื่องไปว่าใครคือต้นเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุรังสีในครั้งนี้ โดยสื่อค่อนข้างโน้มเอียงและตำหนิการทำงานของ พปส. อย่างชัดเจน และเรียกร้องให้ออกมาดำเนินการวางมาตรการแก้ไข แต่ก็เป็นเพียงการจัดการในเบื้องต้น ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นฐานจากระบบโครงสร้างของสังคม หรือกฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับ พบว่า เป็นพื้นฐานที่แฝงอยู่เบื้องหลังสาเหตุของความขัดแย้งอยู่เสมอ

กรณีอุบัติเหตุโคบอลต์ 60 โครงสร้างของความขัดแย้งมาจาก 3 กลุ่มใหญ่ คือ ภาครัฐบาลและพปส. , บริษัท กมลสุโกศล ฯ และกลุ่มซาเล้ง โดยที่ภาครัฐและพปส.นั้นเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ โครงสร้างของกลุ่มนี้จึงมักมีแนวคิดแบบรวมศูนย์อำนาจ และออกคำสั่งลงมาเป็นลำดับขั้น ทำให้เกิดการละเลย "สิทธิ"ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการใช้อำนาจฝ่ายปกครอง (Hegemony Discourse) ครอบงำอุดมการณ์ ทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลและรายละเอียดของ

การใช้สารกัมมันตรังสีให้ภาคเอกชน(ผู้ประกอบการ) และประชาชน (กลุ่มชาเล้งและชาวบ้านทั่วไป) ได้ทราบน้อย อีกทั้งความผิดพลาดและความคลาดเคลื่อนของข้อมูลค่อนข้างมาก เนื่องจากขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลและอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงไม่ทันสมัย ประกอบกับหากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเปิดกว้างมากขึ้น มีการแสวงหาทางเลือกใหม่ในการจัดการ ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกับแนวทางรัฐได้ง่ายขึ้น ข้อมูลบางส่วนจึงถูกปกปิดไว้ แสดงให้เห็นว่าพปส. บกพร่องในหน้าที่และดำเนินการอย่างไม่โปร่งใส ด้วยการปล่อยปละละเลย ไม่ได้เอาใจใส่ในการกำกับดูแลผู้ใช้สารรังสีให้ปฏิบัติตามกฎหมายตั้งแต่ต้น ทั้งยังปฏิเสธหน้าที่ในการดูแลจัดการสารรังสีที่เลิกใช้งานแล้วมาโดยตลอดเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการคือ บริษัท กมลสุโกศล อิเลคทริก จำกัด ดำเนินกิจการโดยขาดข้อมูลที่ถูกต้อง กลายเป็นการละเมิดกฎหมายถือเป็นความผิด ดังนั้นสื่อจึงไม่สามารถเรียกร้องให้บริษัท กมลสุโกศล ฯ ออกมายอมรับว่าคือต้นเหตุของการเกิดอุบัติเหตุรังสีครั้งนี้ เนื่องจากบริษัท กมลสุโกศล ฯ เป็นเพียงผู้ใช้สารรังสีภายใต้การควบคุม กำกับดูแลของพปส. เท่านั้น สื่อจึงทำหน้าที่เพียงเรียกร้องให้บริษัท กมลสุโกศล ฯ รับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับผลกระทบตามหลักของมนุษยธรรม โดยไม่สามารถระบุถึงความผิดและตำหนิการทำงานของบริษัท กมลสุโกศลฯ ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะความไม่เคารพในกฎเกณฑ์ของผู้ใช้สารรังสี จนกลายเป็นต้นเหตุของโศกนาฏกรรมครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความหละหลวมของรัฐในการควบคุมยิ่งทำให้บริษัทเอกชนขาดความตระหนักต่ออันตรายที่จะเกิดขึ้นและมีมาตรฐานในการจัดเก็บที่ต่ำ ทำให้สื่อสามารถตำหนิการทำงานของพปส.ได้

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 3 ชุด เพื่อดำเนินการใน 3 เรื่องคือ การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของ พปส. , การปรับปรุงกฎหมายควบคุมสารรังสีที่ล้าหลัง และการหาสถานที่จัดเก็บกากสารรังสี

ในส่วนของ*การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของพปส.* ได้มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารสูงสุดของพปส. โดยการโยกย้ายรองปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมให้มาดำรงตำแหน่งเลขาธิการพปส. และผู้บริหารระดับหัวหน้ากอง 6 คน ได้รับคำสั่งให้สลับสับเปลี่ยนตำแหน่งกัน รัฐบาลไม่ได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสะเพร่าในการปฏิบัติงานของพปส. หรือความบกพร่องอื่นๆ ในองค์กรที่มีส่วนเป็นสาเหตุให้เกิดเหตุการณ์โคบอลต์60 จนกระทั่งมีการกดดันเรียกร้องจากกลุ่มผู้ป่วย กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงขึ้น (ไอดา อรุณวงศ์ , สัมภาษณ์ , 10 เมษายน 2544)

ทางด้านการปรับปรุงกฎหมายควบคุมสารรังสี กฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ประกอบด้วย พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ และกฎกระทรวงว่าด้วยการขออนุญาต

ครอบครองสารรังสี ซึ่งระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านไปนั้น ไม่ได้มีการพิจารณาใด ๆ ในส่วนพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ มีเพียงการยกร่างกฎกระทรวง 2 ฉบับ คือ กฎกระทรวงว่าด้วยการขออนุญาต และกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการกากกัมมันตรังสี ในขณะที่ข้อบกพร่องหลายประการในพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่ไม่ได้มีการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เช่น การไม่ได้กำหนดบทบาทของพปส. ในการตรวจสอบควบคุมการใช้ประโยชน์สารรังสีให้เป็นรูปธรรม การกำหนดบทลงโทษผู้ที่ก่อให้เกิดอันตรายทางรังสีไว้ต่ำมาก รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรังสีซึ่งไม่ได้มีการกำหนดไว้ เป็นต้น กล่าวโดยรวมแล้วสรุปได้ว่า กฎหมายควบคุมสารรังสียังคงเป็นเช่นเดิม

การหาสถานที่จัดเก็บกากสารรังสี นับตั้งแต่การแต่งตั้งคณะกรรมการจนถึงปัจจุบันยังไม่มีการเปิดเผยข้อมูลใด ๆ ในเรื่องนี้ แต่ภายใต้ข้อจำกัดในการแสวงหาสถานที่คาดกันว่ารัฐบาลจะใช้พื้นที่ก่อสร้างโครงการศูนย์วิจัยนิวเคลียร์แห่งใหม่ของพปส.ที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายกเป็นสถานที่จัดเก็บสารรังสีที่เลิกใช้งานจากทั่วประเทศ

โครงการศูนย์วิจัยนิวเคลียร์องครักษ์ถูกประชาชนในท้องถิ่นคัดค้านตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา จากปัญหาของโครงการทั้งในเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องปฏิกรณ์ที่จะนำมาก่อสร้าง ปัญหาเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของที่ตั้งซึ่งเป็นพื้นที่น้ำท่วมเป็นประจำทุกปี รวมทั้งความต้องการของคนท้องถิ่นที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นจุดเด่นของจังหวัด คาดว่าการคัดค้านโครงการดังกล่าวนี้จะดำเนินต่อไปและทวีความรุนแรงขึ้น หากรัฐบาลประกาศออกมาว่าจะใช้พื้นที่อำเภอองครักษ์เป็นที่จัดเก็บกากกัมมันตรังสี ขณะเดียวกันภายใต้ปัญหาความขัดแย้งที่รออยู่เบื้องหน้า รัฐบาลยังไม่เผยว่าได้เตรียมแผนการอื่นใดไว้รองรับปัญหาการจัดการกากกัมมันตรังสีที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศในขณะนี้

เจ้าหน้าที่จากกลุ่มศึกษาพลังงานทางเลือกเพื่ออนาคตได้ให้สัมภาษณ์ถึงมาตรการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลว่ารัฐยังคงวางมาตรการแก้ไขแต่เพียงเฉพาะหน้าใช้อำนาจในการบังคับบัญชาสั่งการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ซึ่งยังคงเป็นลักษณะ *"วัวหายล้อมคอก"* อยู่ ทั้งนี้เพราะมาตรการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานนั้น ๆ *มิได้*มีการตรวจสอบและประเมินผลกันอย่างจริงจัง ขาดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นรอให้ปัญหาเกิดขึ้นก่อนถึงค่อยมาระดมสมองคิดหาวิธีแก้ไข เช่นเดียวกับอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60 ที่หน่วยงานต่าง ๆ เร่งดำเนินการแก้ไขด้วยการจัดประชุมเพื่อหามาตรการดำเนินงานที่เหมาะสม กระทำพอเป็นพิธี

แบบ *"ผักชีโรยหน้า"* ทำแต่เฉพาะหน้าเพื่อให้ข่าวที่เกิดขึ้นนั้นยุติลงโดย ไม่กระทบกระเทือนต่อภาพพจน์ของหน่วยงาน (ไอดา อรุณวงศ์ , สัมภาษณ์ , 10 เมษายน 2544)

เช่นเดียวกับการให้สัมภาษณ์ของหัวหน้าฝ่ายข่าวการศึกษา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ที่กล่าวถึงการดำเนินงานของรัฐว่าเป็นลักษณะ "ไฟไหม้ฟาง" ที่สร้างความสนใจให้แก่คนโดยทั่วไปทำให้หน่วยงานต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญในช่วงเวลาหนึ่ง แล้วก็จะเลือนหายไป

"มันเหมือนกับไฟไหม้ฟางนะคะ คงไม่ใช่เฉพาะแต่เรื่องโคบอลต์หรอกมีหลายปัญหาทีเดียว แม้แต่กระทั่งในเรื่องของเด็กนักเรียนนักศึกษาก็เหมือนกันพอมีกระแสออกมาทีหนึ่งก็กลายเป็นที่สนใจของสังคม การแก้ไขก็โหมกระหน่ำทุกหน่วยงานก็เร่งเข้าไปแก้ไขกันหมด แต่ด้วยวิสัยของคนไทยอีกนั่นแหละพอเห็นมีคนแก้ไขแล้วก็ลืม ๆ กันไป สักสองสามเดือนพอข่าวเงียบความสนใจก็จะซาลงไป ถ้าเกิดว่าไม่มีแรงกระตุ้นก็เลือนหายไป จนกระทั่งเกิดปัญหาอีกก็กลับมาสนใจกันอีก " (สุทธิวรรณ ไสวแสงยากร ,สัมภาษณ์ , 9 เมษายน 2545)

การละเลยในการปฏิบัติหรือการเลือกปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ทางสังคมโดยภาครัฐ รวมทั้งการใช้กฎหมายในทางที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้องตลอดจนคนใกล้ชิด เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐนั้นเป็นกลุ่มที่มีอำนาจในการใช้กฎหมายอยู่ในมือ ทำให้ปัญหาทางโครงสร้างระบบอุปถัมภ์ของสังคมยังคงให้ความสำคัญกับผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าและมักเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของบางกลุ่มคนอยู่เสมอ จึงขาดการดูแลเอาใจใส่ต่อคนในชุมชนโดยทั่วไป กลายเป็นวาทกรรมที่สร้างขึ้นมาภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้ง สื่อมวลชนมีฐานะเป็นเพียงเครื่องมือของชนชั้นกลาง ในการเผยแพร่แนวคิดและอุดมการณ์ของตนไปยังสาธารณชน โดยเป็นการใช้สื่อในลักษณะปัจเจกบุคคล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 : แสดงรูปแบบของวาทกรรมเกี่ยวกับความขัดแย้งกรณีอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60

รูปแบบความขัดแย้ง	กลุ่มขัดแย้ง	สภาพปัญหา
ความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง	โครงสร้างของความขัดแย้งมาจาก 3 กลุ่มใหญ่ คือ ภาครัฐบาลและพปส.,,บริษัท กมลสุโกศล ฯ , กลุ่มชาเล้ง	- แนวคิดแบบรวมศูนย์อำนาจ ออกคำสั่งลงมาเป็นลำดับขั้น ทำให้เกิดการละเลย "สิทธิ"ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นสาเหตุให้มีการเปิดเผยข้อมูลและรายละเอียดของการใช้สารกัมมันตรังสีให้ภาคเอกชน(ผู้ประกอบการ) และประชาชน (กลุ่มชาเล้งและชาวบ้านทั่วไป) - การละเลยในการปฏิบัติหรือการเลือกปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ทางสังคมโดยภาครัฐ - ให้ความสำคัญกับผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า
ความขัดแย้งเชิงนโยบาย	ความขัดแย้งมาจาก 3 กลุ่ม คือ พปส.ในสังกัดกระทรวง-วิทย์ ฯ, บริษัท กมลสุโกศล ฯ , กลุ่มชาเล้ง	- แนวคิดในการพัฒนามุ่งไปสู่การเติบโตและขยายตัวทางเศรษฐกิจ "โคบอลต์ 60" คือทรัพยากรอีกประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองนโยบายการขยายตัวทางเศรษฐกิจด้วย ทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และทางการแพทย์ - เมื่อทรัพยากรถูกใช้ก็ย่อมมีการเสื่อมสภาพ เป็นเหตุให้ชาเล้งเข้าไปถอดชิ้นส่วนโคบอลต์ 60 ออกมาขาย - เกิดข้อถกเถียงที่ว่าใครคือผู้รับผิดชอบต่ออุบัติเหตุรังสีในครั้งนี้
ความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์	ความขัดแย้งมาจาก 2 กลุ่ม คือพปส.ในสังกัดกระทรวงวิทย์ฯ กับ บริษัทกมลสุโกศล ฯ	- การปล่อยปละละเลยในหน้าที่รับผิดชอบของพปส.เอื้อประโยชน์ต่อบริษัทกมลสุโกศล ฯ ให้สามารถดำเนินการลัดขั้นตอนโดยไม่ผ่านการอนุมัติจากพปส. - การละเลยไม่ใส่ใจกับสถานที่จัดเก็บเครื่องฉายกัมมันตรังสีที่หมดสภาพทั้งๆที่เป็นสิ่งที่มีอันตราย - เกิดการลักลอบนำโคบอลต์ 60 ออกมาถอดชิ้นส่วนเพื่อนำไปขายสารกัมมันตรังสีจึงเกิดการแผ่รังสีขึ้น
ความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรมความเชื่อ	ความขัดแย้งมาจาก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชาวบ้าน กับ พปส.	- มีรากฐานมาจากความแตกต่างของชุมชน - ความเชื่อและศรัทธาในพุทธศาสนา - เชื่อในผู้นำและความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ทำให้ชุมชนรวมตัวกันต่อต้านไม่ให้เผาศพผู้เสียชีวิตจากโคบอลต์ และไม่รับฟังความคิดเห็นของกลุ่มอื่น ๆ แม้ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านรังสี

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าช่วงเวลาที่เปลี่ยนแปลงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ประเด็นของปัญหาเป็นที่มาของความขัดแย้ง สร้างคู่กรณีของความขัดแย้งในแต่ละประเด็นปัญหา การเคลื่อนไหวและความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ เกิดจากการที่ไทยรับเอาแนวคิดในการพัฒนาประเทศมาจากตะวันตก นั่นคือ มุ่งไปสู่การเติบโตและขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเน้นที่ภาคอุตสาหกรรมและการบริการต่าง ๆ จึงมีการระดมใช้ทรัพยากรเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง "โคบอลต์ 60" ก็คือทรัพยากรอีกประเภทหนึ่งที่ถูกนำมา

ใช้เพื่อตอบสนองนโยบายการขยายตัวทางเศรษฐกิจด้วย ทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และทางการแพทย์ เมื่อทรัพยากรถูกใช้ก็ย่อมมีการเสื่อมสภาพ ดังนั้นความขัดแย้งในเชิงนโยบายนี้จึงเกิดขึ้นเนื่องมาจากข้อถกเถียงที่ว่าใครคือผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บเครื่องฉายกัมมันตรังสีและอุบัติเหตุรังสีในครั้งนี้ สถานที่จัดเก็บนั้นควรจะต้องมีการกำกับดูแลในด้านความปลอดภัยอย่างไร เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใด

การกำหนดกฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับสารกัมมันตรังสีนั้นอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (พปส.) ในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม แต่การจัดเก็บเครื่องฉายกัมมันตรังสีนั้นเป็นหน้าที่ของตัวแทนจำหน่าย คือ บริษัทกมลสุโกศล อิเลคทริก จำกัด เมื่อบริษัทกมลสุโกศล ฯ ทำการเคลื่อนย้ายสถานที่เก็บเครื่องฉายกัมมันตรังสีโดยมิได้แจ้งกับพปส.ทราบก็ย่อมมีความผิด แต่ทางบริษัทกมลสุโกศล ฯ ก็ออกมาแย้งกลับพปส.บกพร่องการปฏิบัติหน้าที่ด้วยเช่นกัน พร้อมทั้งกล่าวหาซาเล้งด้วยว่าเป็นผู้ลักลอบขโมยทรัพย์สินของบริษัท ข้อถกเถียงในเชิงนโยบายนี้จึงรวมไปถึงสิทธิชุมชนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐด้วย ถ้าบริเวณสถานที่เก็บเครื่องฉายกัมมันตรังสีของบริษัทกมลสุโกศลฯ มีสภาพรกร้าง และเครื่องฉายกัมมันตรังสีก็มีสภาพเสมือนเครื่องมือเก่าที่ถูกนำมาทิ้ง การประกอบอาชีพคนเก็บขยะหรือซาเล้งนั้นถือเป็นอาชีพที่สุจริต เมื่อทรัพยากรนั้นหมดคุณค่าต่อคนในกลุ่มหนึ่ง แต่ก็มิได้หมายความว่าจะหมดคุณค่าต่อคนอีกกลุ่มไปด้วย ดังนั้นในแง่ของสิทธิการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรแล้วผู้ประกอบอาชีพเก็บขยะก็ย่อมที่จะมีสิทธิในการนำเอาขยะหรือสิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งไม่ต้องการมาใช้ประโยชน์ในกลุ่มของตนได้ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มนี้เกิดขึ้นตรงที่ซาเล้งซึ่งก็คือประชาชนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งในสังคมไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานใดที่เข้ามาดำเนินการให้การช่วยเหลือและรับรองสิทธิในการจัดการทรัพยากรให้แก่คนกลุ่มนี้ได้เลย ผนวกกับผลพวงจากความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง ประเด็นความขัดแย้งเชิงนโยบายนี้จึงกลายเป็นกระแสหลักของการถกเถียงในเรื่องของการจัดการทรัพยากรอยู่ในปัจจุบัน

อีกทั้งระบบโครงสร้างของสังคม หรือกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ จะให้อำนาจแก่รัฐ โดยที่ภาครัฐและพปส.นั้นเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ โครงสร้างของกลุ่มนี้จึงมักมีแนวคิดแบบรวมศูนย์อำนาจ และออกคำสั่งลงมาเป็นลำดับขั้น ทำให้เกิดการละเลย "สิทธิ"ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นสาเหตุให้มีการเปิดเผยข้อมูลและรายละเอียดของการใช้สารกัมมันตรังสีให้ภาคเอกชน(ผู้ประกอบการ) และประชาชน (กลุ่มซาเล้งและชาวบ้านทั่วไป) ได้ทราบน้อย ความผิดพลาดและความคลาดเคลื่อนของข้อมูลค่อนข้างมาก ข้อมูลบางส่วนจึงถูกปกปิดไว้

เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการคือ บริษัทกมลสุโกศล อิเลคทริก จำกัด ดำเนินกิจการโดยขาดข้อมูลที่ถูกต้อง กลายเป็นการละเมิดกฎหมายถือเป็นความผิด

อีกสาเหตุมาหนึ่งจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ของฝ่ายหนึ่งแต่ไปกระทบอีกฝ่ายหนึ่งหรือส่งผลกระทบต่อผู้อื่นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ความอะลุ้มอล่วยในเชิงนโยบายสามารถเอื้อประโยชน์ต่ออีกฝ่ายหนึ่งได้ การปล่อยปละละเลยในหน้าที่รับผิดชอบของพปส.ที่มิได้มีการติดตามตรวจสอบหน่วยงานที่มีสารกัมมันตรังสีไว้ในครอบครองอย่างต่อเนื่องเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้บริษัทกมลสุโกศล ฯ ดำเนินการลัดขั้นตอนโดยไม่ผ่านการอนุมัติจากพปส. จึงมิได้ใส่ใจกับสถานที่จัดเก็บเครื่องฉายกัมมันตรังสีที่หมดสภาพ อาศัยเพียงบริเวณพื้นที่ของบริษัท ฯ ที่เคยใช้เป็นลานจอดรถ มีสภาพรกร้าง ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล เครื่องฉายกัมมันตรังสีโคบอลต์ 60 จึงเป็นเหมือนอุปกรณ์ที่ถูกทิ้งให้กลายเป็นขยะอยู่ภายในบริเวณนั้น ในขณะที่พปส.นอกจากจะขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องแล้วยังขาดการให้ข้อมูลในบางส่วนแก่ผู้ประกอบการ พร้อมทั้งขาดการให้ความรู้ในเรื่องสารกัมมันตรังสีแก่ประชาชนด้วย เป็นเหตุให้เกิดการลักลอบนำโคบอลต์ 60 ออกมาถอดชิ้นส่วนเพื่อนำไปขาย สารกัมมันตรังสีจึงเกิดการแผ่ และมีผู้ได้รับอันตรายจากรังสี คือกลุ่มซาเล้งและชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงทำให้เกิดการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน การเรียกร้องขอความยุติธรรมจากกลุ่มซาเล้งที่ต้องการให้ผู้ประกอบการออกมารับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย แต่กลับกลายเป็นว่าผู้ประกอบการแจ้งความกลับในข้อหาลักทรัพย์ ผลกระทบจึงตกไปอยู่กับกลุ่มซาเล้งที่จะต้องสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินนอกจากจะได้รับพิษจากสารโคบอลต์ 60 แล้วยังถูกดำเนินคดีตามกฎหมายอีกด้วย

ปฏิบัติการวาทกรรมกรณีอุบัติเหตุรังสีโคบอลต์ 60 ได้สร้างความตื่นตระหนกให้กับประชาชนโดยทั่วไป ทำให้คนในสังคมไทยได้ตระหนักถึงผลกระทบที่ร้ายแรงของกัมมันตรังสี จากที่ก่อนหน้านั้นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านรังสีจะเป็นเพียงนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสารกัมมันตรังสีเท่านั้น พร้อมกันนี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยังได้ฉายภาพกลไกการจัดการความปลอดภัยด้านนิวเคลียร์ของไทยยังคงบกพร่องตั้งแต่ระดับบนมาจนถึงระดับล่าง เป็นเหตุให้เกิดประเด็นปัญหามากมายกลายเป็นความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ ผนวกกับกระบวนการถ่ายทอดของสื่อมีส่วนในการขยายพื้นที่ของวาทกรรมให้รับรู้ในวงกว้างขึ้น ทั้งยังมีส่วนแสดงความคิดเห็นและผลักดันความคิดเห็นต่าง ๆ สู่สาธารณชนมากขึ้นด้วย